HRVATSKA RIJEČ

SUBOTICA, 10. STUDENOGA 2006. - CIJENA 35 DINARA - BROJ 195

INTERVJU

CILIKA DULIĆ KASIBA

Voljela bi da sam mogla slikati više

SMRT U SUBOTICI: GLAD ILI NEŠTO DRUGO

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003. COBISS SR-ID 109442828

ISSN 1451-4257

Seminar o Europskoj povelji o regionalnim i manjinskim jezicima

Prva nagrada za film "Božić na salašu"

Novi Izvršni odbor HNV-a

klasje
naših ravni

9-10.
2006.
ISSN 1451-2521
9 771451 252003

ČASOPIS ZA KNJIŽEVNOST, UMJETNOST I ZNANOST

OSNIVAČ:
Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:
Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:
Lazar Baraković (predsjednik),
Dušica Dulić, Zdenko Đaković,
dr. Marija P. Matarić, Pavle Pejčić,
Dražen Prćić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan

DIREKTOR I
V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:
Zvonimir Perušić

POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNOG UREDNIKA:
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:
Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (kultura),
Dušica Dulić (politika),
Jasminka Dulić (politika),
Dražen Prćić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo),

TEHNIČKI UREDNIK:
Thomas Šujić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

ADMINISTRACIJA:
Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

KOREKTOR: Mirko Kopunović

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.co.yu

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Rotografika« doo Subotica
List je registriran kod Tajništva za informiranje Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.
List je oporezovan PDV-om od 8 posto, po Službenom glasniku broj 140 od 1. siječnja 2005.

Opet kampanja

Iako je sve do samoga proglašenja novog Ustava, u srijedu prije podne, bilo nejasno kada će, i kojih sve, izbora biti, kampanja je već u punom zamahu. Još dok je zemljom tutnjala predreferendumska ustavna groznica, svi su se politički čimbenici ponašali kao da su već u izbornoj utrci, pravilno shvaćajući da se usredotočenost javnosti na novi Ustav itekako može iskoristiti za stranačko poentiranje.

I izgleda da su na dobitku svi: Koštunica zato što je narodu podario odavno obećani Ustav, Tadić zato što je izborio bolji Ustav od prethodnog, Nikolić zato što je u preambulu Ustava upisano Kosovo, a bojkotaši zato što zamalo nisu uspjeli. Tako široko uspješna ustavna promidžba omogućava najvećim strankama da inercijom referendumskog izjašnjavanja u skupštinske fotelje uvale svoje zastupnike, pa da na miru u iduće četiri godine odrađuju europske zadaće, fintirajući jedino hški uvjet nad svim uvjetima.

Novi izborni ciklus ponovno otvara jedno važno manjinsko pitanje, to jest njihovo političko predstavljanje u državnome parlamentu. Jasno je da od izravnog zastupanja manjina u Narodnoj skupštini Srbije za sada nema ništa, a da na izborni prolaz računati možda mogu samo pripadnici dviju najvećih nacionalnih zajednica – bošnjačke i mađarske. Premda za manjinske stranke ne važi izborni cenzus od pet posto, nego samo prirodni prag, to nije nikakvo jamstvo za one stranke koje nemaju jak glasački potencijal. Ako se zna da jedno zastupničko mjesto vrijedi 12 do 16 tisuća glasova, ovisno o izlaznosti, nije teško napraviti politički izračun.

Što, dakle, s ostalim manjinama? One zajednice koje imaju svoje stranke, političkim koaliranjem mogle bi osigurati po jedno mjesto na listi neke druge stranke, kakvih je ponuda bilo, no to već nije izravno zastupanje, budući da svaku zastupničku skupinu više obvezuje stranačka direktiva nego izborna baza. S druge strane, nacionalne zajednice koje nemaju političku stranku, mogu jedino preko svojih nacionalnih vijeća ponuditi neko zvučno ime, pa ako koja politička stranka ili koalicija u tome vidi korist – odlično.

Na pokrajinskoj razini situacija ipak bolje zvuči, premda nije dovoljno jasna. Pokrajinski premijer Bojan Pajtić najavio je kako je pisanje Statuta Vojvodine pri kraju, te da se u njemu predviđa da sadašnje nacionalne manjine postaju konstitutivni narodi i da im se jamči izravno zastupanje u pokrajinskom parlamentu i izvršnoj vlasti. Budući da su ingerencije Pokrajine po novome Ustavu ipak veće od prethodnih, pojašnjenje ove formulacije u danima koji slijede bit će prilično zanimljivo saslušati.

Z. P.

Ustav proglašen - slijede izbori

ČETVRTAK, 2.11.

Protiv smjene

Potpredsjednica G17 plus i potpredsjednica Vlade Srbije u ostavci Ivana Dulić-Marković izjavila je da ta stranka ne podržava prijedlog da se smijeni predsjednik Skupštine Vojvodine Bojan Kostreš. Prema njenim riječima, pokrajinska skupština nije se izjašnjavala, niti je raspravljala o prijedlogu ustava i zbog toga je Kostreš imao pravo o tome iznijeti svoj stav, ili stav stranke kojoj pripada.

»Kako ćemo braniti pravo građanina da vrati cipele kada im posle tri dana otpadne đon, ako ne možemo da odbranimo pravo na vlastito mišljenje i kakav je to Ustav ako nam ne može garantirati to pravo«, navela je Dulić Marković.

Konačni rezultati

Republička izborna komisija (RIK) proglasila je rezultate referenduma o novom Ustavu Srbije, po kojima je za Ustav glasalo 53,04 posto od ukupno 6.639.385 birača u Srbiji.

Kako je priopćila RIK, na referendum je izašlo 3.645.517 birača, odnosno 54,91 posto, od čega je protiv predloženog teksta novog Ustava Srbije bilo 97.497 birača (1,47 posto), a 25.866, odnosno 0,71 posto bilo je nevažećih glasačkih listića.

PETAK, 3.11.

Qeku i Đukanović

Predsjednik kosovske privremene vlade Agim Qeku izjavio je u Podgorici da će Kosovo vrlo brzo biti neovisno, ocijenivši takvo rješenje jedinim održivim i najboljim za Kosovo i regiju. Kosovski premijer, koji boravi u Podgorici na poziv crnogorskog premijera Mila Đukanovića, rekao je na konferenciji za novinare nakon razgovora, da je neovisnost Kosova najbolje rješenje za sve građane i Kosova i regije te da će na Kosovu biti zajamčena prava manjinskim narodima a da će kosovsku neovisnost nadzirati međunarodna zajednica. Đukanović je rekao da je za Crnu Goru prihvatljivo bilo koje rješenje do kojeg dođu Beograd, Priština i međunarodna zajednica.

Biskupov posjet Glavašu

Đakovački i srijemski biskup msgr. Marin Srakić posjetio je prijepodne u zatvorskoj bolnici u Svetošimunskoj u Zagrebu nezavisnog saborskog zastupnika Branimira Glavaša koji deveti dan štrajka glađu.

Nakon izlaska iz zatvorske bolnice biskup Marin Srakić izjavio je da je s Branimirom Glavašem razgovarao nešto manje od pola sata, a da je osnovni cilj njegova posjeta bio odgovoriti ga od štrajka glađu, »i zbog njega samoga i zbog sina Filipa, ali i zato da se može pripremati za obranu u procesu koji se protiv njega vodi«. Dodao je da je s »Glavašem dugogodišnji prijatelj i da je današnji posjet uslijedio na obostranu želju i Branimira Glavaša i njega kao biskupa«.

SUBOTA, 4.11.

Izvješće o napretku

Europska komisija najavila da će u srijedu objaviti dva važna dokumenta za Hrvatsku i ostale zemlje kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u Europskoj uniji. Uz Izvješće o napretku, koje Komisija izrađuje svake godine za sve zemlje kandidate (to su u ovom trenutku Hrvatska, Turska i Makedonija) i potencijalne kandidate (BiH, Srbija, Crna Gora, Makedonija i Albanija), bit će objavljena i strategija daljnjeg proširenja EU-a.

Komisijin prijedlog strategije proširenja bit će temelj za raspravu na summitu čelnika Europske unije sredinom prosinca. Čelnici EU-a su na svom summitu sredinom lipnja ove godine zadužili Komisiju da na jesen izradi posebno izvješće u kojem će dati svoj prijedlog definicije apsorpcijskih sposobnosti EU-a za prijem novih članica te se dotaknuti svih aspekata proširenja, uključujući i pitanje kako građani EU-a percipiraju proširenje.

Osuda

Vlada Srbije i predsjednik Boris Tadić osudili su prijem premijera Kosova Agima Qekua u Podgorici.

Vlada Srbije ponovo je istaknula da je Kosovo sastavni i neotuđivi deo Srbije, a ne susjed Crnoj Gori, kako je to saopćila zvanična Podgorica prilikom posjeta kosovskog premijera Agima Qekua.

Predsjednik Srbije Boris Tadić smatra da je »neprihvatljiv i nepotreban potez« crnogorskog premijera Mila Đukanovića da primi premijera Kosova Agima Qekua u trenutku kada se vode pregovori o budućem statusu pokrajine.

NEDJELJA, 5.11.

Kultura nacionalnih manjina u Hrvatskoj

Manifestacija »Kulturno stvaralaštvo nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj«, deveta po redu, održana je u koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski pod pokroviteljstvom hrvatske Vlade, a otvorila ju je izaslanica predsjednika Vlade, potpredsjednica Jadranka Kosor. Tom je prigodom istaknula da je ovo večer u kojoj će svoje kulturno stvaralaštvo pokazati nacionalne manjina u Hrvatskoj, ali i večer mira, tolerancije, povjerenja, međusobnoga uvažavanja.. »U ime Vlade želim zahvaliti svim vrijednim amaterima, članovima i članicama udruga nacionalnih manjina koji ustrajno i strpljivo njeguju vlastiti identitet i kulturu«, istaknula je Kosor dodavši kako »čuvajući svoje, obogaćuju i kulturni prostor Hrvatske«.

Rekla je da je u državnom proračunu u ovoj godini za te namjene osigurano oko 30 milijuna kuna, a taj proračunski dio u tri godine, usmjeren očuvanju kulturnog identiteta i stvaralaštva nacionalnih manjina, porastao je za oko 43 posto, a vjeruje da će se povećavati i u idućoj godini. Kosor je istaknula da je Hrvatska, kao članica UN-a i Vijeća Europe, pristupila svim dokumentima koji jamče ljudska, manjinska prava, da ih je kao svoje vrednote ugradila u Ustav i zakonodavstvo i da treba svakodnevno nastojati da se te vrednote poštuju, odnosno zakoni dosljedno provode.

BiH i Cefta

Predsjedatelj Vijeća ministara Bosne i Hercegovine Adnan Terzić najavio je kako njegova zemlja neće pristupiti Srednjoeuropskom ugovoru o slobodnoj trgovini (CEFTA) ukoliko Hrvatska i Srbija ne pristanu ispraviti nepovoljne odredbe postojećih ugovora o slobonoj trgovini s BiH. Terzić je u izjavi koju prenosi sarajevski »Dnevni avaz« kazao kako je Antonu Rillu, voditelju tima koji u ime BiH pregovara o pristupanju CEFTA-i, data jasna uputa da ništa ne potpisuje sve dok Hrvatska i Srbija ne pristanu na popravke postojećih bilateralnih ugovora koje BiH smatra štetnim prije svega zbog svojih poljoprivrednih proizvođača. Parafiranje takvog sporazuma najavljivano je za 9. studenoga.

PONEDJELJAK, 6.11.

230 godina Pravnog fakulteta

Pravni fakultet, jedna od najstarijih ustanova zagrebačkog Sveučilišta, je raspravom o reformi pravnog obrazovanja i svečanom akademijom u Hrvatskom narodnom kazalištu (HNK) obilježio 230 godina postojanja.

Tradicije Pravnog fakulteta vežu se uz početak visokoškolske nastave u Hrvatskoj. Kad je 1773. papa Klement XIV. raspustio isusovački red, Marija Terezija poduzela je reforme u sustavu obrazovanja, pa je tako svojim dekretom iz 1776. osnovala Kraljevsku akademiju znanosti kao najvišu školsku ustanovu. Akademija je obuhvaćala Filozofski, Teološki i Pravni fakultet.

Ivanković novi trener Dinama

Nakon sporazumnog raskida ugovora s dosadašnjim trenerom Kužeom, za prvog stratega Dinama izabran je Branko Ivanković, poznati hrvatski nogometni stručnjak koji je na prošlom SP u Njemačkoj vodio reprezentaciju Irana. Tijekom dosadašnje trenerske karijere Ivanković je vodio momčadi Varteksa, Rijeke i Hannovera, a na SP u Francuskoj, kada su »vatreni« osvojili treće mjesto, bio je pomoćnik Čiri Blaževiću

UTORAK, 7.11.

Potjera

Oko 17 sati završila je jednosatna policijska potjera za muškarcem koji je osobnim automobilom somborskih registracija i nacionalnih oznaka Srbije poslije 16 sati, probivši zaštitne brklje na graničnom prijelazu Bajakovu i ignorirajući carinsku kontrolu, ušao u Hrvatsku. Jedno policijsko vozilo ga je tijekom potjere uspjelo preteći i usporiti mu brzinu nakon čega je udario u postavljenu prepreku zadobivši pritom lakše ozljede. Nakon kraćeg zadržavanja u novogradiškoj bolnici, gdje mu je pružena prva pomoć, izgrednik je priveden u novogradišku policijsku postaju i protiv njega će biti podnesena kaznena prijava. Policija još nema službenu potvrdu identiteta izgrednika.

Još uvijek traje istraga o razlozima zbog kojih se dogodio cijeli incident.

Pomesti ispred svojih vrata

Hrvatski veleposlanik u Beogradu Tonči Staničić je, na svečanosti u svojoj rezidenciji, uručio izvršnoj ravnateljici Fonda za humanitarno pravo Srbije Nataši Kandić Orden Danice hrvatske s likom Katarine Zrinske kojom ju je odlikovao predsjednik Hrvatske Stjepan Mesić.

»Nataša Kandić je pokazala i Hrvatskoj i svima u regiji da zločin, a posebice ratni zločin nema ni naciju, ni vjeru, ni rasu, nema granice. Pokazala je svima nama da trebamo, figurativno rečeno, pomesti ispred svojih vrata«, istaknuo je Staničić.

Primajući orden, Nataša Kandić je rekla da ta velika čast za nju predstavlja ujedno i priznanje civilnom društvu u Srbiji i »znak da Hrvatska vidi...da je uvijek postojala i jedna druga Srbija koja se nikada nije mirila s (ratnom) politikom i zločinom«.

SRIJEDA, 8.11.

Pobjeda Demokrata u Kongresu

Demokratska stranka osvojila je na izborima u utorak većinu u Predstavničkom domu američkog Kongresa, s 18 do 30 novih zastupničkih mjesta zavisno od procjena konačnih rezultata, te ostvarila značajne pomake na izborima za Senat gdje pitanje većine i dalje ovisi o konačnom ishodu izjednačenih izbornih utrka u Virginiji, Missuriju i Montani.

To je prvi puta nakon 12 godina da demokrati osvajaju većinu u Kongresu, kojim su prije tzv »republikanske revolucije« 1994. godine dominirali četiri desetljeća.

Pobjedom oporbenih demokrata Kongres će prvi puta u povijesti dobiti ženu za predsjednika, dosadašnju čelnicu kongresne manjine Nancy Pelosi, kongresnicu iz Kalifornije.

Pominjanje zločina

Tijekom službenog posjeta Izraelu ministar vanjskih poslova Srbije pominjao je zločine koji su počinjeni u hrvatskim nacističkim logorima, a najavio je i povratak imovine Židovima koja im je oduzeta poslije Drugoga svjetskog rata. Međutim, Drašković nije pominjao zločine vlade Milana Nedića i povraćaj imovine oduzete u Srbiji tijekom tog rata, što je izazvalo reakcije u srbijanskoj javnosti, prenosi B92.

SADRŽAJ

Sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

HNV dobio novi Izvršni odbor 6-8

Izjava o stanju u HNV-u i mogućnostima za prevladavanje krize

Korak po korak do stabilnosti 9

Smrt dvočlane obitelji - povod za preispitivanje socijalne zaštite

Funkcionira li mreža socijalne zaštite? 10-13

Praizvedba glasovita djela u Subotici

Mozartov »Requiem« 36,37

Goran Kopunović, nogometni trener

Trenersko iskustvo iza Kineskog zida 57

Dujizmi

- *Pravila igre su jasna: ona se mijenjaju tijekom igre.*
- *Na Hrvate mnogi vrše pritisak, ali od toga oni ne umiru.*
- *Stavimo maske i bar jednom pokažimo svoje pravo lice.*

Duje Runje

Sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

HNV dobio novi Izvršni odbor

Za članove IO HNV-a izabrani Mato Groznica, Antonija Čota i Joza Kolar * Podnijeto izvješće o financijskom poslovanju HNV-a * Usvojen Pravilnik o raspodjeli sredstava po natječajima

Piše: Zvonko Sarić

Nakon što je na prethodnoj sjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća razriješen dužnosti predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Lazo Vojnić Hajduk*, kao i ostali članovi Izvršnog odbora Vijeća, na sjednici HNV-a održanoj 4. studenoga u Subotici, izabrani su novi članovi Izvršnog odbora.

Na prijedlog predsjednice Izvršnog odbora HNV-a *Slavice Peić* vijećnici su na sjednici glasovanjem izabrali nove članove Izvršnog odbora Vijeća: vijećnik *Mato Groznica* zadužen je za oblast informiranja i službene uporabe jezika, *Antonija Čota* je zadužena za oblast kulture, a vijećnik *Joza Kolar*, koji je bio član i prethodnog Izvršnog odbora, ponovno je zadužen za oblast gospodarstva. Prijedlog za izbor *Duje Runje* u novi Izvršni odbor Vijeća, koji je trebao biti zadužen za oblast obrazovanja, nije dobio dovoljan broj glasova vijećnika i to je mjesto ostalo upražnjeno.

Na sjednici je podnijeto i kratko izvješće o financijskom poslovanju HNV-a od 1. siječnja do 23. listopada, a usvojen je pravilnik o raspodjeli sredstava po natječajima.

PRIJEDLOZI ZA IZMJENE DNEVNOG REDA: U vremenu između zakazivanja sjednice i održavanja sjednice, vijećnik *Petar Kuntić* dostavio je tri prijedloga za proširenje dnevnog reda sjednice HNV-a i to: razrješenje Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ«, imenovanje novih članova Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ« i imenovanje novog vrši-

telja dužnosti odgovornog urednika tjednika »Hrvatska riječ«.

Ovi prijedlozi glasovanjem nisu prihvaćeni.

Također, i skupina vijećnika dostavila je Uredu HNV-a prijedlog za dopunu dnevnog reda kojim se traži rasprava o razrješenju predsjednika HNV-a *Josipa Z. Pekanovića*, izbor novog predsjednika HNV-a i izbor potpredsjednika HNV-a te skidanje ostalih točki s dnevnog reda sjednice. Glasovanjem vijećnika ove točke nisu uvrštene na dnevni red, kao ni prijedlog skidanja ostalih točki s dnevnog reda, pa je sjednica protekla prema prvobitno predloženom dnevnom redu.

POSLOVANJE HNV-a: U nastavku sjednice, vijećnici su glasovali za izbor članova Izvršnog odbora HNV-a. Mato Groznica i Antonija Čota izabrani su sa 18 glasova vijećnika, za Jozu Kolara glasovala su 23 vijećnika, a Dujo Runje je dobio 17 glasova, što nije bilo dovoljno za njegov izbor u novi Izvršni odbor Vijeća.

Vijećnicima je podijeljen materijal izvješća o financijskom poslovanju HNV-a od 1. siječnja do 23. listopada 2006. godine, a Slavica Peić je u kratkim crtama predstavila podnijeto izvješće koje je napravio financijski inspektor u mirovini *Pajo Đurasević*.

Mato Groznica

Antonija Čota

Joza Kolar

Kako je i na prethodnoj sjednici Vijeća bilo je zamjerki zbog poslovanja HNV-a, prethodni predsjednik Izvršnog odbora Vijeća Lazo Vojnić Hajduk je rekao kako se predočeno izvješće i kvalifikacije o velikim troškovima reprezentacije ne odnose na rad Izvršnog odbora, nego na provedbu Zakona o računovodstvu, a prema njegovim riječima, prekršaja nije bilo, a odgovornost i rad predsjednika i članova Izvršnog odbora definirani su pravnim aktima HNV-a.

Vijećnik Petar Kuntić je predložio da se za sljedeću sjednicu napravi analiza i detaljnije izvješće o financijskom poslovanju Vijeća, što su vijećnici i prihvatili, kao i pravilnik o raspodjeli sredstava po natječajima.

Na koncu sjednice, Lazo Vojnić Hajduk je postavio vijećničko pitanje: zbog čega primopredaja dužnosti, nakon što je razriješen dužnosti predsjednika Izvršnog odbora HNV-a, nije provedena prema Statutu i Poslovniku Vijeća, jer mu nije omogućeno da obnaša dužnost do izbora novih članova Izvršnog vijeća i pripremi primopredaju, a zatražio je i da mu se pismeno odgovori tko je ovlastio financijskog inspektora u mirovini Paju Đurasevića da pregleda poslovne knjige HNV-a. U okviru vijećničkih pitanja Petar Kuntić je predložio da vijećnici, radi međusobnoga približavanja, organiziraju zajednički doček Nove godine.

■

Izjava o stanju u HNV-u i mogućnostima za prevladavanje krize

Korak po korak do stabilnosti

Uoči posljednje sjednice Hrvatskoga nacionalnog vijeća skupina od 15 vijećnika HNV-a potpisala je Izjavu o stanju u HNV-u i mogućnostima za prevladavanje krize. Taj dokument nije dospio na dnevni red sjednice HNV-a, pa ga »Hrvatska riječ«, kojoj je stavljen na raspolaganje, objavljuje u cijelosti.

I. Mi dolje potpisani vijećnici Hrvatskoga nacionalnog vijeća (HNV) smatramo da HNV pod rukovodstvom predsjednika Josipa Z. Pekanovića u ovome trenutku:

1. ne funkcionira na zadovoljavajući način i zato ne ostvaruje u zadovoljavajućoj mjeri ciljeve radi kojih je osnovan,

2. da je radi poboljšanja njegovog funkcioniranja potrebno poduzeti sljedeće:
2.1. razriješiti dužnosti sadašnjeg predsjednika gosp. Josipa Z. Pekanovića i izabrati novoga,
2.2. izabrati potpredsjednike za Suboticu i Sombor,
2.3. izabrati tajnika HNV-a
2.4. poštovati odredbe Statuta i Poslovnika koji određuju način rada Izvršnog odbora do konstituiranja novoga,
2.5. planski i racionalno trošiti novčana sredstva

3. radi razrješenja pitanja oko financijskog poslovanja rukovodstva HNV-a
3.1. angažirat će se stručna i neutralna revizijska kuća koja će pregledati financijsko poslovanje HNV-a u 2005. i prvih deset mjeseci 2006. godine i dati svoju ocjenu koju ćemo prihvatiti kao arbitražnu
3.2. IO će u suradnji s potpisnicima ovoga dogovora izraditi financijski plan za 2007. godinu i predložiti ga HNV-u sredine prosinca 2006. godine.

II. Nadalje se slažemo da su do kraja ovoga mandata HNV-a sljedeći ciljevi prioritetni:

1. ŠKOLSTVO:
1.1. Vrtići i predškolsko obrazovanje:
1.1.1. Analiza pravnih mogućnosti
1.1.2. Izrada i tiskanje brošure namijenjene roditeljima kojom se informira roditelje o pravima i mogućnostima koje im stoje na raspolaganju i kojom ih se potiče da zahtijevaju stvaranje odgovarajućih grupa na hrvatskom jeziku
1.1.3. Podjela brošure svim roditeljima djece odgovarajuće dobi
1.1.4. Izrada plana i programa rada u vrtićima i u sustavu predškolskog obrazovanja na hrvatskom jeziku
1.2. Osnovnoškolsko obrazovanje
1.2.1. Analiza pravnih mogućnosti
1.1.2. Izrada i tiskanje brošure namijenjene roditeljima kojom se informira roditelje o pravima i mogućnostima koje im stoje na raspolaganju i kojom ih se potiče da zahtijevaju stvaranje odgovarajućih grupa i razreda na hrvatskomu jeziku
1.1.3. Podjela brošure svim roditeljima djece odgovarajuće dobi
1.1.4. Intenziviranje rada oko izrade plana i programa rada grupa i razreda na hrvatskomu jeziku
1.3. Srednjoškolsko obrazovanje
1.3.1. Formiranje stručne radne grupe s ciljem osnutka novojezične gimnazije na hrvatskomu jeziku s učeničkim domom u Subotici
1.4. Visokoškolsko obrazovanje
1.4.1. Formiranje povjerenstva radi razjašnjenja okolnosti zbog kojih u školskoj godini 2006/2007. na Učiteljskom fakultetu u Subotici nije počela nastava i na hrvatskom jeziku i podnošenje izvješća HNV-a u roku od 45 dana. Povjerenstvo će imenovati HNV na sljedećoj sjednici.
1.4.2. Poduzimanje potrebnih mjera da u školskoj godini 2007/2008. na Učiteljskom fakultetu u Subotici bude i na hrvatskomu jeziku
1.4.3. Poduzimanje potrebnih koraka da u upravi Učiteljskoga fakulteta u Subotici i Hrvati budu proporcionalno zastupljeni

2. KULTURA:
2.1. Završiti analizu djelatnosti udruga koje su svoju djelatnost prijavile HNV-u putem anketnih listova i objaviti je
2.2. Odrediti kriterije za financiranje rada udruga na području kulture

3. MEDIJI I SLUŽBENA UPORABA JEZIKA:
3.1. Izraditi brošuru o pravima Hrvata na službenu uporabu jezika u Republici Srbiji i objaviti je
3.2. Uspostaviti kontakte s dužnosnicima općina u APV i s dužnosnicima APV i poticati ih na omogućavanje ostvarenja prava Hrvata u službenu uporabu jezika na području njihove nadležnosti
3.3. Uspostaviti suradnju uredništava medija na hrvatskomu jeziku
3.4. Potaknuti sve medije na hrvatskom jeziku da redovito obavještavaju o terminima izlaženja, odnosno emitiranja drugih medija na hrvatskome jezike
3.5. Poticati medije na ravnopravno i objektivno izvještavanje o radu svih hrvatskih udruga i pojedinaca

4. GOSPODARSTVO:
4.1. Stalna analiza mogućnosti aplikacija projekata za dodjelu javnih sredstava i informiranje hrvatskih udruga o tome
4.2. Pomoć udrugama u izradi projekata

Predsjednik s potpredsjednicima i IO će, svatko u svojoj nadležnosti, uspostaviti kontakte s parlamentarnim zastupnicima i dužnosnicima hrvatske nacionalnosti na svim razinama u Republici Srbiji i redovito ih obavještavati o životu i potrebama hrvatske zajednice.

III. Dolje potpisani vijećnici HNV-a prihvaćamo iskrenu i transparentnu suradnju na ostvarenju navedenih ciljeva.

IV. Ovaj dogovor stupa na snagu izborom novog predsjednika i traje do završetka ovoga mandata.

Subotica, dne 3.11.2006.

U potpisu skupina od ukupno 20 vijećnika HNV-a

10. studenoga 2006.

Smrt dvočlane obitelji - povod za preispitivanje socijalne zaštite

Funkcionira li mreža socijalne zaštite?

Dio odgovora na pitanje »je li moguće da u Subotici ljudi umiru od gladi« pokušali su dati i čelnici Općine i nadležnih institucija na konferenciji za novinare održanoj u utorak 7. studenoga * Premda je pitanje gladi bilo u prvom planu, ovdje se postavljaju i neka druga pitanja u domenu socijalne skrbi

Piše: Jasminka Dulić

»*Viktorija Vojnić-Hajduk*, stara 78 godina, i njen sin *Ivan*, star 57 godina, pronađeni su mrtvi u njihovoj kući u ulici Bajski vinogradi 23, nekoliko dana nakon što su oboje umrli od gladi«. Ova je vijest, krajem prošloga tjedna, objavljena u skoro svim medijima u Srbiji a i u pojedinim medijima u Hrvatskoj. Za razliku od mnogih sličnih sudbina koje su prolazile bez neke velike medijske pažnje ovoga je puta »subotički slučaj« pokrenuo pitanja odgovornosti institucija i društva u cjelini za skrb o starima, bolesnima, nemoćnima i socijalno ugroženima.

Kako se kasnije ispostavilo ovdje se ipak nije radilo o smrti zbog nedostatka hrane, već nedovoljne skrbi društva i institucija za stare i nemoćne a na što ukazuje i to da osim mogućnosti da koriste Narodnu kuhinju nepokretna majka i nezaposleni i bolestan sin nisu koristili druge oblike socijalne pomoći premda su prema svojemu zdravstvenome stanju na to imali pravo. Je li to, u ovome slučaju, bilo zbog neznanja, bolesti ili nefunkcioniranja mreže socijalne sigurnosti koja bi trebala osigurati da pomoć stigne onima koja je potrebna sada se može samo nagađati. Dio odgovora na pitanje »je li moguće da u Subotici ljudi umiru od gladi« pokušali su dati i čelnici Općine i nadležnih institucija na konferenciji za novinare održanoj u utorak 7. studenoga.

Tragedija jedne obitelji: povod za širu raspravu o socijalnoj skrbi

ČINJENICE I OCJENE: Potaknut brojnim medijskim napisima o ovome slučaju predsjednik Općine Subotica *Géza Kucsera* uputio je priopćenje za javnost na konferenciji za novinare. U priopćenju se kaže da su, prema službenoj obavijesti subotičke policije i na temelju uviđaja istražnog suca Okružnog suda u Subotici, Viktorija i Ivan Vojnić-Hajduk »preminuli od prirodne smrti odnosno od pucanja (perforacije) čira a ne kao što su to prenijeli skoro svi mediji u Srbiji – od gladi«. U priopćenju se, među ostalim, navodi kako u Subotici 1320 građana mjesečno prima redovite naknade kao oblik pomoći zbog teškog socijalnog i materijalnog stanja ali da se u ovom slučaju ta pomoć nije mogla ostvariti jer je pokojna Viktorija Vojnić-Hajduk primala obiteljsku mirovinu u iznosu od 9.332 dinara što prelazi propisani republički cenzus od 5.697 dinara za dvočlanu obitelj. Također se navodi kako je pokojni Ivan Vojnić-Hajduk ostvarivao pravo na zdravstvenu zaštitu temeljem evidencije na kojoj se vodio preko Nacionalne službe za zapošljavanje u na koju se kao nezaposlen redovito javljao.

U priopćenju se odgovara i na izjave u vezi ovoga slučaja da Općina ne skrbi u dovoljnoj mjeri za siromašne građane te se navodi kako od proširenih prava na korištenje socijalne pomoći »koju u značajno velikim novčanim iznosima financira lokalna samouprava« postoji program Narodne kuhinje, za što je Općina izdvojila ove godine 2.400.000 dinara za 320 korisnika, zatim financira pakete hrane u vrijednosti od 900.000 dinara za preko 600 korisnika, izdvajaju se još sredstva za ogrjev u iznosu od 3.756.000 dinara, za pokop najsiromašnijih se izdvaja 1.496.000 i za jednokratne, interventne, novčane pomoći 1.916.000 dinara.

*Je li Ivan imao pravo na dodatak za pomoć i njegu obzirom da je brinuo o nepokretnoj majci, a ako jest zašto je nije dobivao? * Kako pomoći onima kojima je pomoć potrebna ali se ne obrate nikome za pomoć i tako ne ostvare svoja prava na različite oblike socijalne pomoći?*

KRIVA SLIKA: U priopćenju se zaključuje kako sve to ukazuje da Općina skrbi o svojim siromašnim građanima, te »da sve proizvoljne insinuacije i proizvoljne izjave koje ne oslikavaju pravu i objektivnu situaciju nanose ozbiljnu štetu ugledu naše zajednice. Uspoređenjem podataka o postotku izdvajanja u Subotici i u drugim općinama za potrebe socijalne zaštite jasno se vidi da Subotica izdvaja iz proračuna najviše sredstava za socijalnu zaštitu u okruženju«, kaže se u priopćenju Géze Kucsere. On je izjave i priopćenje predsjednice Okružnog suda u Subotici u vezi ovog slučaja ocijenio nekorektnim »jer se ne temelje na činjenicama već na proizvoljnom tumačenju događaja«, a medijima je uputio kritiku da su »u težnji za senzacionalnošću značajno pomogli da se u javnosti stvori kriva slika o događajima, da ona budu naduvana i da se lokalnoj samoupravi nanese moralna šteta. Smrt dvoje ljudi jest tragični događaj, a istodobno i povod da se preispitaju dosadašnje metode pružanja pomoći najsiromašnijim slojevima našeg društva i da se njihovo zbrinjavanje poboljša. Rezultati takvih napora bit će mnogo efikasniji ako na rješavanju problema radimo zajedno a ne jedni protiv drugih« zaključuje se u priopćenju podijeljenom novinarima na konferenciji za medije koju su održali član Općinskog vijeća zadužen za socijalna pitanja *Aleksandar Kerekeš*, ravnateljica Centra za socijalni rad *Ljiljana Popović* i tajnik subotičkog Crvenog križa *Mihaly Pece*.

Minimalni nivoi socijalne socijalne sigurnosti

Temeljem Zakona o socijalnoj zaštiti i osiguravanju socijalne sigurnosti građana Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike donijelo je rješenje o nominalnim iznosima minimalnih nivoa socijalne sigurnosti i novčanih primanja za pomoć i njegu drugih osoba za listopad 2006.

Za pojedinca minimalni propisani nivo socijalne sigurnosti iznosi 4.146 dinara, za obitelj s dva člana 5.697 dinara, s tri člana 7.252 dinara, s četiri člana 7.768 dinara, s pet i više članova 8.298 dinara. Dodatak za pomoć i njegu druge osobe iznosi 5.182 dinara a uvećani dodatak za pomoć i njegu 13.917 dinara.

Ova se sredstva isplaćuju iz proračuna Republike Srbije.

NARODNA KUHINJA: Kerekeš je tom prigodom kazao kako mu je »krivo što se ovako nešto događa u Subotici jer se velika sredstva izdvajaju za socijalnu pomoć kako za obvezni dio socijalne zaštite ali i za fakultativni dio«, drugim riječima Općina Subotica izdvaja za različite oblike socijalne pomoći i više nego što je obavezna zakonom. Kerekeš je istaknuo kako su zbog toga pogrešne adrese glede odgovornosti i da su prave adrese Ministarstvo financija i Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnu politiku iz razloga što oni daju opće smjernice za socijalnu zaštitu. Pri tome je posebno apostrofirao da se SO Subotica nalazi među onim općinama koje izdvajaju najviše sredstava iz svog proračuna za socijalnu pomoć te da je donesena odluka već i prije ovoga slučaja da se trajanje programa Narodne kuhinje produži na osam mjeseci i da se poveća broj obroka. O programu Narodne kuhinje govorio je i tajnik Crvenog križa Pece, koji je ukazao na to da broj obroka ne ovisi od potreba za takvim

vidom pomoći već od količine novčanih sredstava odnosno namirnica koje su na raspolaganju bilo od donatora ili iz sredstava lokalne samouprave. On je istaknuo i da su pokojna Viktorija i Ivan bili korisnici Narodne kuhinje što znači da su bili identificirani i da nije izmaknuo pozornosti problem ove obitelji.

LINIJE SAZNAVANJA: No, kao što je to i većina novinara istaknula izvještavajući o ovome slučaju Viktorija i Ivan su umrli prije nego li su mogli koristiti ovaj oblik socijalne pomoći. Prema izvješću prvo je umrla starica a nakon nekoliko dana i njen sin. Premda je pitanje gladi bilo u prvom planu, ovdje se postavljaju i neka druga pitanja iz oblasti socijalne skrbi. Je li Ivan imao pravo na dodatak za pomoć i njegu obzirom da je brinuo o nepokretnoj majci, a ako jest zašto je nije dobivao? Kako pomoći onima kojima je pomoć potrebna, ali se ne obrate nikome za pomoć i tako ne ostvare prava na različite oblike socijalne pomoći?

Ravnateljica Centra za socijalnu pomoć *Ljiljana Popović* kaže kako postoje dvije linije saznavanja o osobama koje se nalaze u nekom stanju ugroženosti. »Veliki dio ljudi se obraća Centru s raznim zahtjevima«, kaže ona, gdje socijalni radnici vrše

Skrb za najsiromašnije: Narodna kuhinja

Solidarnost ili politiziranje slučaja

Među prvima u povodu ovoga slučaja oglasio se oporbeni vijećnik u subotičkoj Skupštini *Mirko Bajić* koji je optužio vladajuću koaliciju u Subotici za nedovoljnu skrb o siromašnima i pozvao člana Izvršnog vijeća Općine zaduženog za socijalna pitanja *Aleksandra Kerekeša* (Liga socijaldemokrata Vojvodine) da podnese ostavku. U utorak i srijedu Bajić je simbolično »štrajkao glađu« sjedeći ispred Velike vijećnice Gradske kuće, u kojoj se održavaju skupštinske sjednice kako bi, kako je rekao »izrazio svoju solidarnost i prenio osjećaj nemaštine i gladi nadležnim osobama u Općini Subotica *Gézi Kucseri*, *Saši Vučiniću* i *Aleksandru Kerekešu* i možda ih tako uspio uvjeriti i probuditi njihovu svijest i savjest da se učini više u zaštiti socijalno ugroženih i nezbrinutih osoba«. Prema njegovom mišljenju lokalna samouprava ne skrbi u dovoljnoj mjeri za socijalno ugrožene »premda je sama sebi dala ogromnu ulogu u ovoj oblasti samim tim što je u općinskom vijeću zadužila čovjeka za politiku socijalne zaštite. On bi morao imati nadzor sa svim što se dešava u toj oblasti i voditi i određenu socijalnu politiku tim prije što je u Subotici jako puno ljudi koji su na ivici egzistencije« kaže Bajić a, među ostalim, navodi kako bi Općina morala izdvajati više sredstva za Narodnu kuhinju i imati potpun nadzor nad radom Centra za socijalni rad kojemu imenuje ravnatelja.

Na konferenciji za novinare član Općinskog vijeća zaduženog za socijalnu zaštitu Aleksandar Kerekeš, na izravno Bajićevo pitanje, ovoga puta u ulozi novinara »Bunjevačkih novina«, odgovorio je kako ne namjerava podnijeti ostavku te da ne želi politizirati tragični slučaj obitelji Vojnić-Hajduk. Istodobno on je napomenuo i da bi zastupnici koji su izabrani upravo u Malom Bajmoku trebali češće obilaziti svoje sugrađane u izbornoj jedinici u kojoj su izabrani kako bi vidjeli kako oni žive i koji su im problemi.

prijem korisnika i sagledavaju njihove potrebe. Druga je linija saznavanja preko mreže suradnika, pojedinaca i institucija a što je obveza Centra za socijalni rad da je uspostavi. Radi se prije svega o institucijama koje kroz svoj rad dolaze do informacija o ljudima koji se nalaze u stanju socijalne ugroženosti, kao što je to na primjer bolnica koja također ima svog socijalnog radnika i koja je u obvezi da takve slučajeve prijavljuje. Na naše pitanje tko je u ovom slučaju bio u obvezi da prijavi slučaj socijalne ugroženosti, Popović je ukazala na suradnju sa socijalnim radnikom iz bolnice »najčešće kad se lice priprema za otpust s liječenja kad oni moraju provjeriti postoji li neka osoba koja će prihvatiti osobu koja je bolesna i ovisna o tuđoj njezi. U tom slučaju oni prijavljuju da ta osoba nema adekvatne uvjete. Pokojna Viktorija je liječena prošloga ljeta u bolnici i otpuštena je u takvom stanju da je primarna obitelj, u ovom slučaju sin trebao da je zbrinjava. Kasnije smo došli do saznanja da se sin želio brinuti o majci i nije je želio smjestiti u Dom, na koji je ona imala pravo«. Popovićeva ja zaključila da »ako se nema informacija onda se ne može niti pomoći ali je potreban i pristanak osobe da prihvati određeni oblik zaštite, kao što je na primjer smještaj u Dom«.

U razgovoru s prvom susjedom pokojne Viktorije i Ivana, šezdesettrogodišnjom *Terezom Šarčević* zapitali smo je što misli o skrbi društva za socijalno ugrožene. Tereza kaže da i sama živi u teškim uvjetima bez stalnih prihoda i ostvarenog prava na mirovinu »od malo zemlje«. Kad smo je zapitali je li tražila socijalnu pomoć ona kaže da se obraćala Mjesnoj zajednici ali da zbog posjedovanja zemlje ne može dobiti pomoć. »Da je meni potrebna pomoć nitko mi ne bi pomogao već bi završila kao i pokojni susjedi« kaže Tereza i rezignirano zaključuje kako »danas nitko na nikoga ne gleda«.

■

Cilika Dulić Kasiba, naivna slikarica

Voljela bih da sam mogla slikati više

Voljela bih još uraditi slika s temama naših događaja i običaja. Na primjer svatove već imam, ali željela bih to uraditi na drukčiji način. Ima puno stvari, više puta kad se sjetim, dođe mi »pred oči« pa pribilježim. Voljela bi da sam mogla i više, da je bilo uvjeta za to...

Razgovor vodio: Davor Bašić Palković

»Umjetnost mora uvijek imati slobodu i mora poštovati nutarnju dinamiku nadahnuća. Kada gledamo njezine slike, kako je sve ono što je opažala, hrabro, čisto i najjednostavnijom tehnikom ubilježila, rekao bih, zaustavila trenutak događanja na salašu u kući, o događaju života - počevši od rođenja do smrti, od pejzaža do slavlja, od svadbe do groba – dokaz je da u sebi nosi silnu potrebu zaustaviti i prikazati ono što onoga časa doživljava, zaustaviti doživljaj i vrijeme«, rekao je vlč. dr. Andrija Kopilović u prigodi otvorenja večeri posvećene naivnoj slikarici Ciliki Dulić Kasiba, koju je prošle subote, 4. studenoga, u povodu njezina 74. rođendana, organizirao Likovni odjel HKC »Bunjevačko kolo«. Ovom prigodom, u Velikoj dvorani Centra u Subotici priređena je izložba njezinih slika (druga samostalna), te prikazani: dokumentarni film Rajka Ljubiča o njezinu životu i animirani film »Čukundidino zrno ora« za koji je ona izradila slike.

HR: Tko je Vaš talent, odnosno specifičnost vašega likovnog izričaja, prvi prepoznao?

To je uočio veterinar *Stevan Dobro*, koji je dolazio kod nas na salaš, i kojemu sam poslije naslikala dvije slike. On je za mene rekao *Marku Vukoviću*, *Stipanu Šabiću* i *Naci Zeliću*, koji su me pozvali da radim na likovnoj koloniji u Tavankutu.

HR: Koliko je za Vas značilo iskustvo rada pri »Grupi šestorice« u Tavankutu, kojoj ste se nedugo nakon njihova osnutka 1961. godine, uz slikaricu naive Margu Stipić i slamarku Anu Milodanović, i Vi priključili?

Jako sam voljela tamo ići slikati. Ipak nisam imala puno vremena, radila sam malo, a voljela bih da sam mogla više. Puno sposla imala kući jer sam bila najstarija od troje djece, radila sam na tri konja... Moj otac, koji je u to vrijeme još bio živ, volio je to što sam slikala, ali je smatrao da ja mogu stići raditi i jedno i drugo.

HR: U to vrijeme započeli ste ciklus slika u ulju s motivima iz života na salašima sjevera Bačke, ali i s motivima narodnih običaja Hrvata-Bunjevaca. Koje ste sve običaje slikarski obradili?

To su običaji, koje sam kao mala gledala i o kojima sam od moje majke slušala. Naslikala sam u to vrijeme Poklade, Svatove, to sam jako voljela, Žetvu, Vršidbu, Rakijare, Dužijancu. Imam i Kraljice kako pjevaju...

HR: Od 1962. do 1973. izlagali ste na mnogim skupnim izložbama, kao članica Likovne sekcije HKPD »Matija Gubec« ali i neovisno od Društva, kao zapažena naivna slikarica. Gdje je sve publika mogla vidjeti vaša djela?

Prvo smo izlagali u Tavankutu i to je poslije bilo svake godine. Bilo je izložaba i u Subotici, a sudjelovala sam i na izložbama u Beogradu, Apatinu, Kovačici, Zagrebu, Dubrovniku, Sisku, Jagodini, Kostanjevici na Krki...

HR: Posebno se ističe i Vaše sudjelovanje na Annalu pod nazivom »Izvorna umjetnost danas - Situacija i perspektive« u Poreču 1983. godine, na kome ste uvršteni među 102 naivna umjetnika u Jugoslaviji...

Da, dobila sam poziv i bila sam tamo. U Poreču sam izlagala dvije slike »Kartaši« i »Rado smo se uselili na naš salaš«. Bilo mi je jako lijepo jer sam tamo upoznala i neke druge naivne umjetnike.

HR: Imali ste i jednu stanku u radu, nakon smrti Vašeg supruga...

Od 1974., nakon smrti muža do 1981. nisam radila. Smrt muža me je potresla, a i troje male djece sam sama trebala podići. Uz poljoprivredu bavila sam se i ličiteljskim poslom da bi prehranila obitelj, te je sve to utjecalo na premorenost... Tada sam mislila kako više neću moći raditi, ali eto, hvala Bogu, uspjela sam se izliječiti.

HR: Jedno vrijeme, početkom 80-tih, bili ste pozivani i u udruge slikara naivaca u drugim gradovima...

U to vrijeme su me zvali iz Beograda *Mirko Šolai* i *Ljiljana Morača*, koji su bili članovi slikarske udruge Treća dimenzija, gdje sam bila 2-3 godine članica. Išla sam i na sastanke. Kad su se oni »pokrčkali« i skupina razišla, meni su nestale dvije slike, kao i jedna slika koju je izradila moja kćer.

HR: Bavljenje slikanjem, iako za njega niste nikada imali dovoljno vremena, omogućilo Vam je upoznati druge umjetnike...

U Svetozarevu (danas Jagodini) sam se upoznala s *Jankom Brašić* u Apatinu s *Milanom Konjovićem* koji me je pohvalio, a susreli smo se i u Poreču kada sam sudjelovala na Annalu. Upoznala sam i kipara naivca *Petra Smajića*, te *Zsuzsanu Halupovu*, kada samo bili u Kovačici, čak sam i bila kod nje kući. Ona mi je poslala nekoliko razglednica za Novu godinu.

HR: Također, putem slikarstva pomalo ste i putovali...

Osim što sam išla na izložbe kad su nas

Priznata u jugoslavenskim okvirima

Cilika Dulić Kasiba je, među ostalim, uvrštena u Enciklopediju likovnih umjetnosti - IV dio (1966.), Likovnu enciklopediju Jugoslavije, I dio, (1984.), u knjigu »Narodni umjetnici Jugoslavije« *Koste Dimitrijevića* (1976.), monografiju Galerije samoukih likovnih umetnika u Svetozarevu (1979.), te u knjigu »Naivna umjetnost Srbije« u izdanju Muzeja naivne umjetnosti u Jagodini (1993.).

Cilika Dulić (od 1967. udana Kasiba), rođena je 1932. godine u Subotici, od oca *Nikole Dulić* i majke *Janje*, rođene *Poljaković*. Odrastajući u siromašnoj zemljoradničkoj obitelji i obavljajući teške poslove u kući i u polju, već od malih nogu, kada je za to imala vremena, voljela je crtati i to, kako kaže, uvijek i svuda, »sa bilo čime što bi joj se našlo na dohvat ruke.« Završila je pet razreda osnovne škole, a iako je, kako kaže, imala dobre ocjene te htjela ići dalje, roditelji joj to nisu dopustili. Usprkos teškim uvjetima života, od svoje sklonosti prema crtanju nije odustajala ni kasnije, te ju je, kao djevojka, ali i kasnije, nastavila razvijati oslikavajući zidove ambetuša i tremova salaša. Inače, na jednom od njih - Prćićevom salašu na Bikovu - još je i danas sačuvano deset njezinih slika koje je izradila 1963. godine.

»Kod jedne moje rođake vidjela sam na zidu nacrtane konje i krave, što mi se jako svidjelo, te sam riješila nešto naslikati na zidovima i na našem salašu na Bajskom putu. Kasnije sam oslikavala zidove i drugih salaša u našem kraju, ali i na Bikovu, Kelebiji, u Ljutovu... U početku sam slikala prizore sa razglednice, a onda iz glave. Bila sam u varoši gledat predstavu ‚Ča Bonina razgala‘, pa sam oslikala i to, ali i druge događaje«, prisjeća se slikarica.

zvali, s Likovnom sekcijom putovali smo po Italiji, bili u Grčkoj, odatle sam naslikala pokojnog glumca *Gezu Kopunovića*. Oni su se kupali u grčkom moru pa sam ja to tako i napravila.

HR: Ne tako davno, kao članica Likovnog odjela bili ste i u Olomoucu u Češkoj, gdje ste izradili zidnu sliku velikog formata. Što ste tamo naslikali?

Slikala sam salaše, putove, žito, suncokret... Imala sam više skica, pa im pokazala, onda je gazdarica na čijoj sam kući slikala, izabrala baš ovu. To je velika slika od par metara, tako da sam tamo imala malu skelu za rad.

HR: Vaše se slike, osim u privatnim vlasništvima, te posjedu HKPD »Matija Gubec« i HKC »Bunjevačko kolo«, nalaze i u pojedinim muzejima i galerijama...

Kažu mi da u Muzeju »25. maj« u Beogradu ima moja slika »Momačko kolo« koja je poklonjena Titu. Ima mojih slika i u Jagodini, u Muzeju naivne umjetnosti. Jednom kada smo se vraćali iz Italije stali smo u Kostanjevici na Krki, ravnatelj Galerije me je tražio, pa su me odveli u galeriju da vidim gdje su postavili moje slike.

Jedino (službeno) priznanje

Jedino priznanje za svoj rad dobila je 1990. godine, kada je Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« proglašava svojom počasnom članicom.

HR: Budući da ste zemljoradnica i domaćica, kada stižete slikati?

Vrlo slabo stižem, nešto više preko zime. Radimo sami zemlju, napolju smo ako se bere, seje, držimo krave, muzemo, raznosimo, nemamo strojeve... Kod kuće nemam vremena te volim otići na jednodnevne izlete i kolonije koje organizira Likovni odjel.

HR: Kao članica Likovnog odjela, na kojim ste sve likovnim kolonijama sudjelovali?

Bila sam na likovnim kolonijama u Tuzli, Podravskoj Slatini, Olomoucu, Somboru, Sonti, Bačkom Monoštoru, Martonošu, na više njih u okolici Subotice. Volim se malo isključit i radit tamo. U svakom slučaju to mi dobro dođe, i dobro je što i toliko mogu raditi.

HR: Koliko Vam u pogledu razmjene iskustava s drugim slikarima znače sudjelovanja na likovnim kolonijama? Primate li rado njihove eventualne sugestije?

Puno mi znači... Uvijek primam sugestije, i volim kad mi kažu. Volim i probati slikati kao oni, ali Šabić mi je rekao da ne trebam slušati druge. Jednom prigodom, na Likovnoj koloniji »Bunarić«, radila sam sliku s dimnjacima tvornice koji se odatle vide. Uradim do pola i dođe *Vojo Sekelj*. Kaže da prekinem, da ću zabrljati sliku. A ja mu kažem: Pa, Vojo ne mogu ja prekinuti kad je pola zeleno, a ostalo prazno, bijelo. Onda on kaže: Ovo će biti zima, a ovo proljeće. A Šabić kaže: Nemoj ti nikog slušati, radi kako si počela...

HR: Sugerirate li vi što drugima?

Volim kad meni kažu, ali ja drugima ne volim.

HR: Poznati ste kao veoma marljiva sudionica na likovnim kolonijama, koja uvijek ispuni »normu«?

To su mi rekli i kad sam bila u na koloniji u Tuzli: kada sjednem ja samo radim, a dobro je ponekad malo stati i pogledati.

HR: Što vam je najvažnije kada slikate? Razmišljate li o reakcijama?

Kad počnem slikati čekam da vidim kakva će slika ispasti. Hoće li biti onakva kakvu je vidim kada zatvorim oči. Ima kada bude upravo tako.

HR: Koliko Vam je važno mišljenje publike?

Volim da publika vidi moje radove, da mi kažu svoje dojmove. Potiču me da dalje radim ako vidim da ja uspijevam u tome. Bez obzira, radila bih ja svakako, ali nekako je draže ako ih pohvale. Primam i kritiku...

HR: Koliki je Vaš opus?

Sad bi već trebalo biti oko stotinu slika.

HR: Koliko svojih slika imate u osobnom vlasništvu?

Sve sam rasprodala ili podijelila, imam kod kuće samo tri.

HR: Vaša prva samostalna izložba je bila tek 2001. godine u Galeriji »Likovni susret« u Subotici. Smatrate li Vaš rad dovoljno vrednovanim?

Pa mislim da jest i zadovoljna sam. Ne radim ovo da bih bila slavna i grabila novaca, već da bih uradila ono što želim. Ne moraju sve slike biti dobre...

HR: Imate li neku od vaših slika koja vam je najdraža?

Na bih vam to znala kazati, teško mi je neku izdvojiti...

HR: Imate li nekog uzora, kako biste voljeli da vaša djela izgledaju?

Tu sama sebe ne mogu razumjeti. Voljela bih da moja djela izgledaju kao nečija druga, pokušam probati tako kao oni. Krenem ja, ali ne sviđa mi se kad ja to radim, ali mi se zato sviđa kad vidim njihove.

Brojne izložbe

Počevši od prve izložbe 10. ožujka 1962. pa do kolovoza 1972. izlagala je na brojnim skupnim izložbama članica Likovne sekcije HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, ali i kao članica Društva naivnih umjetnika Hrvatske (na oko 60 izložaba) i uvrštena je u vrh naivne umjetnosti u tadašnjoj državnoj zajednici, u konkurenciji s čuvenim naivnim slikaricama iz Hlebina, Virja, Uzdina, Kovačice i iz drugih mjesta.

HR: S obzirom da ste radili, pa još uvijek tako radite, s malo vremena, jeste li zadovoljni svojim slikama na kraju? Postoji li nešto što biste na njima promijenili?

Nisam uvijek zadovoljna, uvijek to i kažem, a to mogu samo veliki slikari, da postignem da to izgleda kao da je živo. Ne volim jako jake boje, voljela bi da to izgleda kao u prirodi, kao kod velikih slikara. Možda je za to trebalo više vremena, ne znam...

HR: Koju biste temu još voljeli naslikati?

Voljela bih još uraditi ovih tema naših događaja i običaja što je bilo prije... Na primjer svatove već imam, ali željela bih to uraditi na drukčiji način. Uvijek sam voljela ići u svatove, ali nažalost nisam bila snaša, već sam uskočila. Ta tema mi je valjda ostala u pamćenju, jer sam svatove voljela gledati... Ja sam se samo vjenčala na Tri kralja, nije bilo svadbe.

Isto tako, voljela bih još slikati poljoprivredne radove, ili da isti salaš naslikam u četiri godišnja doba. Ima puno stvari, više puta kad se sjetim, dođe me »pred oči« pa pribilježim. Voljela bi da sam mogla i više, da je bilo uvjeta za to...

■

Seminar o Europskoj povelji o regionalnim i manjinskim jezicima

Bez granica za jezike

Povelja se bavi jezikom kojim ljudi svakodnevno govore * Odnosi se na područje upravne vlasti, pravosuđa, obrazovanja, informiranja, javne administracije i javnog servisa, kulture, znanosti, te svih sfera kulturnog i društvenog života * U Srbiji su regionalni ili manjinski jezici: albanski, bosanski, bugarski, mađarski, romski, rumunjski, rusinski, slovački, ukrajinski i hrvatski jezik

Piše: Olga Perušić

U organizaciji Službe za ljudska i manjinska prava, Misije Organizacije za europsku sigurnost i suradnju i ureda Vijeća Europe, u Subotici je 3. studenoga održan seminar o Europskoj povelji o regionalnim i manjinskim jezicima, čiji je cilj bio upoznavanje sudionika seminara s ovim dokumentom, ali i uključivanje što šireg kruga ljudi u njegovu implementaciju i proces izvještavanja u vezi s primjenom Povelje. U radu seminara sudjelovali su predstavnici republičkih i pokrajinskih tijela, nacionalnih vijeća, lokalne samouprave, medija i udruženja građana.

Skup su otvorili gradonačelnik Subotice *Géza Kucsera* i ravnatelj Službe za ljudska i manjinska prava *Petar Lađević,* koji je tom prigodom rekao kako Povelja ima dva bitna aspekta, politički i stručni te se nada kako će se na skupu poštovati i stručni i politički kriterij. Ova Povelja rezultat je prijema Srbije i Crne Gore u Vijeće Europe, po potpisivanju i ratificiranju niza europskih dokumenata, preuzetih kao međunarodnih obveza vlasti. Ističući kako je seminar rezultat suradnje Službe za ljudska i manjinska prava, OESS-a i Vijeća Europe, Petar Lađević je rekao da je tim eksperata, koji je bio nazočan i na seminaru, odmah je nakon ratifikacije počeo promidžbu i upoznavanje javnosti sa sadržajem Povelje i njezinom primjenom.

Seminar vodili: Vladimir Đurić i Tom Moring

INSTRUMENT KOJI ŠTITI JEZIKE: »Specifičnost ove Povelje je što ona ima dvostruki režim zaštite tih jezika. Jedan je opći sustav zaštite koji se odnosi na sve regionalne i manjinske jezike u zemlji koja je ratificirala Povelju, a drugi sadrži konkretne mjere koje država mora poduzeti, pod uvjetom da država prije svega napravi opciju, tj. da ima mogućnost izbora između različitih stupnjeva ili režima zaštite u odnosu na obrazovanje, uporabu jezika pred sudskim i upravnim tijelima, javnim službama, u kulturi, ekonomskom životu. Najveća vrijednost Povelje je način njezine primjene, koji ne podrazumijeva samo klasično izvještavanje Vijeća Europe o izvršavanju i primjeni dokumenta, nego podrazumijeva monitoring i konstantan dijalog između države i osoba koje predstavljaju te jezike, te nevladinog sektora«, rekla je u ime ureda Vijeća Europe u Srbiji *Nadia Skenderović Ćuk*.

Istupajući ispred Vijeća Europske unije, savjetnik *Tom Moring* istakao je kako ljudi koji žive u ovoj regiji znaju za postojanje sukoba i gledajući na to, on je čestitao ovoj državni na dosta brzom usvajanju Povelje.

Vijeće Europe u Srbiji: Nadia Skenderović Ćuk

»Povelja se bavi jezikom kojim ljudi svakodnevno govore. Treba znati kako ljude štiti jezik, a Povelja je instrument koji štiti jezike. Povelja je najrazvijeniji dokument koji se upotrebljava u Europskoj uniji za područje očuvanja jezika. Po usvajanju same Povelje naš zadatak bit će praćenje provedbe ovoga dokumenta, a nadamo se kako ćemo to činiti skupa s vama koji tu živite i sudjelujete u društvenom životu«, istakao je Tom Moring.

TEKST POVELJE: Posredstvom Europske povelje određuju se regionalni i manjinski jezici, koji su tradicionalno u uporabi na određenom teritoriju jedne države od strane državljana te države koji čine brojčano manju skupinu od ostatka stanovništva te države, i koji su različiti od službenog jezika te države, što ne uključuje dijalekte službenog jezika te države ili jezike radnika migranta. Donošenjem ovoga dokumenta državama potpisnicama ostavljeno je da same odrede koji su to jezici regionalni ili manjinski na njenom teritoriju. Srbija je prihvatila da su to: albanski, bosanski, bugarski, mađarski, romski, rumunjski, rusinski, slovački, ukrajinski i hrvatski jezik. Ovaj popis jezika, međutim, nije nužno konačan, jer, kako je i na savjetovanju rekao predstavnik Službe za ljudska i manjinska prava *Vladimir Đurić*, u obzir su uzeti oni jezici koji su u službenoj uporabi na određenom teritoriju u državi, kao i oni jezici koji nisu u službenoj uporabi, ali su zastupljeni u pojedinim sferama društvenog života - obrazovanju i informiranju. Ukoliko se glede toga nešto promijeni, nije isključeno da se popis regionalnih ili manjinskih jezika u Srbiji proširi. Na takvo što, kako je rekao Đurić, čekaju Makedonci, Bunjevci i Vlasi. Ekspert Tom Moring istakao je kako postoje primjeri proširenja Povelje glede jezika, a među posljednjima je uključivanje Romskog jezika u Njemačkoj.

»Ova povelja nije donesena kako bi bila protiv službenog jezika države, već ovaj zahtjev treba biti zajednički s ciljem uključenja cjelokupnog okruženja za poštivanje manjinskih i regionalnih jezika, razvijanjem lingvističke i regionalne tolerancije«, pojašnjava Vladimir Đurić. Komentirajući usklađenost novoga Ustava Republike Srbije s Europskom Poveljom o regionalnim i manjinskim jezicima, Vladimir Đurić je rekao kako je prva značajka raspad dosadašnjeg srpsko - hrvatskog standarda i prelazak na srpski jezik kao službeni i ćirilično pismo, a potom i promjena odredbe nacionalne manjine u narodnosti. Proces nastanka jezika nadilazi znanstvene činitelje i često prevladaju politički ciljevi.

MONITORING: Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima je, naime, uz Okvirnu konvenciju Vijeća Europe za zaštitu nacionalnih manjina, jedan od ključnih dokumenata kojima se oblast manjinskih prava standardizira prema europskoj praksi. Nakon donošenja Povelje u Srbiji, sljedeći korak je, po uzoru na okolne zemlje, pisanje izvješća o primjeni Povelje, gdje se očekuje da osim države, koja je obveznica davanja izvješća, svoj doprinos daju i ostale institucije i nevladin sektor, kako bi se dobila što potpunija slika iz prakse. Nakon zaprimanja izvješća članovi monitoring tima dolaze u zemlju i sastaju se s govornicima manjinskih jezika i s timovima koji su pisali izvješća. Na temelju terenskih i državnih izvješća, komitet stručnjaka izrađuje svoje izvješće i preporuke koje se prosljeđuju Vijeću Europe. Ono što je bitno za provođenje same Povelje je i harmoniziranje srbijanskog zakonodavstva i usklađivanje s europskim standardima, jer primjena mnogo ovisi o ažurnom zakonodavstvu. Predlaže se otvoreni dijalog skupina, gdje će se bolje pristupiti problemu priznavanja manjinskih jezika istoga korijena. Završnu riječ ima država, a svoj sud dat će i Vijeće Europe. ■

Služba za ljudska i manjinska prava: Petar Lađević (prvi s desna)

Sastanak predsjednika Srbije Borisa Tadića i predsjednika manjinskih nacionalnih vijeća

Nakon Ustava – Zakon o radu nacionalnih vijeća

Položaj nacionalnih vijeća u sljedećim godinama bit će dijelom uvjetovan proračunskim sredstvima i programskim aktivnostima. Veoma je važno donijeti zakon koji regulira čitavu ovu oblast i koji će poštovati europske standarde, rekao je predsjednik Republike Srbije Boris Tadić

Predsjednik Republike Srbije *Boris Tadić* posjetio je u petak, 3. studenoga Novi Sad, Apatin, Ruski Krstur i Kulu. U okviru programa »1000 mladih lidera«, predsjednik Tadić održao je predavanje iz oblasti poljoprivrede u Novom Sadu, nakon kojega je održao radni sastanak s predsjednicima manjinskih nacionalnih vijeća s teritorija Vojvodine i s predsjednikom Izvršnog vijeća AP Vojvodine *Bojanom Pajtićem*. U Apatinu, predsjednik Tadić susreo se s rukovodstvom apatinske pivare, u Ruskom Krsturu s profesorima i učenicima Gimnazije »Petro Kuzmjak« i na kraju s predstavnicima lokalne uprave Kule.

U Izvršnom vijeću AP Vojvodine predsjednik Boris Tadić, premijer Bojan Pajtić i predstavnici hrvatskog, mađarskog, rumunjskog, rusinskog, makedonskog, ukrajinskog i romskog nacionalnog vijeća razgovarali su o položaju nacionalnih zajednica i funkcioniranju nacionalnih vijeća nakon donošenja novog Ustava Srbije.

OTKRITI NOVA RJEŠENJA: Nakon radnog sastanka, na konferenciji za novinare, predsjednik Tadić je razgovor s predsjednicima manjinskih nacionalnih vijeća ocijenio odličnim.

»Uvijek je dobro razgovarati o problemima s kojima se susreću manjinske nacionalne zajednice i vijeća, otkriti nova rješenja i dobiti podršku od predstavnika nacionalnih vijeća za ta rješenja. Položaj i prava manjinskih nacionalnih zajednica i nacionalnih vijeća sada nisu samo Zakonom regulirana, već su i novim ustavom Srbije zagarantirane kategorije« što je po Tadićevoj ocjeni »odlično rješenje«.

Predsjednik Tadić je rekao da treba sve učiniti kako bi se poboljšali uvjeti za rad nacionalnih zajednica u Srbiji, a da postojeći Ustav upravo to i omogućuje, naglašavajući da je »izuzetna činjenica« što Vojvodina kao pokrajina u Srbiji baštini mnoge nacionalne kulture, jezike i običaje.

ŠTO PRIJE DONIJETI ZAKON: Već duže vrijeme gorući problem koji remeti rad manjinskih nacionalnih vijeća je nepostojanje zakona koji će regulirati rad tih vijeća, što je i bio predmet razgovora predsjednika Tadića i predstavnika nacionalnih vijeća.

Predsjednik Tadić je izrazio uvjerenje da će taj zakon biti donesen u skorije vrijeme. »Položaj manjinskih nacionalnih vijeća u sljedećim godinama bit će dijelom uvjetovan proračunskim sredstvima i programskim aktivnostima. Veoma je važno donijeti zakon koji regulira čitavu ovu oblast i koji će poštovati europske standarde«, poručio je Tadić vojvođanskoj javnosti.

Predsjednik države ukazao je na neophodnost osiguranja svih mogućih financijskih izvora za financiranje rada nacionalnih vijeća, podsjećajući da je novim Ustavom osiguran povrat od 30 posto sredstava iz proračuna države i da će dio tih sredstava sigurno biti utrošen na rješavanje problema glede nacionalnih zajednica u Vojvodini. Također, Tadić je obavijestio javnost da su na sastanku zajednički došli do ideje da nacionalna vijeća ne koriste samo sredstva iz proračuna, već da zajednički mogu konkurirati za sredstva kod Europske unije za različite programske aktivnosti.

Vojvođanski premijer Bojan Pajtić je tom prilikom rekao da će novim Statutom Izvršnog vijeća AP Vojvodine, kao najvišim pravnim aktom ove vojvođanske institucije biti definirano da nema više kategorije nacionalne manjine, već da će svi narodi biti konstitutivni. »To znači da će tom odredbom svima biti zagarantirano sudjelovanje u svim tijelima pokrajinske uprave i u izvršnoj vlasti. Svi niži pravni akti od Statuta bit će prilagođeni toj odredbi Statuta i garantirati ravnopravno sudjelovanje nacionalnih zajednica u radu Izvršnog vijeća i Skupštini Autonomne Pokrajine Vojvodine, već od prvih idućih izbora«.

D. Po.

Mala škola ljudskih prava i demokracije

Ujedinjeni narodi – jednaka zaštita za sve

Šest je osnovnih tijela u okviru sustava UN-a: Generalna skupština, Vijeće sigurnosti, Međunarodni sud pravde, Međunarodni sudovi za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji i Ruandi, Ekonomsko i socijalno vijeće, te Vijeće za povjereništvo

Piše: Davor Marko

Sustav UN ili sustav Ujedinjenih naroda oformljen je nakon završetka Drugoga svjetskog rata, kada su izaslanici zemalja osnivača 1945. godine u San Franciscu, usvojili Povelju Ujedinjenih naroda. Nakon neuspjele međuratne epizode i propalog pothvata znanog kao Liga naroda, osnovni cilj Ujedinjenih naroda bio je reafirmacija fundamentalnih ljudskih prava, dok je, dugoročno gledano, smisao bio dostići međunarodni kompromis i suradnju u rješavanju međunarodnih problema ekonomske, socijalne, kulturalne i humane prirode, kao i promidžba i podrška poštivanju ljudskih prava i osnovnih sloboda bez obzira na rasnu, seksualnu, jezičnu ili religijsku pripadnost.

Kompromisom načinjenim u San Franciscu posebna pozornost usmjerena je na internacionalizaciju ljudskih prava. Četiri godine kasnije, prosinca 1949. usvojena je Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima koja se smatra temeljnim i neizostavnim dokumentom u definiranju globalne politike zaštite ljudskih prava i sloboda. Gotovo dva desetljeća kasnije, 1966. godine, definirana su i usvojena još dva važna dokumenta u sustavu UN-a, i to su Međunarodni pakt o civilnim i političkim pravima, kao i Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturalnim pravima. Oba dokumenta, s više ili manje kontroverzi, stupila su na snagu 1976. godine.

GLAVNI TAJNIK: Šest je osnovnih tijela u okviru sustava UN-a. Generalna skupština je osnovno zakonodavno tijelo UN-a i pokriva sve stvari obuhvaćene Poveljom dok su pitanja vezana za ljudska prava predmet rasprave u njenom Komitetu za humanitarna i socijalna prava. Generalna skupština, na prijedlog Vijeća sigurnosti postavlja glavnog tajnika. Tajništvo predstavlja njegov glavni tajnik. On je osoba koja predstavlja i govori u ime UN-a, i njegove se dužnosti uglavnom formuliraju u drugim ograncima UN sustava. Tajnik se uglavnom angažira na mirovnim misijama, rješavanjem nesuglasica na međunarodnoj razini, kao i promidžbom ekonomskih, kulturalnih i drugih ljudskih prava. Tajnik obavlja i administrativne poslove, poput pripremanja i držanja javnih govora, informiranja o UN aktivnostima, kao i koordinaciju međunarodnih konferencija.

Zgrada Ujedinjenih naroda u New Yorku

Vijeće sigurnosti je osnovno političko tijelo u sustavu UN-a i ono je, po članku 24. Povelje UN, zaduženo za održavanje međunarodnog mira i sigurnosti. Ono izglasava rezolucije kojima legitimira sve aktivnosti protiv država koje krše međunarodno priznata ljudska prava ili ugrožavaju sigurnost kao takvu. Vijeće sigurnosti sastoji se od petnaest članica, od kojih pet stalnih (Kina, Francuska, Velika Britanija, SAD i Rusija) koje imaju pravo veta, i deset članica koje se mijenjaju i nemaju pravo veta.

Međunarodni sud pravde (ICJ), sa sjedištem u Den Haagu, osnovan je 1945. godine i njegova su nadležnost svi međunarodni konflikti koji se dešavaju između zemalja članica UN. Posebna su dva suda ustanovljena nakon ratova – u bivšoj Jugoslaviji (ICTY) i Ruandi (ICTR). Preostala dva tijela su Ekonomsko i socijalno vijeće, kao i Vijeće za povjereništvo (Trustesheep Council) koji danas više ne funkcionira.

SPECIJALIZIRANE AGENCIJE: U okviru globalnog i veoma razgranatog sustava UN-a djeluje i veliki broj specijaliziranih agencija. Najpoznatije su, svakako, UNDP (UN Development Programme), zadužen za promociju razvojnih programa, UNICEF, koji promovira programe namijenjene djeci, WHO (World Health Organization), koji se bavi temama vezanim za zdravstvo, WTO (World Trade Organization), koji se bazira na povezivanju ljudi i regija kroz trgovinu.

Konferencijom u Beču, održanom 1993. godine, internacionalizaciji i promociji ljudskih prava dani su novi impulsi, s naglaskom na prepoznavanje, poštivanje i njihovu zaštitu, dok je pozornost usmjerena i na daljnju adaptaciju UN mehanizama za zaštitu ljudskih prava uzimajući u obzir tadašnje potrebe, kao i očekivane izazove, a sve s ciljem da se unaprijedi njihova koordinacija, efikasnost i efektivnost. ■

Empirijsko sociološko istraživanje o političko-kulturnom profilu bunjevačkih Hrvata (3.)

Političke opcije i nacionalna samosvijest

Kod jednog dijela biračkog tijela bunjevačkih Hrvata postoji određena politička dosljednost, ali isto tako u političkoj svijesti drugog dijela ovog biračkog tijela postoji takva vrsta konfliktnosti u političkoj svijesti koja neizbježno dovodi do nepredvidljivosti političkog ponašanja na lokalnim izborima

Piše: mr. sc. Zlatko Šram

Kako bismo utvrdili latentni prostor političkih opcija koje postoje u svijesti bunjevačkih Hrvata, ispitanicima smo postavili sljedeće pitanje: »Kada bi bilo zakonski moguće istovremeno glasovati za više od jedne političke stranke, kojim biste onda od dolje navedenim strankama dali svoj glas na idućim lokalnim izborima? Uz svaku stranku zaokružite jedan od mogućih odgovora: (1) ne bih nikada glasovao, (2) ne bih glasovao, (3) ne znam, nisam siguran, (4) glasovao bih, i (5) sigurno bih glasovao«. Ispitanici su dakle morali iskazati stupanj naklonosti prema svakoj od navedenih stranaka.

Ovom prilikom smo u obradi rezultata izostavili pojedine stranke radi jednoznačnijeg prikaza prostora političkih opcija (npr. Srpski pokret obnove, Pokret «Snaga Srbije, Nova Srbija, Reformisti Vojvodine i neke manje stranke).

POLITIČKE OPCIJE: Faktorska analiza je pokazala da kod bunjevačkih Hrvata postoje četiri latentne dimenzije stranačkih preferencija, odnosno četiri latentna prostora političkih opcija koje smo nazvali: (1) »Bunjevačka opcija«, (2) »Srbijanska građanska opcija«, (3) »Srbijanska nacionalna opcija«, i (4) »Hrvatsko-mađarska opcija«.

Prostor »Bunjevačke opcije« sadrži naklonost prema Bunjevačkoj stranci (*Darko Babić*), Ekološkoj stranci (*Blaško Gabrić*), Hrvatsko bunjevačko šokačkoj stranci (*Blaško Temunović*) i Narodnoj demokratskoj stranci (*Mirko Bajić*).

Prostor »Srbijanske građanske opcije« sadrži naklonost prema Demokratskoj stranci (*Boris Tadić*), G 17 Plus (*Mlađan Dinkić*), Građanskom savezu Srbije (*Nataša Mićić*), Socijaldemokratskoj partiji (*Nebojša Čović*) i Ligi socijaldemokrata Vojvodine (*Nenad Čanak*).

Prostor »Srbijanske nacionalne opcije« sadrži naklonost prema Srpskoj radikalnoj stranci (*Tomislav Nikolić*), Socijalističkoj partiji Srbije (*Ivica Dačić*) i Demokratskoj stranci Srbije (*Vojislav Koštunica*).

Prostor »Hrvatsko-mađarske opcije« sadrži naklonost prema Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini, Savezu vojvođanskih Mađara, Demokratskoj stranci vojvođanskih Mađara i Ligi socijaldemokrata Vojvodine.

Interfaktorska korelacijska matrica je pokazala da u političkoj svijesti naših ispitanika postoji pozitivna korelacija između »Hrvatsko-mađarske opcije« i »Srbijanske građanske opcije« (r=0.36) s jedne strane, te između »Bunjevačke opcije« i »Srbijanske nacionalne opcije« (r=0.27) s druge strane. Unatoč relativno niskim korelacijama ipak možemo opaziti da u političkoj svijesti bunjevačkih Hrvata postoji određena politička bliskost između »bunjevštine« i srbijanskog radikalizma, te između »hrvatstva« i srbijanskog liberalizma. Mogli bismo stoga u »idealno-tipskom« smislu zaključiti da kod bunjevačkih Hrvata na razini višega reda stranačkih preferencija postoje dva latentna politička bloka. Prvi se odnosi na bunjevačko-radikalski, a drugi na hrvatsko-mađarski i srbijanski građanski politički blok. Međutim, relativno niske postojeće, i u nekim slučajevima gotovo nulte korelacije između političkih opcija ipak više ukazuju na nedovoljno jasnu strukturiranost i artikuliranost političke svijesti, odnosno na heterogenost stranačkog identiteta bunjevačkih Hrvata.

BLISKOST VIJEĆNIČKIH GRUPA: Stranački identitet smo također utvrdili na

Tablica 1
Povezanost dimenzija političkih opcija i percepcija bliskosti vijećničkih grupa

	Vladajuća koalicija (beta)	Oporbena koalicija (beta)
Bunjevačka opcija	-0.06	0.45
Srbijanska građanska opcija	0.46	0.04
Srbijanska nacionalna opcija	-0.17	0.54
Hrvatsko-mađarska opcija	0.60	-0.07
R2	0.61	0.51

Tabela 2
Povezanost političkih opcija i etničke svijesti

	Bunjevačko etničko samoodređenje (beta)	Hrvatska nacionalna samosvijest (beta)
Bunjevačka opcija	0.41	-0.01
Srbijanska građanska opcija	-0.09	0.01
Srbijanska nacionalna opcija	0.29	-0.15
Hrvatsko-mađarska opcija	-0.22	0.27
Vladajuća koalicija u SO	-0.02	0.13
Oporbena koalcija u SO	0.16	-0.20
R2	0.47	0.25

temelju percepcije političke bliskosti vijećničkih grupa u subotičkoj Skupštini općine (stanje u ljetu 2005. godine). Ispitanicima je postavljeno sljedeće pitanje: »Navest ćemo Vam vijećničke grupe koje postoje u subotičkoj Skupštini općine. U kojoj su mjeri pojedine vijećničke grupe u političkom smislu Vama bliske? Uz svaku vijećničku grupu zaokružite jedan od mogućih odgovora: (1) nije mi nimalo bliska, (2) nije mi bliska, (3) ne znam, ne mogu procijeniti, (4) bliska mi je, i (5) jako mi je bliska«. Faktorska analiza je pokazala da u političkoj svijesti ispitanika postoje dvije latentne konfiguracije vijećničkih grupa. Prva konfiguracija, koju smo nazvali »Vladajuća koalicija«, sadrži SVM (*L. Kerekeš*), DSHV (*M. Bačić*), LSV (*D.S.Lukendić*), DSVM (*CS. Sepsei*), DS (*LJ. Kiselički*) i G 17 Plus (*N. Simović*). Druga konfiguracija odborničkih grupa, koju smo nazvali »Oporbena koalicija«, sadrži »Da Subotici svane« (*B. Gabrić*), SRS (*G. Radić*), »Subotica naš grad« (*P. Balaževič*), Pokret »Snaga Srbije« (*L. Boni*), i »Mogućnost« (*S. Santo*).

POLITIČKA DOSLJEDNOST: Kako bismo utvrdili povezanost dimenzija političkih opcija i vijećničkih grupa, odnosno političku dosljednost, primijenili smo multiplu regresijsku analizu. Rezultati u tablici 1. pokazuju da se na temelju poznavanja političkih opcija može u izvjesnoj mjeri prognozirati podrška vladajućoj, odnosno oporbenoj koaliciji u subotičkom parlamentu. »Hrvatsko-mađarska opcija« i »Srbijansko-građanska opcija« pozitivno koreliraju s »Vladajućom koalicijom« (0.60, 0.46). Za očekivati je bilo da se »Bunjevačka opcija« i »Srbijanska nacionalna opcija« nalaze u relativno visokoj negativnoj korelaciji s »Vladajućom koalicijom«. Očekivane korelacije doduše jesu negativne ali veoma niske (-0.06, -0.17). To drugim riječima znači da među bunjevačkim Hrvatima koji su naklonjeni »bunjevačkoj« i »srbijansko-radikalskoj« opciji postoji dovoljan broj onih koji vladajuću kolaciju (SVM, DSHV, DS, LSV) percipiraju kao sebi blisku političku koaliciju.

Vidimo nadalje da «Bunjevačka opcija» i »Srbijanska nacionalna opcija« pozitivno koreliraju s »Oporbenom koalicijom« (0.45, 0.54). Ovdje je pak bilo za očekivati da se »Hrvatsko-mađarska opcija« i »Srbijanska građanska opcija« nalaze u relativno visokoj negativnoj korelaciji s »Oporbenom koalicijom«. Ova očekivanja međutim nisu potvrđena jer među njima postoje gotovo nulte korelacije (-0.07, 0.04). To drugim riječima znači da među bunjevačkim Hrvatima koji su naklonjeni »hrvatsko-mađarskoj« i »srbijansko-liberalnoj« opciji postoji dovoljan broj onih koji oporbenu koaliciju u subotičkom parlamentu (bunjevačko-radikalsku »koaliciju«) percipiraju kao sebi blisku političku koaliciju.

Na temelju iznesenih nalaza možemo zaključiti da kod jednog dijela biračkog tijela bunjevačkih Hrvata postoji određena politička dosljednost, ali isto tako da u političkoj svijesti drugog dijela ovog biračkog tijela postoji takva vrsta konfliktnost u političkoj svijesti koja neizbježno dovodi do nepredvidljivosti političkog ponašanja na lokalnim izborima.

POLITIČKE OPCIJE I ETNIČKA SVIJEST: Preostaje nam još da u ovom dijelu prikaza nalaza istraživanja vidimo povezanost političkih opcija i etničke svijesti. Rezultati multiple regresijske analize pokazuju da postoji znatno veća povezanost političkih opcija i bunjevačkog etničkog samoodređenja negoli povezanost između političkih opcija i hrvatske nacionalne samosvijesti. U tablici 2 vidimo da je Bunjevačko etničko samoodređenje u pozitivnoj korelaciji s političko-stranačkom »Bunjevačkom opcijom« (0.41), »Srbijanskom nacionalnom opcijom« (0.29), »oporbenom koalicijom« u subotičkom parlamentu, te u negativnoj korelaciji s »Hrvatsko-mađarskom opcijom« (-0.22). Drugim riječima, na temelju poznavanja preferencija političkih opcija možemo s izvjesnom sigurnošću predviđati pojavljivanje bunjevačkog etničkog samoodređenja.

mr. sc. Zlatko Šram

Međutim, poznavanje preferencija političkih opcija ne omogućuje znatniju predvidljivost pojavljivanja hrvatske nacionalne samosvijesti. Drugim riječima, hrvatska nacionalna samosvijest je raspršena među onim bunjevačkim Hrvatima koji u političko-stranačkom smislu preferiraju »Bunjevačku opciju« s jedne i »Srbijansku građansku opciju« s druge strane. Jedina, i to ne velika politička dosljednost postoji između »hrvatsko-mađarske opcije« i hrvatske nacionalne samosvijesti (beta=0.27). Političko-stranačka raspršenost hrvatske nacionalne samosvijesti je primarno rezultat činjenice da je među građanima koji se nacionalno izjašnjavaju samo kao Bunjevci u značajnoj mjeri prisutan »hrvatski sindrom«. ■

Svečana euharistija na dan Svih svetih u Gibarcu

Prognani Srijemci obišli svoja groblja

Poput vjernika diljem svijeta i prognani su Srijemci obilazili svoja groblja i palili svijeće, resili ih cvijećem i molili Očenaš, iako su rasuti diljem Hrvatske i diljem svijeta

Svake godine na blagdan Svih svetih mnoštvo vjernika diljem svijeta obilazi grobove svojih najmilijih te molitvom i paljenjem svijeća odaju dužnu počast onima koji nam uistinu nedostaju. Na tisuće zapaljenih plamičaka, na tisuće uzdaha između tihe molitve, na tisuće struka svježega cvijeća tih je dana, na blagdan Svih svetih i Dušni dan, zapaljeno položeno i izgovoreno za naše najmilije. Vrijeme je to prisjećanja na rodbinu, pretke, prijatelje i poznanike, vrijeme kada mi vjernici dajemo oduška svojoj ljudskoj, ovozemaljskoj i prirodnoj žalosti.

U čovjeku se bude najtananiji osjećaji i naviru uspomene na osobe koje nas ostaviše i preseliše se ovamo, pa svatko, htio on to ili ne, suočen s najozbiljnijim pitanjem, pitanjem smrti, traži najprimjereniji odgovor, jer smrt je tu nazočna u svim njezinim oblicima. Moja je mama umrla prirodnom smrću, *Jure* i *Blaženka* su stradali u prometu, *Josu* je *Antinog* zatrpala zemlja, čika *Tunja* je *Maršićev* poginuo u ratu, *Đura* je *Beladov* umro na njivi, *Željko* je *Birtašicin* umro vrlo mlad i da ne nabrajam više.

GIBARČANI: Na to je pitanje odgovor dao *vlč. Krešimir Bulat*, župnik župe Presvetog srca Isusovog u Šidu i upravitelj župa sv. Ivana Nepomuka u Gibarcu, Presvetog Trojstva u Kukujevcima i Svetoga Roka u Moroviću, te još pet-šest filijala u šidskoj općini. Naime, poput vjernika diljem svijeta i prognani su Srijemci obilazili svoja groblja i palili svijeće, resili ih cvijećem i molili Očenaš, iako su rasuti diljem Hrvatske i diljem svijeta. Gibarčana, njih nekoliko stotina, tih su dana obišli grobove najmilijih, nedjelju prije, na Svi svete i Dušni dan ili čak nedjelju poslije. Baš na Svi svete, župnik je prikazao svečanu euharistiju i župna je crkva sv. Ivana Nepomuka u Gibarcu bila puna.

»Sabrali smo se danas, na ovoj svečanoj euharistiji, radi prošlosti, radi naših najmilijih, ali i radi sadašnjosti, da Bogu zahvalimo što im je podario pokoj vječni i mir božji, ali i radi budućnosti, jer mi vjernici i kršćani vjerujemo u život vječni, a Bog nam je preko uskrsloga sina svojega, našega Isusa Krista, poslao jasnu poruku u prolaznost ovozemaljskoga života i u život vječni. To je nama jamstvo, to je nama garancija«, poručio je s oltara vlč. Krešimir Bulat.

»Sve vaše molitve i danas i inače, nisu uzaludne, sve vaše zapaljene svijeće nisu samo počast preminulima, najmilijima koji nas ostaviše, već su i plamičak nade za budućnost koja nam je obećana, jer isto kao što su naši preci i naši najmiliji otišli u blaženu vječnost, koju mi tek slutimo, i ovaj obilazak groblja samo je nagovještaj života koji teče i dalje«.

Nakon svete mise, vlč. Bulat ushićeno se obratio sabranim Gibarčanima, predstavio se i poručio: »Nedugo sam ovdje i duhovnik sam ovim ljudima koji ostadoše ovdje da svjedoče o opstojnosti Hrvata na ovim srijemskim prostorima, a neizmjerno mi je drago da danas vidim pune klupe u vašoj crkvi sv. Ivana Nepomuka. Znam da ste otišli, ne svojom voljom, znam da ste rasuti diljem Hrvatske i diljem svijeta, ali današnji posjet potvrda je vaše vjere i drago mi je da sam danas s Vama podijelio ove divne trenutke, da smo zajedno molili za spas duša vaših predaka, vaše rodbine, prijatelja i poznanika. Ako vi to želite, svetu misu možemo već sada zakazati i za blagdan Svih svetih i dogodine, no ja sutra imam posvetu grobova u Gibarcu, mada znam da mnogi od vas neće biti nazočni, jer sutra je u Hrvatskoj radni dan. Možemo se dogovoriti da to dogodine spojimo, i svetu misu i posvetu grobova, ali morate znati da su mi povjerene četiri župe i pet–šest filijala, i da svi ti vjernici čekaju na mene. Ipak, volim što vas vidim u ovolikom broju i volio bih da vas dogodine bude još više«.

MLADIH GOTOVO DA I NEMA: A evo što su rekli moji Gibarčani. *Anica Pinterović-Tulina* ostala je u selu i s još par žena vodi brigu o crkvi sv. Ivana Nepomuka.

»Bogu hvala, još uvijek redovito imamo mise u Gibarcu, a kada nemamo odlazimo na mise u Šid, jer mi u Šidu i onako obavljamo puno stvari. Vidite, nas je malo ostalo u Gibarcu, tridesetak obitelji, što je tek desetak posto od nekadašnjeg broja obitelji. Možda je najbolji pokazatelj to što je bivši župnik, *vlč. Berislav Petrović*, već godinama za sv. Tri kralja blagoslovio 28 gibaračkih domova, a evo, ove je godine i novi župnik, vlč. Krešimir Bulat također blagoslovio 28 naših kuća. No unatoč malom broju mi smo redovito na svetoj misi, istina, obično nas bude 10 do 15, a na velike blagdane, kao što su Uskrs i Božić i do 30. Osim na misi, okupljamo se i na sprovodima, a vjenčanja u Gibarcu, u ovoj našoj lijepoj crkvi, više i nema«.

I *Ljubica Marošičević* je također ostala u Gibarcu. «Ne znam kakvi su vaši dojmovi, ali nas ovo malo što je ostalo, trudimo se da držimo sve u redu. Vidjeli ste i da je groblje uređeno, to je za Svi svete platio naš župnik, a pokosio je *Marko Gajčević* iz Kukujevaca. Par dana poslije, mi Gibarčani smo skupljali osušenu travu i popalili je, a ja i snaša *Kolarićeva* smo dolazile dva-tri dana. Istina, i drugi su dolazili, i groblje danas izgleda sasvim dobro. Svete mise imamo svake druge nedjelje i za veće blagdane, a okupi nas se koliko se okupi, malo nas je ostalo, uglavnom svi stariji, mladih gotovo da i nema. Evo, mladić koji je čitao na misi je mali *Sušić*, unuk *Marice* i *Ive Sušića*, ali oni su već u Šidu, i on dođe s župnikom kad je misa. Za veće blagdane mi ponekad idemo u Šid, Kukujevce i Morović, a ponekad oni dođu k nama u Gibarac, i sve u svemu, nije loše.

Manda Špoljar došla je čak iz Zadra. »Došla sam kod sestre *Janje*, došla sam obići grobove roditelja i brata *Željka* koji je kao momak tragično preminuo. Dugo me nije bilo na ovu stranu, i ovo što sam danas vidjela, zadivilo me. Crkva je uređena, na svim oltarima svježe cvijeće, groblje je uređeno, do svakoga se groba može doći, naprosto nemam riječi. Vidim dosta je nas koji smo došli iz Hrvatske, groblje je prepuno svježeg cvijeća i svijeća, mi smo ispunili naš dug, a oduševljena sam i što je baš na današnji blagdan u Gibarcu služena sveta misa, pa smo se svi lijepo okupili i vidjela sam neke koje nisam vidjela već 15 – 20 godina. Ta i suze su mi potekle od sreće«.

OBILAZAK GROBLJA: *Ljubica Borić* došla je iz Zagreba, prvi puta nakon protjerivanja Gibarčana. »Dvojila sam u početku, ali kad mi je mama javila da će biti i misa u Gibarcu, odlučila sam doći. I drago mi je da sam odlučila. U Zagreb nosim prelijepe dojmove i mislim da bih bila siromašnija za ovo jedno divno iskustvo da danas nisam došla. Obišli smo cijelo groblje, obišli smo cijeli Gibarac, vidjela sam i neke nove ulice na našem Vrbaku. Donijeli smo pregršt cvijeća, zapali svijeće i molili za naše najmilije, zato smo i došli, ali ova misa, to je doista čarobno, to je ono pravo. Sabrali smo se svi skupa u božju kuću i uputili molitve, svako svojima najbližima, prijateljima, komšijama, poznanicima. I još nešto, posve osobno, prošetala sam selom, prošla pokraj kuće moje bake, kapija otvorena i neki drugi ljudi istovaruju kukuruz. No, ja ih i ne zamjećujem, ja vidim ambar, ispod kojega je baka držala guščiće, vidim trijem i izbrojim svih dvanaest stupova, isto kao i prije, vidim vrata na sobici koja sam nebrojeno puta otvorila u svojemu djetinjstvu. To je ono što mene raduje, to je ono zbog čega ne žalim što sam došla«.

I baka *Manda Mutavdžić* je zagledala svoju kuću, tu odmah preko puta crkve. »Mi smo zamijenili u Osijeku, na Livani, ali meni je u srcu ova kuća i ovo selo i ova klupčica ispred kuće. Vjerovala sam da se nikada neću naviknuti na Livanu, ali evo sad, kad je sve prošlo, kad sam zapalila svijeću kod moga *Tune* i molila sto očenaša, kad je prošla i ova prelijepa sveta misa u našoj crkvi Ivana Nepomuka, ja mašem svojoj kući preko puta crkve, mašem tom mom lepom Gibarcu i kažem, zbogom, ja idem kući u Osijek«.

Anica Vidakova je došla čak iz Austrije. »Na privremenom sam radu već čitav niz godina, ali redovito dolazim kod mame, i prije dok je bila u Gibarcu, i danas kadu su zamijenili u Boriku kod Mikleuša. Ove godine nisam bila za kirbaj, na sv. Mihovila, pa sam odlučila doći za Svi svete a onda smo odlučili doći kod tetke u Gibarac i baš mi je drago.

Bilo bi nepravedno ne spomenuti *Anu Josić* iz Briješća, koja je sa župnikom i ugovorila da služi svetu misu baš na Svisvete kada se Gibarčani okupe sa svih strana.

»Ta došlo nas je tri obitelji, kćerka i zet, sin i snaha i ja. Imamo tu našu udrugu u Osijeku, puno nas dolazi redovito u Gibarac za Svi svete, pa sam mislila, dobro bi bilo da župnik zakaže svetu misu i da se svi okupimo u našoj lijepoj gibaračkoj crkvi. Drago mi je da se odazvao zamolbi i da nam je udovoljio, a ako bi misa bila i dogodine za Svi svete, ja vjerujem da bi nas bilo još u većem broju. Čula sam da je župnik platio košenje groblja, pa se moramo dogovoriti na našoj udruzi, i mislim da ako bi svaka obitelj u Hrvatskoj dala samo po 10 kuna, da bi i to već nešto značilo za održavanje groblja, jer lijepo ga je vidjeti ovako uređenog«.

Slavko Žebić

Pismo predsjednika HNV-a Josipa Z. Pekanovića predsjedniku Skupštine Srbije Predragu Markoviću

Očekujemo da Srbija ispuni obvezu

Predsjednik HNV-a podsjeća da je Sporazumom između SiCG i Hrvatske predviđeno izravno predstavljanje Hrvata u parlamentu Srbije

Budući da je ovoga tjedna bilo aktualno donošenje novoga izbornog zakona u Republici Srbiji, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća *Josip Z. Pekanović* poslao je pismo predsjedniku Narodne skupštine Srbije *Predragu Markoviću*, u kojemu kaže:

»Poštovani gospodine predsjedniče!

Sporazumom između Srbije i Crne Gore i Hrvatske iz 2004. godine, o zaštiti prava Srba u Hrvatskoj i Hrvata u Srbiji, članak 9. predviđa da će se unutarnjim zakonodavstvom osigurati predstavnicima manjina sudjelovanje u predstavničkim i izvršnim tijelima i to zastupljenost na lokalnoj, regionalnoj – pokrajinskoj i republičkoj razini.

Kako je Republika Hrvatska izbornim zakonom osigurala tri zagarantirana mjesta Srbima u Hrvatskom saboru, očekujemo da i Republika Srbija, izbornim zakonom, čije donošenje predstoji, osigura isto pravo Hrvatima u Srbiji.

S obzirom da je Srbija pravna sljedbenica Srbije i Crne Gore, očekujemo da će izvršiti ovu međudržavnu obvezu.« ■

Priopćenje Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

Podržavamo inicijativu poljoprivrednika

Upovodu započetog procesa implementacije Zakona o poljoprivrednom zemljištu, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini uputio je priopćenje za javnost u kojem se navodi kako je: »Na IV. sjednici Vijeća DSHV-a koja je održana 3. studenoga 2006. godine zaključeno da je Zakon o poljoprivrednom zamljištu jedan od najvažnijih zakona koje je donijela Vlada Republike Srbije, te je u obvezi svih članova stranke da aktivno podrže implementaciju zakona. Posebna odgovornost leži na vijećnicima DSHV-a u Općini Subotica, Sombor i Apatin.

DSHV se zalaže da svo državno poljoprivredno zemljište bude predmet javnog nadmetanja. Glede uvjeta za natječaj treba da se ograniči površina na 100 ha po jednom registriranom poljoprivrednom gazdinstvu, tako da bi što više individualnih poljoprivrednih proizvođača moglo doći u zakup državnog zemljišta.

DSHV podržava inicijativu poljoprivrednih proizvođača da se poljoprivredno zemljište izdaje u zakup javnim nadmetanjem, da se izdavanje vrši po postojećim tablama ili funkcionalnim cjelinama, da u prvom krugu javnog nadmetanja pravo imaju registrirano poljoprivredno gazdinstvo i pravna lica koja se nalaze u K.O. na kojoj je registrirano poljoprivredno gazdinstvo ili na teritoriju mjesne zajednice čiji se barem jedan dio nalazi u K.O. u kojoj se vrši javno nadmetanje.

DSHV smatra da će pravična inplementacija Zakona zaustaviti stagnaciju ruralnih dijelova Općine, zaustaviti odlazak seoskog stanovništva u gradove, te otvoriti perspektivu mladeži na selu« navodi se u priopćenju koje je potpisao predsjednik stranke *Petar Kuntić*. ■

Pogreškom repризirana emisija Prizma

Gledatelji emisije na hrvatskom jeziku Prizma koju emitira TV Novi Sad svakog drugog tjedna, u nedjelju 5. studenoga ponovno su imali prigodu pogledati emisiju koja je već emitirana 8. listopada. Nedavno imenovani odgovorni urednik hrvatskog programa RTV Vojvodine *Dragan Jurakić* kazao je za »Hrvatsku riječ« kako je za taj termin bilo predviđeno emitiranje treće emisije u novom ciklusu emitiranja Prizme a da je do repriziranja prve emisije došlo zbog greške u tehničkoj realizaciji. »Tog dana je bilo problema u cjelokupnoj realizaciji programa, a ne samo glede emisije Prizma i to zbog ljudske pogreške. Glede naše emisije, na istoj kaseti je bila snimljena prva i treća emisija Prizme i greškom je emitirana prva. Već sljedećeg dana se pokušala ispraviti greška te je u ponedjeljak na II. kanalu TV Novi Sad emitirana i treća emisija Prizme u terminu od 17 i 30 sati«.

Prema Jurakićevim riječima u proizvodnji i emitiranju programa na hrvatskom jeziku nema nikakvih problema, sve se odvija prema dogovoru »a pogreške se događaju«. Sljedeća emisija, četvrta po redu koju priprema novo uredništvo, bit će emitirana za dva tjedna 19. studenoga s početkom u 16 i 30 sati.

J. D.

O korištenju državnog poljoprivrednog zemljišta

Upravni odbor Udruge poljoprivrednika Subotica formulirao je stavove ove Udruge vezane za donošenje prijedloga o korištenju državnog poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini u zakup na teritoriju Općine Subotica. Udruga, među ostalim, traži da se sagleda visina zakupa i smatra da ona sa svim troškovima treba biti 6000-7000 dinara u prvoj klasi zemlje, da se može uzeti u zakup do 100 hektara po registriranom poljoprivrednom gazdinstvu, kao i da isto to pravo ima i pravno lice, da gazdinstvo mora biti registrirano do dana kada je izišao Zakon o zakupu zemljišta, da nadmetanje bude javno te da u prvom krugu registrirana poljoprivredna gazdinstva mogu konkurirati samo za zemlju koja se nalazi na katastarskoj općini na kojoj je registrirano njihovo gazdinstvo i drugo. ■

Primjerenije 19. no 21. stoljeću

Kako se vozi(ka)mo

Nekad lijepa postaja Sonta danas podsjeća na one iz filmova strave * Vlakovi su bili točniji u vrijeme parne vuče * Odlazak željezničkim prijevozom iz Sonte bio je sigurniji prije pola stoljeća, nego danas

Piše: Ivan Andrašić

Sonćani, bilo da su učenici-srednjoškolci, bilo djelatnici u obližnjim gradovima, pa i oni koji javni prijevoz rabe jednokratno, već godinama se u velikom postotku oslanjaju na željeznicu. Sonta je nekada bila željezničko čvorište, u kojem se lokalna pruga Sombor - Apatin – Sonta - Odžaci križala s glavnom, koja je spajala Suboticu i Sombor sa, u tadašnjoj SFRJ najvećim čvorištem, Vinkovcima, od kojih je bila dostupna cijela Europa, a iz Sonte su direktni vlakovi vozili i za Osijek. Što putničkih, što teretnih, kroz ovu postaju je tijekom 24 sata znalo protutnjati više od 120 vlakova.

Postaja, izgrađena kad i pruga, u vrijeme Marije Terezije, plijenila je pozornost svojom egzotičnom ljepotom. Uredno oličeno zdanje, sa lijepo uređenom, zimi grijanom čekaonicom, ogromnim kestenima oko zgrade, cvjetnjakom ispred, redovito održavanim peronima i sanitarnim čvorom, bez ijedne travke između tračnica, pružalo je putnicima ugođaj nekakve obiteljske topline. Nažalost, ovo je slika od prije 20 i više godina, a izbrisana je dolaskom ratnih vjetrova na ove prostore.

POSTAJA SONTA: Pruga Apatin – Sonta – Odžaci ukinuta je, veliki dijelom i razrušena, a kako su vlakovi za Hrvatsku prestali prometovati postaja Sonta gubi na značenju. Drastično joj se mijenja i izgled. Odaje dojam zapuštenosti, dojam scene iz filmova strave. Čekaonica se već odavno ne grije, zidovi su joj željni vapna, prozori porazbijani, ogromna ulazna vrata se teško otvaraju ili zatvaraju. Većina kestena je povađena, uvjetno rečeno peroni, kao i sanitarni čvor, zapušteni su. Na sporednim kolosijecima su smješteni teretni vagoni u raspadu, stoje tu još od ratnih godina, a između tračnica raste korov. Gužve u prometu više nema, teretni vlakovi su pravi raritet, a putnički promet se obavlja šinobusima, koji su već odavno zaboravljeni svugdje osim u Vojvodini. Ovim prometalima, kojima je radni vijek istekao prije puno godina, svakodnevnim popravcima u somborskoj ložioni, odnosno radionici za održavanje i popravke vlakova, bukvalno se iz dana u dan produžava »život«. Strojovođe odlaze na »šihtu« svjesni da voze smrt na kotačima, svjesni da im stanje stroja ne garantira ništa, osim izlaska iz polazne postaje. Česta su, upravo iz ovih razloga, velika kašnjenja na malim relacijama, a sve su češća i otkazivanja polazaka. Dolazi i do neugodnih situacija, kad šinobus pođe iz polazne postaje, pa dođe do kvara usput, što putnicima priušti višesatna maltretiranja.

ŠINOBUSI: Ukoliko iz Sonte putujete u Novi Sad i imate sreće da pođete po voznom redu, a tu možete u cijelosti zanemariti polusatno kašnjenje, ne možete biti sigurni da ćete u predviđenom vremenu i dospjeti u odredišnu postaju. Ukoliko vam je Novi Sad krajnji cilj putovanja, to je još i podnošljivo, no, ukoliko morate nastaviti, jako često ćete zbog kašnjenja ovoga »lokalca« izgubiti vezu za dalje putovanje. Budite sigurni da ni od koga nećete dobiti niti ispriku, a o povratu novca nemojte ni sanjati. Najtragičnije je to, što je opisana solucija ona povoljnija. Druga je da vam po dolasku na postaju prodaju voznu kartu, a kasnije vas obavijeste da »ovaj vlak danas ne prometuje, sljedeći imate u…«. Žalosna je konstatacija da je promet na ovim relacijama sigurnije i točnije funkcionirao u vrijeme dok su vozili vlakovi s parnom vučom, a dolaskom šinobusa ranih šezdesetih godina, koji su za ono vrijeme bili pojam udobnosti, putnici su bili oduševljeni i ne sanjajući da će se istim tim prometalima voziti i u XXI. stoljeću.

Živi sam svjedok ovim zbivanjima, kao učenik gimnazije na prijelazu šezdesetih u sedamdesete četiri sam godine putovao na relaciji Sonta – Sombor – Sonta, ne pomišljajući na drugi prijevoz osim željezničkog, koji je funkcionirao besprijekorno. I danas često putujem na istoj relaciji i danas se vozim istim onim šinobusima iz gimnazijskih dana i vjerujte, često pomislim da bi točnije, sigurnije i udobnije putovali onim našim starim »parnjačama«. U šinobusima je puno vrata i prozora koje je nemoguće zatvoriti, propuh ubija, a o grijanju možete samo sanjati. Danas su mnogi učenici »pobjegli« u sigurnost autobusnog prijevoza.

»Do sad sam rabio željeznički prijevoz, no, ove godine je postalo neizdrživo. Tolika kašnjenja, a i česte izostanke vlakova ne mogu više trpjeti na štetu škole. Autobusni prijevoz od Sonte do Sombora jest skuplji, ali sam se prebacio zbog toga što je stopostotno siguran, tako da sad imam puno više vremena, kako za učenje, tako i za treninge«, kaže srednjoškolac i nogometaš sonćanskog Dinama *Rajan Mihaljev*. Nije jedini, putnici na željezničkoj postaji Sonta sve su malobrojniji, kašnjenja i izostanke ne mogu u tolikoj mjeri sebi priuštiti ni učenici ni djelatnici, a oni koji putuju na dulje relacije, sve rjeđe se odlučuju na rizik putovanja željeznicom.

■

Proslava Austrijskog nacionalnog parka »Donauauen«

Predstavljena tradicionalna jela i zanatski proizvodi Monoštoraca i Berežana

AUSTRIJA – U malom mjestu Ort and der Donau udaljenom oko 30 km od Beča na proslavi desetogodišnjice proglašenja Nacionalnog parka »Donauauen« sakupili su se 26. listopada predstavnici zaštićenih prirodnih dobara iz Njemačke, Austrije, Slovačke, Mađarske, Srbije i Hrvatske u dvorištu ondašnjeg pitoresknog dvorca, gdje su organizirani »Dunavski susreti«. Organizatori su predvođeni ravnateljem nacionalnog parka *Karlom Mancanom*, predstavnicima lokalne samouprave i vlade pokrajine Donja Austrija, iz svake od ovih zemalja pozvali predstavnike upravljača rezervata i nacionalnih parkova koji se nalaze uz Dunav, izrađivače tradicionalnih ručnih i zanatskih radova, kao i tradicionalnih jela i muzičke grupe koje sviraju tradicionalnu muziku.

Pred oko 1000 gostiju izmjenjivale su se čestitke, muzički i scenski performansi, a gosti su imali prilike osjetiti miris prirode i tradicionalne kuhinje. Srbiju su predstavljali predstavnici JP »Vojvodina šume« koje se stara o rezervatu prirode »Gornje Podunavlje«, našem najvećem zaštićenom podunavskom prirodnom dobru, predstavnici dvaju sela koja se nalaze na obodu rezervata, Bačkog Brega i Bačkog Monoštora, koji su nudili tradicionalna jela i zanatske proizvode, i tamburaški orkestar »Brankovo kolo« iz Srijemskih Karlovaca. Toplo pozdravljeni od strane organizatora, sudionici ove proslave iz Srbije su u svojoj čestitki koju je direktoru nacionalnog parka uputila *Elizabeta Stanić Vojnić Hajduk* iz JP »Vojvodina šume« prenijeli želje za još puno uspješnih godina u zaštiti okoliša i spremnost za suradnju i primjenu austrijskih iskustava i u upravljanju zaštićenim okolišom kod nas.

Marko Tucakov

Nastavnici OŠ »Matija Gubec« posjetili kolege u Ernestinovu

Očuvanje autohtonih tradicionalnih vrijednosti

ERNESTINOVO - Osnovna škola »Matija Gubec« iz Tavankuta već skoro godinu dana provodi projekt očuvanja autohtonih tradicionalnih vrijednosti, koji financira Svjetska banka. Projekt je obuhvatio izučavanje hrvatskog i mađarskog jezika, te obuku rada u tehnici slame i rad s glinom, a financirana je i kupovina peći za pečenje gline, te nabava stručne literature.

Ravnateljica Škole *Stanislava Stantić-Prćić* objašnjava da su u okviru projekta, uz stručnu pomoć *prof. Petra Vukovića*, održane i radionice hrvatskog jezika, a dvadesetak nastavnika koji su uključeni u projekt nedavno su posjetili Osnovnu školu u Ernestinovu. Ovdje su se upoznali s radom učeničke zadruge, Kolonije mladih, te Hrvatskim nacionalnim obrazovnim standardom koji se primjenjuje od ove školske godine, a riječ je o uvođenju europskih obrazovnih standarda u osnovne škole. Nastavak suradnje dvije škole planiran je kroz partnerske projekte, te organiziranje učeničke kolonije za darovitu djecu u Tavankutu.

Sjećanje na nedužno stradale

SUBOTICA - Na Dan mrtvih 2. studenoga, održana je komemoracija na Senćanskom groblju i položeni su vijenci kod spomenika Ptica slomljenih krila, za sve one koji su bez suđenja pogubljeni 1944. i 1945. godine.

Sv. misa zahvalnica za ovogodišnje plodove

SONTA – U nedjelju, 12. studenoga, u Crkvi sv. Lovre u Sonti održat će se sv. misa zahvalnica za ovogodišnje plodove. Misu će predvoditi sonćanski župnik *vlč. Željko Augustinov*, uz sudjelovanje članova KPZH »Šokadija«, obučenih u prelijepe, starinske narodne nošnje iz ovoga mjesta. Očekuje se da će crkva biti puna vjernika, koji će usrdnom molitvom zahvaliti Bogu za ovogodišnje plodove zemlje.

I. A.

Održan »Kup tolerancije«

VRŠAC – Protekloga vikenda u Vršcu je održan šesti krug natjecanja »Kup tolerancije 2006«. Ovu manifestaciju je u Kemijsko-medicinskoj školi otvorio *Janos Csikos*, pomoćnik pokrajinskog tajnika za sport i omladinu.

Tijekom dva dana, u više disciplina, natjecalo se oko 500 učenika osnovnih i srednjih škola iz Vršca, Plandišta, Alibunara, Kovačice, Opova, Pančeva, Kovina i Bele Crkve.

Inače, Kup tolerancije dio je šireg projekta pod nazivom »Afirmacija multikulturalizma i tolerancije u Vojvodini« koji provodi Izvršno vijeće AP Vojvodine.

»Glas koncila« piše o informiranju na hrvatskom jeziku u Vojvodini

Hrvatska riječ istočno od Dunava

Zašto velikoj većini medija u Hrvatskoj (ne računajući mizernu televizijsku minutažu) nisu zanimljive vijesti o objavljenim monografijama, predstavljanjima knjiga, izvedbama kazališnih predstava, znanstvenim okruglim stolovima i sličnim događanjima iz života Hrvata u Bačkoj?

GK PORTAL | GK TJEDNIK | MALI KONCIL | WEB-IZLOG | PARTNERI

Novo lice Crkve

Glas Koncila

Aktualni broj: 45 (1609), datum izlaska: 5.11.2006.

GK ONLINE

- Početna
- Komentar
- Zapažanja
- Interview
- Reportaža
- Mladi mladima
- Meditacija
- Nedj. biblijska poruka
- Tjedni kalendar

IZDVOJENO

Izpišite Pošaljite na e-ma

IZ ŽIVOTA HRVATSKIH KATOLIKA IZVAN HRVATSKE

Hrvatska riječ istočno od Dunava

Današnji tjednik »Hrvatska riječ« počeo je izlaziti u Subotici u siječnju 2003. i dosada su objavljena 194 broja. Hrvatski program na Radiju Subotica započeo je s emitiranjem u prosincu 1998. a današnje se emisije mogu slušati svakoga dana od 19 do 21 sat.

Najnoviji broj katoličkog tjednika »Glasa koncila« od 5. studenoga, između ostalog, donosi tekst »Hrvatska riječ istočno od Dunava« u kome se, govoreći o informiranju na hrvatskom jeziku u Subotici, piše o radu Uredništva na hrvatskom jeziku Radio Subotice i NIU »Hrvatska riječ«.

»Na pitanje 'Možete li se sjetiti što ste među posljednjim vijestima čuli o Hrvatima u Bačkoj ili Subotici?' - šira bi čitateljska javnost u Hrvatskoj najvjerojatnije odgovorila da ih je ne tako davno primio sadašnji hrvatski predsjednik *Stjepan Mesić*, da se nekim hrvatskim novinarima prijetilo smrću ili da je njihovo izaslanstvo razgovaralo s predsjednikom Hrvatske vlade dr. *Ivom Sanaderom*«, piše potpisnik teksta *Stipan Bunjevac*, navodeći kako »bilo koji od ta tri odgovora najbolje pokazuju medijski tretman hrvatske manjine 's one strane Dunava'«. Ističući kako su informacije o ovdašnjim Hrvatima »najvećim dijelom ili protokolarno-političke ili ekscesne vijesti«, autor se pita »koliko (samo) takve vijesti pridonose konkretnom rješavanju problema i potreba« ovdašnje hrvatske manjine. »Koliko su hrvatski mediji takvim pristupom pomogli očuvanju njihova jezika, baštine, povijesti, tradicije, kulture, ukratko narodnosnog identiteta? U tom smislu ključno medijsko pitanje, in medias (t)res, bilo bi: Zašto velikoj većini medija u Hrvatskoj (ne računajući mizernu televizijsku minutažu) nisu zanimljive vijesti o objavljenim monografijama, predstavljanjima knjiga, izvedbama kazališnih predstava, znanstvenim okruglim stolovima i sličnim događanjima iz života Hrvata u Bačkoj?«, stoji u tekstu.

Pišući o radu NIU »Hrvatska riječ« autor posebno naglašava izlaženje mjesečnika za djecu »Hrcko«, navodeći kako je to »edini dječji list koji je na prostorima istočno od Dunava ikada izlazio na hrvatskome jeziku«. U tekstu se navodi i da »ustanova razvija i nakladničku djelatnost, o čemu najbolje govori podatak da je u posljednjih godinu dana izdala devet naslova čiji su autori vojvođanski Hrvati«, te naglašava da je »za nepune četiri godine djelovanja NIU 'Hrvatska riječ' postala jedna od najorganiziranijih ustanova hrvatske zajednice u Srbiji, te jedna od najuglednijih manjinskih institucija u Vojvodini«.

Osim navedenog, tekst donosi i informacije o časopisu »Klasje naših ravni« (što ga NIU »Hrvatska riječ« izdaje u sunakladništvu s ogrankom Matice hrvatske u Subotici), kao i o tjednoj polsatnoj televizijskoj emisiji pod nazivom »TV tjednik« na regionalnoj »YU ECO« televiziji u Subotici.

U dijelu posvećenom Uredništvu programa na hrvatskom jeziku Radio Subotice, osim prikaza nastanka ove redakcije počevši od 1998. godine, predstavljen je rad današnjeg Uredništva na čelu s urednicom *Ljiljanom Dulić,* čiji djelatnici u svakodnevnom dvosatnom programu, kako to ističe Bunjevac, »nastoje ponuditi aktualne vijesti iz svijeta, Subotice, Hrvatske, približiti raznovrsne povijesne i kulturne teme značajne za život bunjevačkih Hrvata, obraditi problematiku hrvatske zajednice i njezin odnos prema aktualnim političkim događanjima i matičnoj zemlji i dr.«. Također, autor teksta piše i o zastupljenosti religijskoga sadržaja u ova dva medija, u čemu su mu sugovornici vlč. *Franjo Ivanković*, urednik vjerske emisije koja se emitira u okviru programa na hrvatskom jeziku Radio Subotice, te vlč. dr. *Andrija Kopilović*, autor kolumne »Okom svećenika« u tjedniku »Hrvatska riječ«.

Ž. V.

Iz kuta mladih: Marija Vidaković Hadnađ

Raspjevana studentica

Studentica ekonomije, članica je zbora »Collegium Musicum Catholicum«, sudjelovala je na »Hosana festu«, aktivna je u crkvi pri svojoj župi, članica je odbora Tribine mladih pri katoličkom krugu, voli putovati na hodočašća, osam godina se bavi slamarstvom, a od nedavno vodi i uređuje omladinsku emisiju na hrvatskom jeziku, na valovima radio Subotice

Razgovor vodila: Olga Perušić

Marija Vidaković Hadnađ (1987.) studentica je Ekonomskog fakulteta u Subotici, na smjeru marketing menadžment. Upis na studije za nju bio je splet okolnosti, pošto je veoma neodlučna osoba u njenom životu sve je slučajno. Kaže kako misli da nije pogriješila odabir smjera, premda ima i drugih primamljivih smjerova, poput europskih studija. Po novom se sustavu studiranja, smjer odabira još pri upisu na prvu godinu studija.

»Same studije zamišljala sam potpuno drugačije, budući se sada osjećam isto kao u srednjoj školi, jer i dalje imamo domaće zadatke koje dajemo na pregledanje, čak imamo i odgovaranja, jedino što je za mene novo jesu kolokviji i ispiti. Budući da još nisam imala ni kolokvij niti ispit, tako nisam još iskusila pravi studentski život. Svoje sam studiranje zamišljala bez domaćih zadataka i svakodnevnog učenja, već kao učenje pred ispite, više studentskih tuluma i upoznavanja. Ne znam koji bih predmet najviše istaknula, ali znam da mi se matematika ne sviđa. Do sada mi se engleski najviše dopao, možda zato što je samo sat vremena tjedno. Glede predmeta ekonomskog temelja, poput makro i mikro ekonomije, činilo mi se kako iziskuje puno pažnje i učenja, ali sam se zaprepastila na samom početku, kada sam prvi put došla na predavanje iz mikroekonomije i profesor nam je ispredavao skoro sve što sam učila u četvrtoj godini srednje ekonomske škole«, priča Marija Vidaković Hadnađ.

DRUŽENJE: Glavna tema brucoša na fakultetu, pa tako i Marije, upravo je prvi kolokvij i sada se studenti zanimaju koliko nam bodova treba za potpis i za polaganje ispita. Također, zanimljivo je i to što na fakultetu ima jako puno ljudi koji nisu iz Subotice već iz gotovo svih mjesta iz Vojvodine, kao i mnogobrojnih studenata iz Crne Gore. Po Marijinim riječima, puno se mladih može upoznati, sa svojim različitim mentalitetima i vidjeti što oni donose iz svojih sredina, što je našoj sugovornici veoma zanimljivo za proučavati. Mnogi od njih nemaju pozitivno mišljenje o Subotici i mnogi se naknadno žele prebaciti u Novi Sad na studije. Razlozi za to nisu vezani za fakultet, već za grad, s obzirom da je noćni život vrlo oskudan.

»Noćni život u Subotici doista ne poznajem, jer nisam osoba koja često izlazi van. Meni ne treba puno provoda, jer mislim kako je sasvim dovoljno ponekad se izigrati i nastaviti dalje sa svakodnevnim obvezama. Tako da nisam klasičan brucoš, ali bih na brucošijadu rado otišla i to mi zvuči zanimljivo«, komentira Marija Vidaković Hadnađ. Ona smatra kako je najljepše razdoblje života kada imaš osamnaest godina, jer tad imaš najviše prijatelja i najbolji su provodi. Nakon toga ljudski život također nosi nešto nove prijatelje i događaje, ali se Marija ipak svaki put sjeti upravo tog razdoblja.

GLAZBA: Član je zbora »Collegium Musicum Catholicum« već četiri godine, pa se sjeća kada je zbor nosio naziv »Isusovo uskrsnuće«, pošto je većina članova bila iz te župe. Danas su članovi zbora iz mnogih subotičkih župa. Zbor se bavi klasičnom glazbom, poglavito crkvenom, premda ne isključivo. Nedavno se zbor vratio s putovanja, obilazeći hrvatsko primorje i gradove u Bosni i Hercegovini. Najviše su se zadržali u Splitu, a kako kaže naša sugovornica, domaćine tog susreta zborova, članovi subotičkog zbora planiraju pozvati u uzvratni posjet u siječnju ili na ljeto.

Priznaje, kako je u zboru dosta stvari naučila o glazbi, a i posredstvom zbora sudjeluje na mnogobrojnim gradskim i crkvenim manifestacijama, što joj je drago. Tako je ove godine Marija pje-

vala na »Hosana festu«, održanom u Subotici.

»Velečasni *Marinko Stantić* je bio neka naša zvijezda vodilja, on nas je bodrio i motivirao da idemo dalje. Ja sam po prirodi neodlučna osoba, pa više volim kad se stvari samo dese, nego kad ja mora donositi odluke. Mislim kako je publika pjesme dosta dobro prihvatila, a moj sastav je osvojio drugo mjesto i po glasovima publike i po glasovima izvođača. Imala sam tremu pred nastup, iako nisam sama nastupala na sceni, a to najbolje znaju oni koji su bili iza bine. Ne može se opisati taj adrenalin, koji teče venama prije nego što se stupi na pozornicu. Nije bilo jako puno publike, jer je broj mjesta bio ograničen, ali sam znala kako će u publici biti osobe koje će suditi realno. Bojala sam se nastupa, jer sam bila svjesna svojih glasovnih sposobnosti, pjevajući u zboru znam kako ima boljih glasova od mene, a i svjesna sam bila i što se sve može dogoditi na sceni. Ovaj put me je najviše trema uhvatila u vezi teksta, tako da sam, u jednom trenutku, iza scene počela pisati tekst na ruku, a ostali članovi skupine pokušali su mi pomoći da se smirim. Pred izlazak na scenu bila sam totalno izvan sebe, ali ipak sam se uspjela dogovoriti s ostalim članovima skupine, kako će mi pomoći, ako budem zablokirala. Sreća, pa do toga nije došlo, a pomogla mi je publika, aplauzom na polovini prve strofe i to me je ohrabrilo. Naša skupina je jedina imala koreografiju. Vjerojatno je to oduševilo publiku, i tako nije sve bilo usmjereno na glasovne sposobnosti već i na vizualni izgled«, pojašnjava Marija Vidaković Hadnađ.

Takvom se vrstom glazbe Marija želi nastaviti baviti, kao i sudjelovati na ovakvim festivalima u Hrvatskoj, budući ih tamo ima dosta. Na Hosana festu upoznala je dosta novih ljudi, kao i članove skupina koje su poznatije u tom svijetu, poput »Apostola mira«. Naime, oni su sastav, koji je Marija prije slušala samo preko CD-a i divila im se, a sada je imala prigodu i upoznati ih. Nastup sa zborom je ipak lakše ostvariti, jer se tu uvijek nastupa izravno, a za festivalske nastupe trebaju se prvo snimiti pjesme na CD, pa se tek nakon selekcije dolazi do nastupa na festivalu.

CRKVA: Pored glazbenih nastupa Marija je aktivna u crkvi, prije je, kako kaže, više pomagala, čitala je psalme i pomagala u organiziranju i pjevanju.

»Mnogi su mladi, moji prijatelji, otišli u Hrvatsku na studije i ostalo je nas dvije djevojke koje se družimo, ali u crkvi stojimo same za sebe i slušamo. I nadalje štujemo tradiciju, sudjelujemo u povorci Dužijance, a moja najbolja prijateljica *Mirjana Horvacki* je ove godine bila bandašica i pomagala sam joj u čišćenju žita. Taj aktivizam je sada prerastao na razinu više župa i tako sam manje angažirana u našoj župi. Ove godine krizmanje će se održavati u našoj župi, pa se ipak pripremamo pjevajući«, kaže Marija Vidaković Hadnađ.

Kao članica odbora Tribine mladih pri katoličkom krugu, Marija često prati predavanja, a rado putuje i na Taizeska hodočašća, a dva puta se susrela s papom i to prošle godine s papom *Benediktom XVI*, i u Osijeku 2003. godine s papom *Ivanom Pavlom II*.

MEDIJI: Voditeljica je i urednica emisije »U društvu s mladima« koja se emitira na valovima radio Subotice, na hrvatskom jeziku. Voditeljica je postala po nagovoru prijateljice, koja je tu emisiju vodila prije Marije. Emisiju uređuje već četiri mjeseca i za nju je to jedno vrlo zanimljivo iskustvo, a posredstvom radio-emisija upoznaje mnogo ljudi, koje inače vjerojatno ne bi upoznala. Kao osoba dosta je ćutljiva i više voli analizirati druge, zato najčešće prepušta vođenje razgovora drugima. Voljela bih da lakše sklapa prijateljstva, pošto baš šutnja nije idealna za sklapanje prijateljstva, u čemu će joj ovaj angažman sigurno pomoći.

»Trudim se da teme budu aktualne i volim napraviti razgovor s mladima koji imaju interesantna zanimanjima ili hobije. Moram priznati malo je ljudi odbilo dolazak u emisiju. Ja sam jedanput, također, bila gošća u istoj emisiji koju sada vodim i mogu pretpostaviti kako se osjećaju moji gosti. Možda je lakše voditi emisiju, nego biti gost, jer se ja uvijek spremim, a gost se ipak mora u tom trenutku snaći, a na voditelju je, opet, ideja i koncepcija emisije i smišljanje zanimljivih pitanja. Iako se novinarstvom ne planiram baviti, sada volim ovo što radim«, ističe Marija Vidaković Hadnađ. Na pitanje što bi željela raditi, Marija kaže kako ima dosta planova i ideja, naravno, ništa još nije određeno, a voljela bih organizirati vjenčanja, po uzoru na jedan film, u kojem je glumila *Jenifer Lopez*.

SLOBODNO VRIJEME: Marija se prije osam godina počela baviti slamarstvom i to nakon podučavanja na radionicama »Otvorenog kluba«, gdje su se održavali tečajevi za obitelji. Tako je ona radionice pohađala skupa s majkom i sudjelovala na raznim natjecanjima gdje su osvojile i nagrade. Marija voli umjetnost u tehnici slame jer je ona vrlo autentična za ovaj kraj, a jedan od predmeta izrađenih u ovoj tehnici, gotovo uvijek ponese na svoja putovanja kao poklon domaćinima. Kao članica »Otvorenog kluba« Marija je sudjelovala i na kampiranjima na Rtnju. Od tada joj se jako sviđa kampiranje, te joj je ponovni izlet sličnog tipa ostao kao želja. U svome domu je, kako kaže, ljubimica, jer joj majka i baka, umnogome olakšavaju život, s obzirom da ne mora raditi svakodnevne poslove. Njima je najvažnije njeno učenje, mada su im i ostale stvari s kojima se Marija bavi, vrlo zanimljive, pa i one to s njom skupa proživljavaju. ■

POMIRENJE STARIH PARTIZANA

Iako su posljednjih 15 godina bili poznati po medijskim prepucavanjima na nacionalnoj osnovi, Boris Dvornik i Bata Živojinović uskoro bi se trebali sresti u Beogradu. Bit će to prvi njihov susret nakon 1990. i snimanja serije »Hokejaši«, a proslavljeni splitski glumac u Srbiju stiže na poziv Živojinovića koji se trenutačno nalazi u bolnici.

Bata je svog kolegu i prijatelja pozvao da bude uz njega dok mu liječnici izvode operaciju na srcu. Dvornika je taj poziv jako dirnuo te je odlučio krenuti za Beograd.

»Takav poziv se ne odbija! Nisam mogao niti sanjati da će se ovako nešto dogoditi, da će baš mene zvati da budem uz njega kad mu budu ugrađivali premosnicu na srcu. Ali, sad se više ne čudim. Shvatio sam da njemu naše prijateljstvo puno znači. Baš kao i meni«, izjavio je Dvornik.

Rat je prekinuo njihovo prijateljstvo, Živojinović je otvoreno podržavao Miloševića, a bio je i kandidat njegove stranke na predsjedničkim izborima 2002. Politički angažmani niti Dvorniku nisu bili strani. Dvornik je izjavljivao da se iz ljubavi prema Hrvatskoj i poštovanja prema pokojnom predsjedniku Tuđmanu, nikad neće pomiriti s Batom Živojinovićem.

»Obojica smo svašta pričali, laprdali... Nešto su mediji preuveličali, nešto i nisu. Ali, da se između nas dvojice nešto strašno dogodilo, sigurno me ne bi zvao«, dodaje Dvornik.

DOMAĆI STRANAC

»U odnosu na srbijansku carinu i policiju, te u odnosu na recepcionare u beogradskim hotelima, ja se izvan svake sumnje osjećam kao stranac«, kaže književnik Miljenko Jergović. »Istina, ponosni stranac, koji perfektno poznaje njihov jezik. Međutim, u odnosu s onima koji nisu vlast, formalna ili neformalna, recimo u odnosu s prodavačicama u samoposluzi i knjižarima, konobarima i taksistima, a da o piscima, drugovima i poznanicima i ne govorim, osjećam se kao sunarodnjak, kao domaći. Pritom, to ne znači da su mi ti ljudi nužno miliji nego nekome tko kao i ja dolazi iz Zagreba ili iz Sarajeva, a ima gard, ili unutarnji poticaj, stranca. Biti domaći, biti sunarodnjak, podrazumijeva ljubav koliko i mržnju ili ravnodušnost, simpatiju, antipatiju, gađenje… Ali ja ne mogu, osim kada je vlast u pitanju, u Beogradu i u Srbiji biti nešto drugo nego što sam bio prije raspada Jugoslavije. Ako se tada nisam osjećao kao stranac, zašto bih danas baš morao?«

RADO RAZGOLIĆENA U FUNKCIJI FILMA

Nicole Kidman svijet je zainteresirala svojim najnovijim izjavama o golotinji rekavši da nema ništa protiv skidanja pred kamerama ako uloga od nje to zahtjeva. Ona film smatra umjetnošću i ne vidi ništa emocionalno u snimanjima scena seksa:

»Iskreno, golotinja na ekranu nije ništa posebno, nije mi nikakav problem skinuti se. Trebaš samo vjerovati da je to umjetnički, da to radiš za film i za novac, a ne radi sebe i svojih emocija«, kaže Nicole.

SAVRŠENI BROJ

Nakon što ga je zaručnica ostavila samo nekoliko dana prije vjenčanja, Rumunj Florin Mazilu obavijestio je cijelo susjedstvo da će oženiti prvu djevojku kojoj će pristajati vjenčanica i prsten njegove bivše. Samo nekoliko sati nakon toga, na oglas se javila 21-godišnja Ana Maria i vjenčanje je potvrđeno. »Bila je to ljubav na prvi pogled«, izjavio je štedljivi Florin.

PROPAO INTERVJU

»Ne udajem se, nisam trudna i ne selim se u Beograd... Eto, propao vam intervju.« Tom nas je »pjesmicom« dočekala nasmijana Severina, ali ne u Beogradu, već u omiljenom joj restoranu u susjedstvu njezina zagrebačkog stana.

MISSICE NA RADIJU

Zabavnu emisiju »Its OK« koja se svakog četvrtka u poslijepodnevnim satima emitira na zagrebačkom Radiju Cibona vode dvije missice. Sasvim očekivano, dodali bi mnogi, s obzirom na prepoznatljiv naziv koji su

nekada najljepše Hrvatice Andreja Ćupor i Rajna Raguž (prva je na izboru pobijedila 2000., a druga godinu poslije) složno odabrale. Njih dvije, naime, već nekoliko mjeseci u lifestyle emisiji slušateljima nude niz zanimljivih tema.
»Htjele smo napraviti nešto slično Red carpetu ili Shpitzi na televiziji, no osim ležernih tema, obrađujemo i nešto ozbiljnije probleme poput mobbinga. Osim što vodimo emisiju, provodimo ankete među građanima i zajednički je montiramo kaže«, 24-godišnja Andreja, apsolventica Ekonomskog fakulteta, koja radi i u marketingu radija.
»Događaju nam se i zabavne situacije, primjerice kada pričamo o nogometu o kojemu ne znamo puno ili pak govorimo nešto, a nismo sigurne jesmo li u eteru«, smije se Rajna.

U BRAK S BIVŠOM

Zagrebački glumac Filip Juričić, koji se proslavio ulogom nogometaša Marka Marušića u telenoveli »Ljubav u zaleđu«, završio je, čini se, i sapunicu u vlastitom životu. Osim što će u veljači postati otac, 25-godišnji glumac oženit će se Mateom Roščić, svojom dugogodišnjom djevojkom koja mu je ovog ljeta objavila vijest o trudnoći, kažu njihovi zajednički prijatelji.
I to ne bi bilo ništa čudno da glumac tada nije bio u vezi s drugom. Nakon prekida s Mateom njegovo je srce, naime, zarobila zagrebačka voditeljica i glumica Iva Šulentić. No, njihova ljubav ipak nije mogla opstati, što je i razumljivo s obzirom na okolnosti, pa je nakon svega svatko krenuo svojim putem. Filip se, tvrde upućeni, ipak vratio staroj ljubavi s kojom je posljednjih dana vrijeme provodio u šetnji gradskim ulicama ili pak ispijajući kavicu u omiljenim kafićima.

RADIJE DOKTORICA NEGO SPONZORUŠA

Iako je već nekoliko godina prisutna na domaćoj kazališnoj sceni, 27-godišnju Puljanku Helenu Minić šira javnost prepoznaje tek odnedavno, zahvaljujući ulogama razmažene bogataške kćeri Tanje u sapunici »Ljubav u zaleđu« te liječnice Saše Kincl u serijalu »Obični ljudi«. No, unatoč naglo stečenoj popularnosti, glumica tvrdi da je ostala ista: obična djevojka iz susjedstva, koja se izvan scene ne šminka, a najčešće odijeva majice i traperice. »Naviknuta sam živjeti skromno i s malo novca. Primjerice, tijekom studija više sam mjeseci stanovala u stanu bez grijanja i tople vode, s razbijenim prozorom u kupaonici. Podstanarka sam i danas, a stan dijelim s kolegicom Jadrankom Đokić i redateljem Sašom Božićem. Od uloge sponzoruše Tanje mnogo mi je bliža doktorica Saša, jedna od triju sestara u »Običnim ljudima«.

MOBITEL ZA PLODNE DANE

Na vijest o padu nataliteta u Japanu, proizvođač mobitela NTT DoCoMo dizajnirao je uređaj koji žene obavještava kada su im plodni dani u mjesecu. Unošenjem datuma menstruacije, korisnica može svoj mobitel programirati tako da joj zvoni tri dana prije ovulacije a zatim i na sam dan ovulacije. Kako to ipak nije posve pouzdano, tvrtka upozorava da se izračuni temelje na prosječnim mjesečnim ciklusima žena.
Stopa rađanja u Japanu iznosila je 2005., 1,25 djeteta po ženi, što je izazvalo zabrinutost zbog rapidnog smanjenja populacije.

LJUBAVNIK S NETA

»Dopisivao sam se sa 1000 djevojaka, telefonom čuo sa 50, izašao sa 20, a Nevenom se ženim jer bolje kuha od moje majke«, kaže za Kurir Nebojša Bakarec, dužnosnik DSS-a, koji se ženi Nevenom Janderkom, koju je upoznao na sajtu za »usamljena srca«.

Izložba slika Cilike Dulić Kasibe u HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici

Slike duboko proživljenih prizora

Praizvedba glasovita djela u Subotici

Mozartov »Requiem«

Ovaj iznimni glazbeni događaj za Suboticu ostavio je upečatljiv dojam na sve prisutne, upalivši među izvođačima i slušateljima luč Mozartove misli o nadi i životu poslije smrti

Piše: Miroslav Stantić

Godina koju uveliko ostavljamo iza sebe na glazbenoj sceni u svijetu posvećena je skladatelju bečkog klasicizma *Wolfgangu Amadeusu Mozartu,* o 250. obljetnici njegova rođenja. Ovoj sveukupnoj proslavi pridružila se i Subotica i upriličila četiri velike produkcije Mozartovih djela: dijelove opere »Figarov pir«, »Te Deum laudeamus« (praizvedba), »Krunidbena misa« i kao posljednje u praizvedbi čuveni »Requiem«.

Kroz povijest je glazbenicima poseban izazov i nadahnuće predstavljala misa za pokojne – requiem ili missa pro defunctis. Ona se po karakteru i sastavu razlikuje od obične mise. Njeni su dijelovi Introitus, Kyrie eleison, Sekvenca, Offertorium, Sanctus i Benedictus, Agnus Dei i Lux aeterna. Prigodno se dodaje i responzorij Libera me Domine.

NAZIV I FORMA: Requiem aeterna (»Pokoj vječni«) početne su riječi introitusa odakle i za cijelo djelo dolazi naziv Requiem. Najraniji oblik requiema seže u

doba gregorijanskog korala. U načinu glazbene obradbe skladatelji se uglavnom drže ustaljene forme, a ponekad se neki stav izostavlja. Tekst mise za pokojne je duhovno veoma bogat i karakterističan, i u njemu se smjenjuju dramatični ulomci sa usrdnim vapajima za spas duša pokojnika. Takav je sadržaj bio inspiracija mnogim skladateljima pa su nastala djela koja su nadvladala liturgijske okvire i potrebe, i postala samostalnim skladbama. Redovito najopsežniji i dramatski najizražajniji stav requiema je Dies irae (Dan gnijeva) – Strašni sud, gdje se glazbeno izražajnim sredstvima na poseban način opisuju i pojačavaju sadržaj teksta. Njemu su uvijek kontrastni lirski dijelovi Requiem aeterna, Lux aeterna i Libera me Domine, ispunjeni čežnjom i vapajem za vječnim spasom i mirom. U opće prihvaćene. I pokraj svega ovo je djelo poznato i rado izvođeno. Sigurno je da je Requiem napisan 1791. godine u d-mollu za zbor, soliste i orkestar. Naručitelj djela bio je izaslanik grofa *Walsegga von Stuppacha*, a ne nepoznata osoba.

Nakon Mozartove smrti, njegova žena Constanca obratila se mnogim skladateljima koji su bezuspješno pokušavali dovršiti ovu skladbu. To je učinio Mozatov učenik *Franz Xaver Süsmayer* koji je po skicama Mozarta dovršio Kyrie i Lacrimosu, dodavši svoju orkestraciju, dok je sam uglazbio Sanctus, Benedictus i Agnus Dei. Na kraju je dodao stavak Lux aeternum, što je preradba uvodnog stvaka koji je napisao sam Mozart.

Mnogi muzikolozi i skladatelji 20. stoljeća nisu bili pristaše Süsmayerovog rješenja ka je publika ovo Mozartovo djelo imala prigodu čuti 2. studenoga, na blagdan Spomena svih vjernih mrtvih, u katedrali-bazilici svete Terezije Avilske. Budući da se u ovako maloj sredini rijetko upriliči tako veliki glazbeni događaj zainteresiranost publike bila je iznimno velika. Mozartov Requiem, u praizvedbi, izveli su Komorni zbor »Pro musica« iz Subotice te dva zbora iz Segedina: Zbor Više pedagoške škole »Juhász Gyula« i Katedralni zbor, uz pratnju Segedinskog komornog orkestra. Kao solisti nastupili su Timea Dulics iz Temerina (sopran), *Izabella Guzsvány* iz Novog Sada (alt), te *Ladislav Vrgoč* (tenor) i *Berislav Puškarić* (bas) iz Osijeka. Izvedbom je ravnao *Csaba Paskó*. Ovdje treba spomenuti i vrlo dobro osmišljen tumač, koji sadrži objašnjenja djela i prijevode

doba klasike forma requiema ne donosi znatnije promjene u praksi skladanja, ali u ovom razdoblju nastaju velika djela na tom području od kojih jedinstvenu ljepotu ima nedovršeni Requiem W. A. Mozarta.

TAJNE I TVRDNJE: Mnoge se tajne obavijaju oko ova Mozartova djela. Mnoge tvrdnje oko ove skladbe nisu točne, ali su Requiema, pa su osim ove ustaljene varijante napisali i svoje. Tu valja spomenuti sljedeće skladatelje: *Mariusa Flothuisa, Franza Beyera, C. R. Maundera, Londona, Levina...* Inače, ova rješenja nisu često izvođena te bi bilo zanimljivo čuti i ovakve izvedbe, osim »tradicionalne«.

PRAIZVEDBA U SUBOTICI: Subotička je publika ovo Mozartovo djelo imala prigodu čuti 2. studenoga, na blagdan Spomena svih vjernih mrtvih, u katedrali-bazilici svete Terezije Avilske. Budući da se u ovako maloj sredini rijetko upriliči tako veliki glazbeni događaj zainteresiranost publike bila je iznimno velika. Mozartov Requiem, u praizvedbi, izveli su Komorni zbor »Pro musica« iz Subotice te dva zbora iz Segedina: Zbor Više pedagoške škole »Juhász Gyula« i Katedralni zbor, uz pratnju Segedinskog komornog orkestra. Kao solisti nastupili su Timea Dulics iz Temerina (sopran), *Izabella Guzsvány* iz Novog Sada (alt), te *Ladislav Vrgoč* (tenor) i *Berislav Puškarić* (bas) iz Osijeka. Izvedbom je ravnao *Csaba Paskó*. Ovdje treba spomenuti i vrlo dobro osmišljen tumač, koji sadrži objašnjenja djela i prijevode teksta za lakše praćenje izvedbe. Koncert je snimljen i iste večeri emitiran na RTV Novi Sad.

Ovaj iznimni glazbeni događaj za Suboticu, ostavio je upečatljiv dojam na sve prisutne, upalivši među izvođačima i slušateljima luč Mozartove misli o nadi i životu poslije smrti. ■

Predstavljamo vam folklorni odjel KPZH »Šokadija« iz Sonte

Faljen Isus i Marija

Za nepunih pet godina od osnivanja KPZH »Šokadija« folklorni odjel zabilježio brojne nastupe * Kroz odjel prošlo puno plesača, ostali najuporniji * Dopredsjednik Zajednice Dejan Bukovac na čelu folklornog odjela zamijenio Tereziju Bukovac * Omasovljenje dječje skupine primarna zadaća čelništva

Tekst i foto: Ivan Andrašić

Kulturno prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« iz Sonte osnovana je u siječnju 2002. godine, od kad i počinju aktivnosti folklornog odjela. Za nepunih pet godina djelovanja ovaj odjel je zabilježio brojne nastupe, od kojih su najznačajnija sudjelovanja na Vinkovačkim jesenima, Đakovačkim vezovima, Susretu europskih tamburaških i folklornih skupina u Vinkovcima, Orahovačkom proljeću, a u Vojvodini na *Dužijanci, Dužionici, Danima europske baštine, Mikinim danima, Somborskom ljetu.* Zabilježeni su i brojni nastupi na lokalnim manifestacijama, kako u Vojvodini, tako i u Hrvatskoj. Folklorni odjel ima četrdesetak aktivnih članova, koji, kako je to jednom zgodom zamijetio nesporan autoritet za šokački folklor *Damir Topić*, znaju kako nositi svoje nošnje.

Kako je »Šokadija« mlada udruga, osnovni problem su joj financije. Iz tih razloga folklorni odjel nema u vlasništvu ni približno dovoljno narodnih nošnji, tako da članovi nastupaju u vlastitim, među kojima, na veliko zadovoljstvo publike i poznavatelja narodnog ruha, ima i primjeraka starijih od stoljeća i pol. Sukladno Statutu »Šokadije« osnova rada odjela su izvorne pjesme i plesovi podunavskih Hrvata Šokaca, poglavito oni koji su se plesali i pjevali u Sonti. Pjeva se na izvornoj sonćanskoj ikavici, lokalnom dijalektu hrvatskog jezika. Uz puno komunikacije s najstarijim žiteljima Sonte, na repertoar ovog odjela postavljen je veći broj plesova, pjesama i prikaza običaja koji su stari koliko i najstarije nošnje. Restaurirane su i frizure, tako da se »Šokadija« može pohvaliti cjelovitom autentičnošću prikaza tradicijske ostavštine svojih predaka.

ČLANOVI: Kroz folklorni odjel prošlo je puno članova. Neki zbog brojnih obveza egzistencijalne naravi nisu uspjeli izdržati tempo rada, pa su odustali od aktivnog plesačko-pjevačkog djelovanja, no, nisu zauvijek izgubljeni. Povremeno dolaze, pomognu koliko mogu, a nekad je i dobar savjet velika pomoć. Oni najuporniji, koji

Novi voditelj folklornog odjela: Dejan Bukovac

su ostali aktivno djelovati, danas su rutinirana ekipa, koja svojom pojavom, pjesmom i plesom ostavlja snažan dojam na publiku, gdje god da nastupi.

Od formiranja do nedavno voditelj odjela bila je *Terezija Bukovac*, žena puna energije, uzorna supruga, nježna majka trojice sinova, od kojih su dvojica na srednjoškolskoj izobrazbi u Hrvatskoj. Pored bračnih i profesionalnih obveza Terezija nađe vremena i za svoje dvije velike ljubavi – rukomet i folklor. Iz osobnih razloga povukla se sa dužnosti voditelja, ali ne i iz udruge. »Dužnost voditelja odjela obnašam od samog osnutka Zajednice. U početku smo radili više srcem i emocijama, a vremenom smo, kroz brojne nastupe, učili i stjecali iskustvo. Učili smo gledajući druge, ali isto tako i na svojim greškama, koje ni jedna mlada udruga ne može izbjeći. Brojnim nastupima širom Hrvatske i Vojvodine stjecali smo sigurnost i samopouzdanje. Ne samo publika, nego i stručnjaci, sve više su nas uvažavali. Pozivi za nastupe su pristizali, a prihvaćanjem većine sami smo sebi nametnuli tempo rada kojega je teško izdržati. Zbog brojnih nastupa, stalno smo radili pod visokom tenzijom, a to traje skoro pet godina. Možda je kod mene došlo i do malog zasićenja, no, jednostavno se osjećam preumorno, tenzije su prevelike za mene. Moram uzeti malo odmora, no, to ne znači moj odlazak, ostajem plesati, pjevati, glumiti, već sukladno potrebama Zajednice. Povlačim se samo sa dužnosti voditelja«, kaže za HR Terezija Bukovac.

NOVI VODITELJ: Od posljednje sjednice Predsjedništva novi voditelj folklornog odjela je dopredsjednik i jedan od osnivača »Šokadije« *Dejan Bukovac*. I do sad je bio član folklornog i dramskog odjela, a u prošlom mandatu i predsjednik Zajednice. »Bit ću prinuđen uskladiti svoje profesionalne obveze i novu dužnost, no kako očekujem punu suradnju sviju članova odjela, mislim da ćemo nastaviti djelovati uzlaznom putanjom. I dalje ćemo raditi na cjelovitom prikazu starih običaja Sonćana, a već je u pripremi jedan koji na sceni još nije viđen. Nećemo okretati leđa ni našem izlasku na scenu uz 'Faljen Isus i Marija, tako piva Šokadija', niti izlasku uz 'Šokadijo dok ti ime traje...', što je i geslo naše 'Šokačke večeri'. Za sad neću otkrivati pojedinosti, neka to bude iznenađenje za naše vjerno gledateljstvo na ovoj manifestaciji, petoj po redu, koja će se održati 24. studenog«, kaže nam Dejan Bukovac.

Početkom školske godine s radom je nastavila i dječja skupina folklornog odjela. Voditeljica *Kata Bukovac*, veliki zaljubljenik tradicije, ponovno vodi ovu malu ekipu. »Iz osobnih razloga jedno vrijeme sam apstinirala od aktivnosti u 'Šokadiji', dobro sam se odmorila i sad iznova radim sa svojim pilićima. Istina, momentalno ih je malo, no očekujem da ćemo se kvalitetnim radom nametnuti i da će nam doći nova djeca. Potrebno je samo nekoliko nastupa i putovanja da ih privučemo, a djeca kao djeca – radom i igrom stvarat će i dalje svoj svijet, u kojem će, nadam se, vidno mjesto zauzimati naša Zajednica.«, kaže Kata Bukovac i nastavlja razgovor kroz igru sa djecom. Raduje nas ovaj Katin i Dejanov optimizam i ispunja nas nadom da je pred »Šokadijom« lijepa budućnost. ■

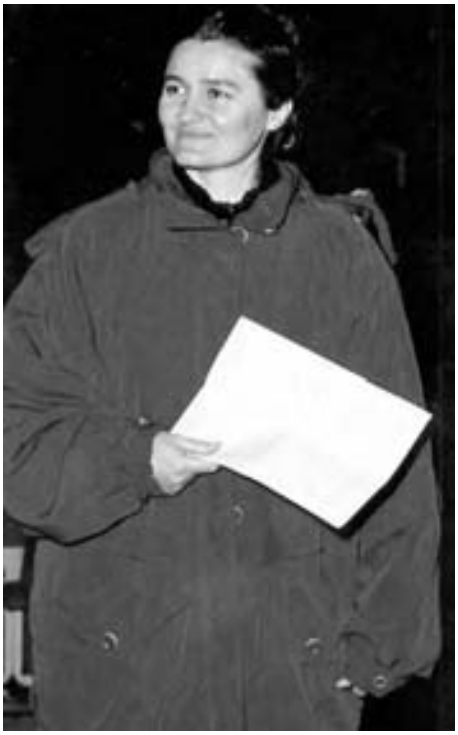

Vodila sekciju od osnutka: Terezija Bukovac

Iz tiska izišao peti ovogodišnji svezak časopisa

Novi broj »Klasja naših ravni«

U najnovijem, petom ovogodišnjem, svesku časopisa »Klasje naših ravni«, u dvobroju 9-10, 2006. objavljeni su ulomci iz romana *Tomislava Ketiga* »Duga sjena svitanja« i *Petka Vojnića Purčara* »Čudesa i ratnici«, uz propratni komentar Vojnić Purčara o radu na vlastitu tekstu. U redovitu rubriku posvećenu suvremenoj prozi uvrštene su pripovijetke *Milivoja Prćića* »Vrtni patuljak«, *Dražena Prćića* »Bačkaš«, *Mladena Šimića* »Golubica iz Kiškunhalaša« i *Béle Zsolta* »K«.

Pjesništvo je zastupljeno izborom stihova *Ivana Stana* pod naslovom »Nedjelja«. Radovi *Jasne Melvinger* »Sloboda je u književnosti samoj«, Petka Vojnića Purčara »Književnost i politika i sloboda« i *Zvonka Sarića* »Sloboda, odgovornost i različite istine«, saopćenja su izrečena na ovogodišnjoj, 54. Koloniji književnika u Kanjiži. U petom ovogodišnjem svesku »Klasja naših ravni«, u dvobroju 9-10, 2006. objavljena je studija *Ante Sekulića* pod naslovom »Hoškov budimski krug hrvatskih franjevačkih pisaca«, dok *Dunja Brozović Rončević*, pod naslovom: »Bunjevački dijalekt je blizak hrvatskom standardnom jeziku« i *Marija Znika*, s radom: »Spomenik ljudima Bačke« prikazuju kapitalno djelo akademika Ante Sekulića »Rječnik govora bačkih Hrvata«, a *Sanja Vulić* piše »O govorima Hrvata u Mađarskoj«.

U ovo, najnovijem svesku »Klasja naših ravni« objavljen je, također, izbor tekstova *Ruže Silađev*, pod zajedničkim naslovom »Zapisi iz Sonte« (Pudarina, Žetva, Briga za pretelja, Kad divojka zgriši, Prid Poklade, Poklade, Na Dove, Sićanje na jedne Dove, Srce Isusovo, Bršančevo, Brašančevo, Tijelovo, Petrovo, Nevljala žena, Crvena, Birđina Zornica, Kum Toša, Pam, Od osamnajst je ostalo devetnajst, Smetu kobasice, Baba Ruža i doktor Žika, Amerika, Ostani di se, Kokošja supa, i Antunov cvit), te »Rječnik manje poznatih riječi i izraza«, koji čitatelji može biti od koristi radi boljeg razumijevanja šokačkog govora.

Pod naslovom »Trljanja Blaška Rajića i Balinta Vujkova« *Milovan Miković* objavljuje svjedočenje *B. Vujkova* o *B. Rajiću*, a *Ljubica Dujmović* razgovor s *Bogomilom Karlavarisom*, pod naslovom »Umjetnik s dva zavičaja«, dok *Đuro Franković* piše o »Kultu predaka u mađarskih Hrvata«. U redovitoj rubrici posvećenoj »Kulturnoj povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata« dr. *Matije Evetovića*, prikazana je »Književnost XVIII. stoljeća«.

M. M.

Iz knjige »Lira naiva 2006.«

Franjo Ivanković

Čudesni smiješak

(Posvećujem unuku Ivanu)

Za jedan tvoj nevini smiješak
djed bi dao sve snove,
prodao sve svoje blago
i sve što mu je drago.

Da bi tvoj smiješak dobio,
svaku cijenu bi platio,
djed ne bi razmišljao
makar u dugove upao.

Kad smiješak ne bi kupio,
djed se ne bi libio,
nego bi smiješak ukrao,
kad nitko ne bi gledao.

Unuče moje milo,
podari djedu smiješak,
na daj da djed čeka,
jer ne živi dovijeka!

■■■■■■■■■■

Franjo Ivanković rođen je 1937. godine u Subotici. Završio je srednju ekonomsku školu, sada je u mirovini. Pjesme je počeo pisati početkom 90-tih, a do sada su mu one objavljivane u kalendaru »Subotička Danica«, te u zbirci »Lira naiva«.

Tino, Nena i prijatelji u Srijemskoj Mitrovici i Subotici

Nakon snimanja promotivnoga CD-a, Tamburaški okrestar HKC »Bunjevačko kolo« i umjetnici iz Italije, *Tino Favazza* i *Snežana Nena Tintor*, kako je i najavljivano, počinju s nastupima. Zajedničkim koncertom, u kome će sudjelovati još nekoliko skupina, predstavit će se najprije u Srijemskoj Mitrovici, sutra, u subotu 11. studenoga, u kazalištu »Dobrica Milutinović« s početkom u 20 sati. Na cjelovečernjem koncertu, tamburaši centra i tenor Tino Favazza, publici će se predstaviti s pet napolitanskih pjesama i s dva instrumentala koje će izvesti Tamburaški orkestar HKC »Bunjevačko kolo«, koji je pripremila prof. *Mira Temunović*.

Isti program će se moći vidjeti i u Subotici, u srijedu 22. studenoga, u Velikoj vijećnici Gradske kuće

Predstavljanje petog sveska Leksikona u Subotici

Predstavljanje petoga sveska »Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca« održat će se u petak, 10. studenoga, u Velikoj vijećnici Gradske kuće, s početkom u 19 i 30 sati.

U predstavljanju će sudjelovati dipl. iur. u mirovini *Naco Zelić* iz Zagreba, prof. *Jasna Ivančić*, viši leksikograf u Leksikografskom zavodu »Miroslav Krleža« u Zagrebu i prof. *Stevan Mačković*, viši arhivist i ravnatelj Historijskog arhiva u Subotici. Organizator predstavljanja je Hrvatsko akademsko društvo iz Subotice.

Objavljene »Drame« Stjepana Bartoša

U izdanju »Alfagrafa« iz Petrovaradina objavljena je knjiga »Drame«, suvremenog hrvatskog pisca iz Novog Sada, *Stjepana Bartoša* (1960.). U knjizi je sakupljeno devet dramskih tekstova – »Zovem se Vanesa«, »Ogledanje duše«, »Majstorska kletva«, »Vječiti život«, »Svi vole Mary«, »Lutkina ljubav«, »Publika«, »Galop« i »Atila nije shvatio«. Autor je svoje radove podnaslovio s: komedija, crna komedija, kućna tragikomedija, antiutopijska tragikomedija..., o kojima je teatrolog *Svetislav Jovanov* napisao da su »duboko i suštinski suvremene u svojoj aktualnoj oštrini«. U ovim dramama, koje se događaju nama, sada i danas – i onda kada doslovno nisu smještene u ovaj prostor – autor se očituje crnohumornim pristupom, ironijom i groteskom, potvrđujući da je ovladao potrebnom dramaturško-scenskom vještinom.

M. M.

Nova knjiga pjesama Jasne Melvinger

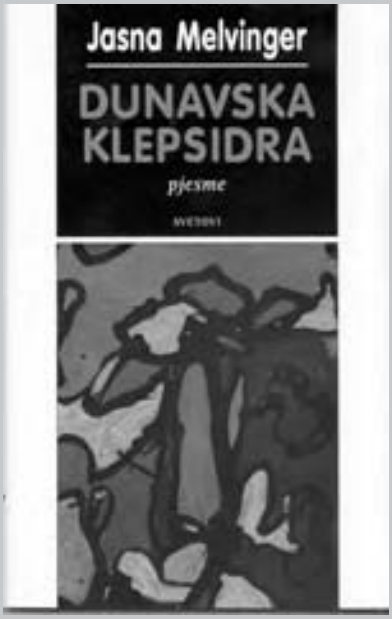

U izdanju novosadskog nakladnika »Svetovi« nedavno je objavljena knjiga pjesama *Jasne Melvinger* pod nazivom »Dunavska klepsidra«. »Dunav je u poeziji Jasne Melvinger neprikosnovena odrednica zavičajne ljubavi i pripadnosti. Život na prostorima u zagrljaju velike rijeke odslikava se u svojim suvremenim aspektima, ali i u perspektivi, što davnašnjih, što tek potonjih zbivanja. Stih Jasne Melvinger u 'Dunavskoj klepsidri' lapidaran je ili kolokvijalno formaliziran, slobodan ili metrički organiziran, melankolične intonacije ili blago humoran, no uvijek propoznatljiv po jedinstvenom lirskom fluidu pjesničkih slika u znaku bašlarovske imaginacije vode, imanentne doživljaju svijeta ove pjesnikinje«, navodi se u recenziji knjige.

Suradnja Matičinih ogranaka iz Osijeka i Subotice

Vera Erl i Helena Sablić Tomić

U prošli petak (3. studenoga 2006.), predstavnici ogranaka Matice hrvatske iz Osijeka i Subotice, dogovorili su suradnji u ovoj i narednoj godini. U dogovoru su sudjelovali predsjednica *Helena Sablić Tomić*, dopredsjednica *Vera Erl* i tajnik *Josip Cvenić*, a iz subotičkog ogranka predsjednik *Stipan Stantić*, dopredsjednik *Milivoj Prćić* i član Predsjedništva *Milovan Miković*. Među ostalim je dogovoreno da se upriliči predstavljanje pisaca iz Osijeka u Subotici do kraja ovoga mjeseca, u okviru »Dana Matice hrvatske«.

Nastup folkloraca iz Valpova u Subotici

HKUD »Valpovo 1905.« iz Valpova iz Republike Hrvatske gostuje sutra, u subotu 11. studenoga, u Subotici, gdje će u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« održati cjelovečernji koncert. Početak je u 19 i 30 sati, a ulaz je slobodan.

U Subotici s radom započela nova ustanova kulture

Otvoren Art kino »Aleksandar Lifka«

Novootvoreni se kino nalazi u maloj dvorani OKUD-a »Mladost« (Harambašićeva 4) * Programsku koncepciju kina činit će umjetnički filmovi starije i novije produkcije, a fokus će bit isključivo na europskim ostvarenjima, kaže ravnateljica Edit Laszlo

Projekcijom filma o životu u Subotici »Kronika 1949.-1977.«, iz arhive Filmskih novosti, u nedjelju 5. studenoga, u Subotici je svečano otvoren Art kino »Aleksandar Lifka«. Prigodom otvorenja predsjednik općine *Géza Kucsera* istaknuo je kako je cilj osnutka ove ustanove spasiti kino u gradu, »ali i dobar umjetnički film uopće.«

Odluku o osnutku ove ustanove kulture, koja nosi ime pionira filma na ovim prostorima, donijela je Skupština Općine krajem prošle godine. Novootvoreni se kino nalazi u maloj dvorani OKUD-a »Mladost« (Harambašićeva 4), koja je za ove potrebe renovirana, i ima 56 sjedala.

Ravnateljica Art kina *Edit Laszlo* kaže kako će programsku koncepciju činiti umjetnički filmovi starije i novije produkcije, te da će fokus biti isključivo na europskim ostvarenjima. »Za početak, odnosno studeni i prosinac, odabrali smo mađarske i filmove domaće proizvodnje. Što se tiče domaćih filmova bit će to ostvarenja nastala do kraja 80-tih godina, dok će mađarski filmovi biti nešto novijeg datuma«, kaže ona.

Edit Laszlo

Prema njezinim riječima, jedna od osnovnih ideja ove kulturne ustanove je ponuditi ozbiljnije filmske sadržaje, kao i vratiti kult *Aleksandra Lifke*, čije ime danas u Subotici prevashodno asocira na diskoteku, a ne na kino i filmsku umjetnost. »Ako se ovakve stvari ne ponude neće se ni znati jesu li potrebne. Sigurna sam kako među generacijama ljudi od 30 godina pa nadalje, postoje oni koji imaju zahtjev prema ovakvim filmova«, kaže Edit Laszlo.

Art kino »Aleksandar Lifka« je s projekcijama počeo jučer, u četvrtak, 9. studenoga. U petak, subotu i nedjelju, u naizmjeničnim terminima s početkom u 18 i 20 sati, prikazivat će se dva filma – »Sezona mira u Parizu« (na srpskom jeziku) i »Lopott képek« (na mađarskom jeziku). Idućeg četvrtka, petka, subote i nedjelje, a u istim naizmeničnim terminima, na programu su filmovi »Budakeszi srácok« i »Tragovi crne devojke«. Zanimljivo je da će kino imati i matine projekcije, te će tako već u nedjelju, 12. studenoga, s početkom u 10 sati, posjetitelji moći pogledati film na srpskom jeziku »Dečak i violina«. Ulaz na ovotjedne projekcije neće se naplaćivati, a od ponedjeljka cijena ulaznica bit će 100 dinara, dok će za školski uzrast i umirovljenike ona iznositi 50 dinara.

D. B. P.

15. Međunarodni festival etnološkog filma održan u Beogradu

Prva nagrada za film »Božić na salašu«

U konkurenciji od preko stotinu filmova iz 28 zemalja, film o božićnim običajima Hrvata Bunjevaca ostvario značajan uspjeh

Piše: Tatjana Ljubić

Film »Božić na salašu« *Rajka Ljubiča* dobio je prvu nagradu kao najbolji u selekciji amaterskih filmova na 15. Međunarodnom festivalu etnološkog filma u Beogradu.

Film je nagrađen za »izuzetan doprinos etnološkom filmu«, jer je, kažu iz žirija, uspio rekonstruirati ciklus božićnih običaja bunjevačke zajednice upravo prema svim segmentima obredne prakse u prostoru i vremenu.

»Ova nagrada je još jedno priznanje hrvatskoj zajednici u Subotici. Koliko će to imati utjecaja na dalji rad ostaje da vidimo i nadamo se pozitivnom efektu u smislu veće pomoći ovakvim projektima. Na samom festivalu je bio veliki broj filmova, preko stotinu, što govori o živoj produkciji etnografskih filmova i sve većoj potrebi za festivalom ili smotrom ovakve vrste. Mislim da bi organizatori morali proširiti područja prikazivanja ovih filmova i sa prigodnom selekcijom napraviti turneju po cijeloj državi koja se pomalo autistički zatvara u sebe. Na taj bi način prožimanja kultura bilo daleko veće i razumijevanje za tuđu baštinu prisutnije«, rekao je Rajko Ljubič, uz kojeg je na dodjelu nagrada došao i koautor filma, *Grgo Piuković*.

Dodjela nagrada: Filmu »Božić na salašu« Rajka Ljubiča dodijeljena prva nagrada

KONKURENCIJA I SELEKCIJA: Na ovogodišnjem festivalu prikazano je 109 filmova iz 28 zemalja, a kriterij za sve njih bio je da se odnose na etnološko – antropološke teme. U natjecateljskom programu ocjenjivana su 64 filma, u domaćoj selekciji 19, u inostranoj 27, a u amaterskoj 18.

»Organizatori su se opredijelili za dosta starinski način selektiranja filmova: u dvije glavne skupine, amaterske i profesionalne. Mislim da takova razlika danas sve više nestaje i da postoje samo dobri i loši, odnosno dosadni, filmovi. Tehnologija i zanatsko znanje autora je toliko veliko u današnjem svijetu da bilo tko može učiniti 'profesionalni' uradak. To se je pokazalo i u filmu koji je dobio Grand prix, rumunjskom 'Onostrana vatra'. U pristupu temi, odnosno običaju vezanom za Uskrs u jednom rumunjskom selu, u pristupu ljudima, u načinu pripovijedanja i tehnologiji, ovaj film se niukoliko ne razlikuje od našeg 'Božića na salašu'. Ima samo jedan dodatak: prijevod na engleski. I mi smo se komotno mogli prijaviti u 'profesionalnu' selekciju samo da smo osigurali prijevod. Mislim da će organizatori morati redefinirati kriterije, otvoriti natjecanje svima bez razvrstavanja i krenuti u prikazivanje tih važnih filmova daleko većem broju gledatelja«, objasnio je redatelj.

GRAND PRIX: Grand prix dodijeljen je filmu »Onostrana vatra« redatelja *Ovidija Dumitrana* iz Rumunjske u kojem se obrađuje specifičan običaj, a to je kult pokojnika kod rumunjskog stanovništva u Olteniji. Specijalna priznanja žirija pripala su filmovima: »Lud bi bio tko bi zamjerio« iz Hrvatske koji je producirala Hrvatska radio televizija te »Građenje«, »Ja, pokojnik« i »Svakodnevica romske djece iz bloka 71« iz Srbije. Iz strane produkcije nagradu su ravnopravno podijelili - »Slike koje pjevaju - žene slikari iz Naje« iz SAD-a i »Prilepski mečkari«, u koprodukciji Hrvatske i Makedonije, dok su u domaćoj produkciji, također ravnopravno, nagrađeni »Bacanje krstova« i »Čuvari potonulog doma«. ■

Sveti Martin, slavi se 11. studenoga

Biskup svih vremena

Neki životopisci spominju kako je Martin kao rimski vitez imao za poslužnika nekoga roba, no on je s njim postupao kao s bratom, čak mu je sam znao očistiti obuću.

Sveti Martin se smatra jednim od najvećih biskupa svih vremena, a ujedno je i prvi svetac koji nije bio mučenik, a ipak ima svoj liturgijski bladan. Njegova gesta dobrotvornosti prema siromahu, ispunjavala je maštu mnogih, slikara i umjetnika također.

Francuska ga štuje kao svoga prvotnoga zaštitnika, a u poljoprivrednim i vinogradarskim krajevima Francuske, Italije, pa i naših vinorodnih predjela postoji običaj da se »novo vino« pije na blagdan sv. Martina, dakle 11. studenoga.

VOJNIK NA SILU: Martin se rodio kao sin jednoga rimskog tribuna u Sabariji, u Panoniji, današnji Szombately u Mađarskoj, oko 315. godine. Djetinjstvo je proveo uz oca vojničkog tribuna u jednom vojnom garnizonu u Paviji, te je i on, protiv svoje volje, bio u carsku gardu i na silu postao vojnik. Usred ciče zime našao se pred gradskim vratima grada Amiensa u Galiji, te je ondje susreo siromaha, prosjaka, koji je od njega zatražio milostinju. Ne imajući kod sebe novaca, a gledajući prosjaka kako se smrzava, odrezao je polovicu svoga vojničkoga plašta i dao mu da se zaogrne. Sljedeće je noći usnio san vidjevši samoga Gospodina, zaogrnuta u polovicu plašta, koji mu je govorio: »Ovim me je plaštom zaogrnuo Martin«. Bio je to veliki milosni čas njegova života, te se još više zalagao za kršćanske ideale, prema kojima je nastojao provoditi život.

Neki životopisci spominju kako je Martin kao rimski vitez imao za poslužnika nekoga roba, no on je s njim postupao kao s bratom, čak mu je sam znao očistiti obuću. Takvo je ponašanje značajno isto tako kao i ono prema prosjaku, jer pokazuje stav pravoga kršćanina prema bližnjemu. Završivši vojnu službu i oprostivši se zauvijek od nje, Martin je bio zaređen za egzorcista. Nakon toga se vratio kući u Panoniju, gdje je uspio pridobiti na kršćanstvo vlastitu majku. Od kuće je pošao u Milano, gdje se tada vodila duhovna borba protiv krivovjeraca arijanaca. On se upustio u tu borbu, braneći svojski vjeru u Kristovo božanstvo. Zbog toga je bio prognan iz Milana, te se sklonio u pokrajinu Liguriju, no ni tu nije dugo ostao, već je pošao u Poitiers, u Galiju, i tu se predao kontemplativnom životu u slavnome samostanu Ligugé.

Kad je grad Tours ostao bez biskupa, pozvali su sv. Martina u taj grad da izliječi jednoga bolesnika. Kada je došao, priopćili su mu da je taj bolesnik ustvari turonska biskupija, kojoj je potrebna njegova pomoć. Izabran je za biskupa Turona, te je 370. godine i posvećen. O njemu se govorilo »da je bio vojnik na silu, biskup po dužnosti, a monah po izboru«. Monaški mu je život najviše odgovarao, no Gospodin je želio imati ga kao pastira jedne biskupije.

BRANITELJ SIROMAHA: Kao biskup, Martin se dao i na veliko djelo evangelizacije među Galima, na dobrotvorne akcije, na smirivanje duhova unutar Crkve, na otpor protiv uplitanja građanske vlasti u čisto crkvene poslove. Uvijek je bio uz siromašne i progonjene, te su ga zbog toga, takozvani viši krugovi, znali prezirati, izrugivati, smatrati ludim. Tako je 27 godina biskupskoga života sv. Martina prošlo u suprotstavljanju i progonstvima svake vrste. Njegov životopisac *Sulpicije Sever* opisao je posljednje dane svečeva života: »Martin je davno prije znao svoj kraj«. Međutim, postojao je razlog da sv. Martin posjeti biskupiju Candes i da uspostaviti mir, makar znajući kraj svojih dana. Nije odbio da poradi takva slučaja krene na put, jer je smatrao kako će to biti odličan završetak njegovih kreposti, ako povraćeni mir ostavi u Crkvi. Uspostavivši mir u kleru, Martin je pomišljao da se vrati u samostan, no odjednom ga stanu napuštati tjelesne sile, te pozvavši braću, upozori ih da se već raspada. Tada nastane tuga, svi se ražalostiše i moliše ga da se ne preda Gospodinu, nego da ostane uz njih. Obrativši se Bogu, Martin je onima koji su plakali ovom riječju govorio: »Gospodine, ako sam još nužan za tvoj narod, rad ne otklanjam, neka bude tvoja volja«! Nije se priklonio ni jednoj strani, niti se prestrašio smrti niti je prestao živjeti. Oči i ruke su mu stalno bile usmjerene u nebo, nesavladivi duh nije odmicao od molitve. Kad su ga prezbiteri, zamolili da se okrene kako bi olakšao tijelu, rekao je: »Pustite, braćo, pustite da radije gledam nebo nego zemlju, kako bi se duh već uputio svojim putem, kojim mu je ići Gospodinu«. Dok je to govorio, vidio je kako blizu stoji đavao, te mu reče: »Zašto stojiš tu, krvava životinjo? Ništa nećeš, krvniče, na meni naći, prima me krilo Abrahama«. S tom riječi duh predade nebu. Martin je, veseo, primljen u krilo Abrahama, siromašan i skroman, bogat ulazi u nebo«.

Priredila Ž. Vukov

Što je za nas ovaj čas uistinu sreća?

Sreća? Nesreća? Tko zna?

Piše: vlč. dr. Andrija Kopilović

Kad vam netko kaže: »Tu se ništa ne može učiniti«, recite: »Može, mogu se probuditi!« i odjednom, život više nije noćna mora, kako je prije izgledao. Probudite se!

Pročitao sam ovih dana ponovno neke bisere novovjekovne duhovne književnosti i mudrih, poučnih priča, koje sam htio podijeliti s vama i prokomentirati ih: Što je zapravo sreća?

Postoji kineska priča o starom seljaku koji je imao starog konja za obradu polja. Jednog je dana konj pobjegao na brežuljke. Kada su susjedi tješili seljaka zbog nesreće, on im odgovori: Nesreća? Sreća? Tko zna? Tjedan dana poslije konj se s planine vratio s krdom divljih konja. Tada su susjedi seljaku čestitali na sreći. Njegov je odgovor bio: Sreća? Nesreća? Tko zna? Kad je zatim seljakov sin pokušao pripitomiti jednog divljeg konja, pao je s njega i slomio nogu. Svi su mislili da je to velika nesreća. Ali ne i seljak čija je jedina reakcija bila: Nesreća? Sreća? Tko zna? Nekoliko tjedana poslije došla je vojska u selo i unovačila sve sposobne mladiće koji su bili u selu. Kad su vidjeli seljakovog sina sa slomljenom nogom, ostavili su ga na miru. Je li to bila sreća? Nesreća? Tko zna?

I SVE ĆE BITI DOBRO: Sve, što nam na površini izgleda zlo, može biti dobro u prerušenu odijelu. A sve što na površini izgleda dobro, može biti doista zlo. I stoga, bit ćemo mudri kad prepustimo Bogu da odluči što je sreća, a što nesreća i slavimo ga zato što sve okreće na dobro onima koji ga ljube. I tako ćemo donekle sudjelovati u mističnoj viziji Julijane iz Norwicha koja je izgovorila rečenicu, za mene najljepšu i najutješniju koju sam ikada čitao: »I sve će biti dobro: i sve će stvari biti dobre; i svi načini kako se stvari događaju bit će dobri!«

U ovoj našoj situaciji, gdje nam baš nije sve jasno, zašto se tako događa i kome je to dobro, za mene kao svećenika i vjernika je uvijek uvjeriti sebe i povjeriti se Bogu, te prepustiti u njegove ruke ono što mi ljudi više kvarimo njemu nego surađujemo. Potvrđuje to i sljedeća priča o izgubljenom sinu i mudrom ocu: Živio u Indiji vrlo bogat plemić koji je imao samo jednog sina. Jednoga dana sin je nestao; bio je odveden ili se nije htio vratiti kući. Otac je učinio sve što je mogao da bi ponovno našao ljubljenog sina. Međutim, bilo je uzalud. Prolazile su godine i ništa nije saznao. Što je otac bivao stariji, to jače je rasla njegova čežnja za izgubljenim sinom. Kada je bogati čovjek jednoga dana pogledao kroz prozor najvišeg kata svoje kuće, vidio je mladog prosjaka kako stoji pred kućom. Dobio je milostinju i upravo je htio ponovno otići. Bogati je čovjek pogledao lice prosjaka i u velikomu čuđenju poskočio jer je prepoznao svoga izgubljenog sina. Pozvao je sluge i zapovjedio im da vrate mladog prosjaka. Neki su potrčali za prosjakom i pokušali ga vratiti, ali je mladi čovjek odbijao govoreći: »Iako sam prosjak, nisam učinio ništa loše.«

PRAVI ČAS: Sluge su ga uvjeravale da mu nemaju što predbaciti. »Naš gospodar želi te vidjeti.« Ali nisu ga mogli nagovoriti na povratak. On je, naprotiv, postao još plašljiviji i počeo je drhtati: »Nemam ja ništa s tako uglednim plemićem.« Na kraju su se sluge morali vratiti kući i reći svomu gospodaru da nisu mogli ništa učiniti. Pun ljubavi prema sinu, zapovjedi bogataš jednome od svojih mladih sluga da se preodjene u prosjaka i da se sprijatelji s njegovim sinom. Kada je sluga-prosjak smatrao da je došlo vrijeme, reče on prosjaku – sinu bogataša: »Našao sam jedno dobro namještenje. Posao nije previše težak, a plaća je dobra. Dobit ćemo i jednu malu sobu. Pokušajmo.«

Tako su obojica namješteni kao vrtlari kod bogataša. Mladi je čovjek jedno vrijeme radio kao vrtlar. Kada se tu navikao, otac ga unaprijedi za kućnog slugu. Nakon što je i tu dobro obavljao svoj posao, bogataš mu je dao nadzor nad svojim imanjem. Napokon je postao njegov tajnik da bi ostao blizu svome ocu i preuzeo njegove obveze. Prolazile su godine. Bogataš je stario i spoznao da neće još dugo živjeti. Okupi svoju rodbinu oko sebe i predstavi joj mladog čovjeka riječima: »Ovaj mladić je u stvari moj sin koji je nestao kad je bio malo dijete.« Predao mu je cijeli posjed i svoj položaj. Nama je slična priča poznata kao prispodoba o Rasipnom sinu – Ocu iz Isusova evanđelja. Sretan je onaj tko prepozna »svoj pravi čas«. Prepričat ću vam još jednu priču o Ramirezu. Bio je star i živio u dvorcu na vrhu brežuljka. Ležao je nepokretan u krevetu, gledao kroz prozor i ugledao svog neprijatelja. Bio je star, penjao se sporo i teško na brežuljak oslanjajući se o štap. Trebalo mu je dva i pol sata da dođe do vrha. Ramirez je bio nemoćan. Posluga je imala slobodan dan. Neprijatelj je otvorio vrata, ušao ravno u sobu i iz kaputa izvukao samokres. »Konačno ćemo izravnati račune, Ramirez!« Ramirez je dao sve od sebe da ga odgovori od toga: »Hajde, Borgia, ne možeš to učiniti. Znaš da više nisam onaj isti Ramirez koji je s tobom loše postupao dok si još bio mladić. Ni ti više nisi onaj isti mladić. Pusti to!« »O, ne«, rekao je neprijatelj, »tvoje slatke riječi neće me spriječiti u izvršenju ove moje božanske misije. Želim se osvetiti, a ti glede toga ne možeš učiniti ništa.« Ramirez je tada rekao: »Ipak mogu nešto!« »Što?« upitao je neprijatelj. »Mogu se probuditi!« rekao je Ramirez. I učinio je to, probudio se! Kad vam netko kaže: »Tu se ništa ne može učiniti«, recite: »Može, mogu se probuditi!« i odjednom, život više nije noćna mora, kako je prije izgledao. Probudite se!

■

Starovinski adeti

Vrime vištica

Piše: Alojzije Stantić

O višticama je tušta štiva i pripovidaka. I naši stari su virovali da ima vištica

Noć prid 1. studenoga u zapadnom svitu naveliko su proslavili ko noć vištica (Hallowien). Zabave na ovu noć drže se u Ameriki još od šezdeseti godina XIX. vika, a posli i u drugim državama. Po adetu za tu noć u pendžer (prozor) iznutra meću zapaljenu sviću u bundevu izdubljenu i prosičenu da liči na čeljadsku glavu. Taka bundeva triba da otira zlobne stvorove koji oće napakostit ljudima. Ovaj adet počeli pravit Kelti u današnjoj Irskoj još u V. viku pr. Kr.

Goya – vištice na metli

Vidio sam kad su moj baćo i stric u tridesetim godinama prošlog vika, u našem salašu u Stantićevom šoru u Đurđinu, isikli bundevu koju su iznutra osvitlili zapaljenom svićom, a izdubljena spolja je ličila na čeljadsku glavu s očima, nosom i razjapljenim (širom otvorenim) zubatim ustima. Bundevu smo metnili na stazu uvratina (kraj njive) isprid salaša da nam se ne mož uvuć (ušuljat se) vištica i napakostit. Posli sam dozno da smo to radili za noć vištica.

Za ovaj adet je bila najpodesnija bundeva »štajerka« koju su u kuruzištu naveliko odranjivali naši stari, vriža joj je dugačka po 4-6 meteri, puže po zemlji, a donese rod od 5-6 pa i više bundeva. Rad velike ranljive vrednosti poili su je krupna domaća živina i ljudi. Nje je bilo svudan pa je š njom svako mogo otpravit taj adet. Drugo, ta fela (vrsta) bundeva naraste malko veća od čeljadske glave i zato je podesna da udesi kako je opisano. I danas u zapadnim zemljama, na njivama nuz prometne putove mož vidit rpe bundeva s ispisanom cinom i ko uzme bundevu novac spušti u pikslu (kasicu).

PO VIROVANJU: O vištcama je tušta štiva i pripovidaka. I naši stari su virovali da ima vištica. U do II. svickog rata napravljenim stajama skoro da nema ni jedni ulazni vrata, a da u zid dovratka nisu uziđali ogledalce. Po virovanju tudan neće uć vištica da naudi josagu, jel kad vidi sebe kako izgleda zgrajsat će (naglo pobić). Još i danas ogledalce stoji u zidu dovratka tušta stariji staja.

U bajmačkom ataru Bunjevci koji su stali blizo Madžara po niki su od Madžara naučili da na Lucu (sv. Lucija, 13. XII.) naprave stočić iz 13 dilova, a svaki dio stočića da je od drugačijeg drveta. Jedared smo se sa didom namučili dok nismo našli drvo kruške za jedan zaglavak.

Sa sapištom (držaljom) na doli ostavljena metla je spričavala vištcu da ne uđe u staju. Stariji su me uputili da u staji korovsku metlu triba ostavit naopako.

Virovali smo i da slipi miš donosi sriću. Na više mista, pa i iznad navratka naše salaške košare, vidio sam ga razapetog sa željom da s konjima bude sriće, da ji vištica el zlobni stvor ne zavrača. Tamo di su živili slipi mišovi nije bilo štetni buba. Vidio sam i obiteljsku sliku di je čeljadima nad glavom bio uslikan slipi miš.

U noći izmed Svi sveti i Mrtvog dana u crkvi za pokojnike služe svetu misu, a zvone od 19 do 20 sati. Naši stari su virovali da se u vrime dok zvone u crkvi mrtvi vraćaje u goste svojim kućama.

To su samo poniki od svikoliki primera praznovirja naši stari. Praznovirje je počelo nestajat u velikim društvenim prominama posli II. svickog rata. Tušta čeljadi je taj dio prošlosti zgledo (prezrio) pa i ismijo, a u nikim zemljama se sićaje starovinski adeta, jel su i oni bili dio kadgodašnjeg života.

PABIRCI O VIŠTICAMA: O praznovirju ima tušta štiva i adeta o vištcama. Jevo pabiraka:

U Kanarskom otoku Gran Canaria, u gradiću Telde, svake večeri trodnevlja uoči rođenja sv. Ivana Krstitelja, 24. lipnja, drže noć vištica. Tamo se skupi tušta svita i nuz udaranje u bubnjove povorkom iđu do mista da će napravit veliku vatru, da izazovu i đavole koji vladaju u vatri pakla.

U škotskom Edinburgu 15. V. 2005. napravili su festival duhova. Narod se skupio da se site dođaja iz epidemiju kuge kad su 1645. g. u podrumu Meri Kings Klouz zaziđali oko 400 bolesne čeljadi od te zarazne bole, a š njima su zaziđali i svu zdravu čeljad njevi obitelji da zaustave epidemiju. Med njima je bila i žena Meri Klouz, u ono vrime bogata trgovkinja, pa su po njoj tom mistu dali ime. U novije vrime su otvorili zaziđan podrum sa stravičnim prizorom i onda se nakanili da će ocele (ubuduće) tu svake godine pravit festival duhova.

U pučkom virovanju na Valpurgijinu noć, spomendan sv. Valpurge 30. IV./1. V., vištice se skupe na igranku. Narod viruje da ji ona čuva od uroka vištica (sv. Valpurga /Waldburga, 710-790/ engleska benediktinka, misionarka u Nimačkoj).

Vištcu najčešće prikazivadu na crtežima kako jaši na metli, jel je to ženski sersam (alat), kojeg su kadgod ženama često bio u ruki. Ako se štogod dešavalo na sokaku, a nije baš za gledanje, žena je izašla mest isprid kuće, ko opravdanje znatiželje.

VIŠTICINA MAST: Prija par godina na jednom seminaru etnologa sam se naslušo predavanja o vištcama. O njima je napisano tušta štiva. Onda sam čuo predavanje o vištcinoj masti i za čeg su je hasnirali. I danas u ponikim zapadnim zemljama za vištcinu noć prodaju vištcinu mast, s vištcinim likom, a to je zapravo mast za ruke.

U ranom sridnjem viku ljudima je zagonetna bila vištica i njezina mast, pa je u pismenima spominju: lat. *Ungentum maleficarum* el *Ungentum lamiuram populeon.* Onda biljkama nuz narodno ime nisu davali i latinsko ime, pa se zato i ne zna od koji su trava vištice pravile mast. Tu mast je vištica »obogatila« krvlju slipog miša, žabe, zmije, ljudsku krv i sl.

Nagađa se da su vištcine trave još i u XX. viku hasnirale vračare, a med njima su najpoznatije:

Bunika (lat. *Hyoscyamus niger* L.) je likovita i otrovna biljka. I danas kad čeljade bulazni (pripovida nesuvislo) kažu da se »naijo bunike«. Kadgod su u likarnici (apoteki) od nje pravili lik zajedno s morfinom (morfijum) da bolesnom ublaže nesnosnu bolu. Kad su koga otrovali bunikom tom se činilo da ne dodiruje zemlju, da je ko lepur (leptir) u ajeru (zraku). Kad momak nije tio ić u vojsku gricko je list bunike, onda je prid komisijom divanio koješta, da ga proglase nesposobnim za vojsku. Malo posli je došo sebi.

Tatula (bik, bilint, trava od sipnje, lat. *Datura stramonium* L.) je biljka koju su hasnirali za ličenje astme. Kadgod su bikovima u ranu umišali tatulu da budu »bikovitiji«, a davali su je i kravama da se vode (da traže bika).

Velebilje (lat. *Atropa belladonna* L.) su hasnirali za ličenje stomačni bola, astme, kašlja, epilepsije, histerije itd. Ova biljka je iz iste familije ko i bunika.

Kad se vračara namazala vištcinom mašću i dok je halucinirala doživila je koješta i to pripovidala onom kome je vračala.

Priča o Hrvatima – Hrvati u XX. stoljeću (132.)

Predznaci sloma SFRJ

Kriza u Jugoslaviji dodatno je zaoštrena potkraj 80-ih kada na čelo srpskih komunista dolazi Slobodan Milošević * Za uspon je iskoristio Kosovsku krizu * Nastupio je kao zaštitnik srpske manjine na Kosovu i stekao status srpskoga narodnog junaka

Piše: Zdenko Samaržija

Gospodarska i politička kriza SFRJ nije se mogla riješiti unutar postojećeg sustava. Kao i u ostalim socijalističkim zemljama, pasivno i tržištu neprilagođeno gospodarstvo kočilo je društveni napredak, a kolektivizacija u poljoprivredi uzrokovala je nestašice živežnih namirnica i dovela u pitanje i prehranu stanovnika.

Najava rata: Slobodan Milošević na Gazimestanu 1989. godine

Osobni standard građana zaostajao je za standardom stanovnika zemalja Zapadne Europe, a u prazna obećanja o boljoj budućnosti i stvaranju pravednoga društva više nitko nije vjerovao.

Hegemonija Srba u vojsci, diplomaciji i u Savezu komunista bila je osobito snažna nakon smrti *Josipa Broza*. S takvim stanjem Hrvati nisu mogli biti zadovoljni. U svibnju 1980. godine umro je Josip Broz.

VJEŠT I BEZOBZIRAN: Tito je bio glavni tvorac »druge Jugoslavije«, prvi komunistički vođa koji se usprotivio SSSR-u i izabrao samostalni put izgradnje socijalizma. Iznimnom političkom vještinom, ali i bezobzirnošću, Tito je uspio održati Jugoslaviju i od nje učiniti važnog političkog čimbenika u svijetu. Nakon Titove smrti Jugoslavijom je upravljalo osmeročlano Predsjedništvo, sastavljeno od predstavnika svih republika i pokrajina.

KOSOVO: Godinu dana nakon Titove smrti izbili su nemiri na Kosovu. Kosovski Albanci zahtijevali su za Kosovo status republike u jugoslavenskoj federaciji. Na njihove su zahtjeve vojska i policija odgovorile nasiljem. Dio političkog i intelektualnog vrha u Srbiji počeo je napadati Ustav iz 1974. godine, tvrdeći da je njime ozakonjeno razbijanje Jugoslavije, a da je Srbija razbijena davanjem široke autonomije Kosovu i Vojvodini. U Sloveniji su bili sve glasniji zahtjevi za većom samostalnošću i uvođenjem demokratskih sloboda.

NEMA KAVE NI ULJA: Hrvatsko se vodstvo zalagalo za doslovno poštovanje odredaba Ustava iz 1974. godine, smatrajući ga jedinim jamstvom opstanka Jugoslavije kao savezne države. Gospodarska kriza koja je zahvatila Jugoslaviju zaoštrila je previranja. Zemlja je bila prezadužena – dugovi su do 1981. godine narasli na oko 21 milijardu dolara. Inflacija je nezadrživo rasla. Godine 1984. iznosila je 60 posto godišnje. Plaće i mirovine bile su sve manje. Sve je više novca trošeno za otplatu dugova. Uvedeni su bonovi za benzin, a ljudi su u dugim redovima čekali na deterdžent, sapun, pastu za zube i ostale potrepštine koje su ovisile o uvozu. Građani su čak morali plaćati za prijelaz granice.

TKO ĆE ZAMIJENITI TITA: Kriza u Jugoslaviji dodatno je zaoštrena potkraj 80-ih kada na čelo srpskih komunista dolazi *Slobodan Milošević*. Za uspon je iskoristio Kosovsku krizu. Nastupio je kao zaštitnik srpske manjine na Kosovu i stekao status srpskoga narodnog junaka. Za cilj svoje politike Milošević je odredio stvaranje jedinstvene srpske države u kojoj bi Vojvodina i Kosovo izgubile samostalnost. Ostatku Jugoslavije nametnuo bi centralizam s dominacijom Srbije. ■

Gdje je počelo, tamo se i završilo: Kosovo

U Zagrebu počeo Interliber 2006.

Najveća ponuda knjiga i učila na jednom mjestu

U okviru Interlibera, u srijedu 8. studenog, održana je tribina »Hrvatski časopisi izvan Hrvatske«, na kojoj je o statusu i perspektivama nakladničke djelatnosti Hrvata u Vojvodini, govorio Milovan Miković, urednik nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«

Hrvatski ministar kulture *Božo Biškupić* otvorio je u utorak, 7. studenoga, na Zagrebačkom velesajmu 29. Međunarodni sajam knjiga i učila Interliber, 4. izložbu cjelovitog učenja i razvoja ljudskih potencijala Educa plus te Info dane, koji će trajati do subote 11. studenoga, prenosi Hina.

Biškupić je tom prigodom ocijenio kako na Interliberu već tri desetljeća za svoj promotivni nastup pronalazi velik broj nakladnika, pisaca i književnih kritičara. »Stotine novih naslova, okrugli stolovi i stručni skupovi te neposredna druženja s autorima priskrbili su Interliberu status prvorazrednog kulturnog događaja«, rekao je ministar.

Ovogodišnja zemlja partner bit će Slovenija koja će se predstaviti svojim izdavaštvom u organizaciji Ministarstva kulture Republike Slovenije.

I ove godine na Interliberu se očekuju prezentacije i nastupi velikog broja nakladnika i pisaca, te niz stručno popratnih događanja u okviru Sajma i u gradu Zagrebu.

Za najuspješnija djela na području izdavačke djelatnosti i društvenih, humanističkih, medicinskih, prirodnih, tehničkih i informacijskih znanosti dodijelit će se nagrada »Josip Juraj Strossmayer«, koju zajednički dodjeljuju HAZU - Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Zagrebački velesajam.

U terminu ovogodišnje priredbe Interliber-a i ove godine održat će se EDUCA PLUS, međunarodna izložba i konferencija na temu poslovnog usavršavanja i upravljanja ljudskim potencijalima u organizaciji Zagrebačkog velesajma i Hrvatske gospodarske komore.

U okviru Interlibera, u srijedu 8. studenoga, održana je tribina »Hrvatski časopisi izvan Hrvatske«, budući da su oni predstavljaju središnju pozornost ovogodišnje Izložbe nakladničke djelatnosti iz hrvatskog iseljeništva, zemalja u kojima žive hrvatske autohtone manjine te Bosne i Hercegovine, koja se održava u sklopu Matičina projekta »Hrvatske knjige izvan Hrvatske« (paviljon 6, štand 4a.). Na tribini su sudjelovali *Milovan Miković* (Subotica), *dr. Branko Franolić* (London), *dr. Adolf Polegubić* (Frankfurt), *dr. Sanja Vulić* (Zagreb), *Mirjana Bohanec-Vidović* (pomoćnica ministrice vanjskih poslova i europskih integracija) i ravnateljica Hrvatske matice iseljenika *Katarina Fuček*.

Tijekom tribine potaknuta su pitanja vezana uz recentnu hrvatsku iseljeničku periodiku i status nakladničke djelatnosti između dviju domovina, a o statusu i perspektivama nakladničke djelatnosti Hrvata u Vojvodini, govorio je Milovan Miković, urednik nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«.

D. B. P.

Na ovogodišnjem Sajmu knjiga u Beogradu

Proboj hrvatskih pisaca za mlade na srpsko tržište

Na ovogodišnjem Sajmu knjiga u Beogradu bili su nazočni i hrvatski pisci za mlade, koji bilježe veliki uspjeh na srpskom tržištu knjiga, prenosi Culturenet.hr.

Tako su se na štandu trenutno najveće srpske izdavačke kuće »Laguna« našli i romani »Šempi ti smopi da limvo te« i »Zoe, devojčica s vrha nebodera« *Ane Đokić Pongrašić* te »Mama je kriva za sve« i »Vidi majmuna« *Zorana Pongrašića*, dok je vodeći nakladnik literature za djecu i mlade Kreativni centar objavio knjige *Darka Macana* »Knjige, lažu« i »Žuta minuta«.

Time su tradiciju realistične proze za mlade jednog *Mate Lovraka*, *Ivana Kušana* ili *Zlatka Krilića*, koja je bila rado čitana literatura na cijelom prostoru bivše Jugoslavije, u Srbiji zamijenile nove spisateljske snage iz Hrvatske.

Film »Children of Men«; redatelj Alfonso Cuaron

Akcijska drama u najboljem smislu

U ponekim filmovima priča služi da uvede gledatelje u situacije i okruženje, u kojima se redatelj, kamera i glumci najbolje snalaze. Onda se gledatelj zadivi tehničkoj vještini i zaboravi ono sve drugo što se dešava, i zašto se dešava. Shvaća kako ništa novo nije naučio ili shvatio, ali ipak izlazi iz dvorane duboko zadovoljan. Tako je valjda i s filmom »Children of Men«.

Potomci se dešavaju u bliskoj budućnosti, u kojoj su ljudi izgubili sposobnost reprodukcije. Najmlađi čovjek na planetu ima osamnaest godina, marihuana je i dalje zabranjena, a vlada reklamira pilule za samoubojstvo. Svet je u kaosu, ali ne i Engleska – naše mjesto radnje – koja ima stroge antiimigracijske zakone i nehumanu antiimigracijsku praksu. Englesku ipak potresaju teroristički napadi, a vlada se bori protiv njih psihološkim i fizičkim sredstvima.

Za sada ovo ne zvuči jako originalno – i nije. Nedavno smo gledali »V for Vendetta«, koji ispituje nastanak totalitarizma na primjeru jedne fiktivne engleske vlade i u kom se također javljaju bučni teroristi. Čak je i Orwellova 1984 napisana iz perspektive građanina Londona. Izgleda da su Englezi skloni dramatičnoj samokritici. U ovom slučaju, ona je okrenuta pitanju imigranata. Nije jasno kako je ono metaforički spojeno sa općom neplodnošću žena. Uopće, da bi se dočarala budućnost u kojoj nema djece jer se ne rađaju, nije dovoljno paziti da se neko dijete slučajno ne vidi u filmu, nego treba i malo više. Slične probleme imaju svi filmovi koji se dešavaju u budućnosti. Tako i Children of Men ne uspijeva da nam približi takav svijet.

Međutim, ono što uspijeva da nam približi sa jedinstvenom vještinom i uvjerljivošću je svaka pojedinačna akciona scena. Akciona ovdje nije tako dobra riječ, jer podsjeća na gluplje filmove sa *Schwarzeneggerom* i drugima. Na primjerima će se vidjeti što je zapravo u pitanju: kamenovanje prigradskog voza; diverzija gerile sa zapaljenim automobilom; bijeg sa farme – terorističke baze – u kolima koja se svaki čas gase, pa ih treba gurati; kretanje kroz pogrebnu povorku maskiranih muslimana u getu; truckanje u kombiju imigracijske policije; policijsko nasilje na otvorenoj ulici. Ima i jedan mnogo bolji, najbolji primjer, ali njega ću opisati na kraju.

Filmu mnogo pomaže što *Clive Owen, Julianne Moore* i *Michael Caine*, nosioci glavnih uloga, tako dobro glume. Stari majstor Michael Caine je u totalno netipičnoj ulozi političkog karikaturiste Jaspera Palmera i odlično se snalazi. Julianne Moore je standardno dobra kao Julian Taylor, vođa terorističke grupe poznate kao »Ribe«. Clive Owen glumi glavnog junaka, Theodora Farona, koji ostavlja posao u Ministarstvu energetike i za staru ljubav (Julian) i novac (mislim, 7000 funti) pomaže jednoj ilegalnoj imigrantici da se ukrca na brod (on to u prvi mah ne zna, ali ona je trudna, što treba da je pravo čudo ali je za gledatelje potpuno predvidljivo). Jasper je nalik na očinsku figuru Faronu, i to je dio pokušaja da se izgradi priča o roditeljstvu, koja valjda treba da dobije civilizacijski opseg, jer ipak je to svijet gdje nema novih roditelja već osamnaest godina, ali, kako rekoh, taj pokušaj nije baš uspio.

U filmu ima i nekoliko patetičnih scena, kojima bi pomogao malo raniji rez, i ne jako pametne upotrebe glazbe. Gdjekuda se udaljavao od brzine, napetosti, pokreta, borbe za goli život, nekakvog instinktivnog ili refleksnog djelovanja, postajao je manje uvjerljiv. Tu redatelj Alfonso Cuaron mora još da uči, a možda i ne mora, možda samo treba da se drži onog što mu dobro ide.

Ono što mu dobro ide je toliko dobro da ne mogu da čekam do kraja da opišem taj primjer, kako sam prethodno najavio. Naime, dok naši junaci – Theo Faron u mantilu koji mu dobro stoji i crnkinja Kee (Claire-Hope Ashitey) koja se u međuvremenu porodila – pokušavaju da nađu trenutak da uteknu iz geta (imigrantskog kampa) na brod, dešava se prodor zida kampa, ali ne da bi imigranti pobjegli nego da bi teroristi upali. Slijedi sveopći ustanak u ogromnom kampu i intervencija vojske. U jednom nevjerojatno i opčinjavajuće dugom kadru, pratimo Farona kako trči kroz prostorije i ulice, od ćoška do ćoška, niz i uz stepenice, kroz stari autobus u kome sad žive imigranti, kroz eksplozije i rafale. Sukob vojske i ustanika, sa tenkovima, ručnim granatama, raketobacačima, mitraljezima, automatskim oružjem – i to sve u urbanoj sredini – kroz koji *Theo Faron* pronosi svoj goli život, urađen je tako realistično da se »Spašavanje redova Ryana« može samo »pokriti dekom preko glave«. Danas samo kompjutorske igrice mogu, iz perspektive igrača, imati takav tempo, kakav ima taj, najuzbudljiviji dio filma Children of Men. Kamera je u najmanju ruku fantastična – tko je njome rukovao, ili ima iskustvo ratnog izvještavanja, ili je proučio sate i sate takvog materijala.

Da zaključim, ovaj film treba obvezno pogledati, iako u njemu ima i nekih sitnih budalaština i nekih čudno motiviranih obrta. Srećom, svi ti obrti vode u neke mnogo dobre scene. Onda se fino zaboravi dnevnopolitički komentar i laka prenesena značenja i uživa u stupnju zanatske vještine koji je ovdje demonstriran – mada i on sam ima neko preneseno značenje, možda i ne tako lako.

M. Šokčić

Elizabeta Ivanković , II. e, OŠ »Sveti Sava«

Kristina Lebović, IV. b, Donji Tavankut

MAŠTAM O...

Volio bih da sam čarobnjak.
Učinio bih da se sva djeca igraju zajedno. Darovao bih svakom djetetu dar. Kuće bih pretvorio u čokolade, drvo bih pretvorio u bombone, a travu u čips. Onda bi djeca mogla jesti šta hoće i kad hoće. Sva bi djeca bila sretna.
Tako bi bilo kad bih ja bio čarobnjak.

Grgo Stantić, III. b, OŠ »Matija Gubec«

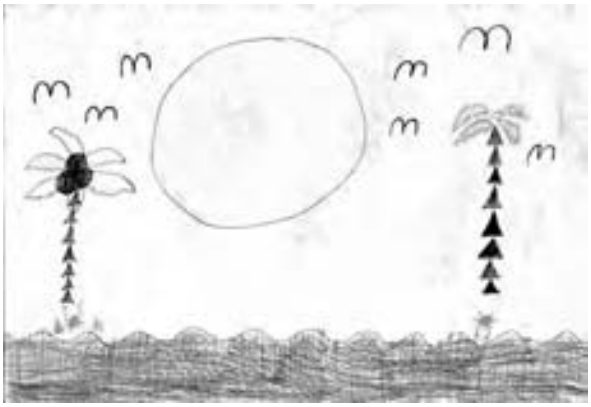

Josip Jeramazović, III. c, OŠ »Ivan Milutinović«

Nina Kovačević, III. h, OŠ »Matko Vuković«

Ivana Vojnić Tunić, III. h, OŠ »Matko Vuković«

Kristina Mamužić, I. a,
OŠ »Matija Gubec« Donji Tavankut

HRCKOVA SVEZNALICA

Najstariji i najduži od svih zidova je Veliki kineski zid. Prosječne visine 12 metara, proteže se u dužini od 2400 km od obala Žutog mora prema stepama unutrašnje Azije. Zid je imao obrambenu ulogu u dugom povijesnom periodu, a danas je glavna kulturna znamenitost Kine. Gradnja zida započela je u 3. stoljeću pr. K. da bi branio Kineze od prodora Mongola sa sjevera. Tijekom 15. stoljeća, zid je obnovljen, i postoji podatak da je u tom periodu obnavljanja zida sudjelovao svaki treći muškarac Kine. Ovaj simbol kineske civilizacije u prosjeku svake godine posjeti oko 10 milijuna turista. Jedan od najimpresivnijih podataka vezanih za ovo svjetsko čudo je da se može vidjeti s Mjeseca.

Znatno kraći od Velikog kineskog, tek 118 km dug i u prosjeku 5 m visok Hadrijanov zid proteže se od Wallsenda na rijeci Tyne na sjeveroistoku Ujedinjenog Kraljevstva prema zapadu tj. do Bownessa. Godine 112. dao ga je izgraditi rimski car Hadrijan kako bi obilježio sjevernu granicu Rimskog Carstva. Gradnja zida započela je s istočne strane, a primarni građevni materijal bilo je busenje koje je naknadno zamijenjeno s čvrstim kamenim blokovima. Godine 383. Hadrijanov zid je napušten jer je Otok tada prestao biti dio Rimskog carstva. Danas je ostao sačuvan dio zida koji iako velikim dijelom obrastao u mahovinu svjedoči o visokim građevinskim dostignućima. Hrvatska se također može uvrstiti u popis zemalja koje posjeduju turističke atrakcije. Stonski zid u svakom slučaju dio je naše i europske arhitektonske vrijednosti pa je stoga prozvan »europski kineski zid« što dočarava njegov turistički značaj. Izgrađen je u 15. stoljeću na sjevernoj granici Dubrovačke republike u funkciji obrane od Osmanlija. Dug 5,5 km zid je imao 40 kula i 7 tvrđava od kojih je najpoznatija Koruna. Godine 1581. Ston je bio od rijetkih gradova Europe koji je imao vodovod i kanalizaciju, a trgovina i prijevoz soli prema dolini Neretve omogućili su stanovnicima Stona ugodan život. Nakon pada Dubrovačke republike zid je izgubio značaj tako da su kameni blokovi od kojih je bio građen prodani za izgradnju nekih drugih objekata. Danas bi Stonski zid trebao postati nezaobilazan dio turističke ponude Pelješca i južne Dalmacije, naravno uz obvezno degustiranje školjaka po kojemu je ovaj kraj nadaleko poznat.

Priredio: Zoltan Sič

Vječiti sukob

Moda ili zdravlje

Konfliktne situacije između starijih i mlađih glede izbora odjevnih predmeta sukladnih trenutačnim vremenskim prilikama

Piše: Dražen Prćić

Definitivnim razilaskom od ugodnih višestupanjskih temperaturnih vrijednosti i sve intenzivnijim dolaskom hladnije jesenskozimske svakodnevice, ponovno se javio vječiti problem izbora dnevne garderobe. Pogotovu, ukoliko želite ostati vjerni nekom svom životno-modnom stilu i načinu oblačenja, te ukoliko pripadate mlađoj generaciji koja se buntovno ne želi prikloniti nametu zrelijeg ponašanja i razmišljanja.

KAKO SE ADEKVATNO ODJENUTI: Mladost ima jednu divnu osobinu svog postojanja koja se prvenstveno ogleda u bezbrižnosti shvaćanja života oko sebe. Sukladno tome i ovisno o starosnoj dobi, način manifestiranja određenoj pripadnosti ili grupaciji, nekad su to bili tzv. hippiji, rockeri ili punckeri, dok su to danas primjerice »šminkeri«, odražavao se u načinu oblačenja i nošenju statusnih dijelova garderobe. I sve je to, više ili manje, OK kada su vremenske prilike idealne i nema realne bojazni glede potencijalnih prehlada ili, pak, težih zdravstvenih oboljenja. Jer, glavni problem nastaje kada se trenutačna želja za odijevanjem, vođena kontinuumom osobnosti, sukobi s određenim metereološkim nepogodama (hladnoća, kiša, snijeg). A mladalačkom inatu se potajno, ili u vidu izravnog konflikta sa starijom osobom (roditelj, staratelj ili netko od najbližih), stvori nedoumica po pitanju razuma ili svojevoljnosti po svaku cijenu. Tako često puta dolazi do »razmimoilaženja« u idejama, između individualnih »mladih kreatora« (posebice ženskog roda) i nemilosrdnih »kritičara« iste te mode, oličenih u osobama iz njihove neposredne okolice.

Primjer 1

Vani pada hladna jesenska kiša, bez realnih nagovještaja skorijeg prestanka, a junior ili juniorica ne žele ponijeti kišobran ili neko drugo pokrivalo za glavu.

Primjer 2

Živa u termometru je solidno u minusu, a neposredno prije kćerinog izlaska vani otkrivati kako su joj, uslijed kratkoće majice »bubrezi goli«.

Primjer 3

Snijeg pada svojim najkrupnijim pahuljama, a »dijete« (neovisno kojeg je spola) je namjerilo ići u školu u tankim, platnenim papučama (patike) jer to je, kako kaže, »in«.

Ovo su samo neke od mnogobrojnih situacija s kojima (ili će) se susretati i sukobljavati generacije, tvoreći onu čuvenu floskulu tradicionalnog »sukoba generacija«. Problem će se, zasigurno dogoditi, ali tada dolazi umjetnosti njegovog valjanog rješavanja. Jer trenutačni rezultat prividnog uspjeha, primjena roditeljskog prava veta ili čak i prisile, bit će uspješan samo na kraće staze ukoliko se s mladim buntovnikom ne »raščiste« stvari na pravi i pedagoški način, te isti ne shvati pouku od koje mu budući imunološki sustav i zdravlje ovise. Dijete ili adolescent (za oba spola) trebalo bi samo, ili uz djelomičnu pomoć, uvidjeti neku realnu mjeru između osobne želje za ispoljavanjem određenog stila odijevanja i mogućnosti koje za to pruža trenutačna meteo situacija. Dobar savjet, bez povišenih tonova uz malo spretnosti biranja riječi u nježnoj komunikaciji, može biti iznimno djelotvoran i postići odličan rezultat na dulje staze. Time će svi biti zadovoljni, a zdravlje spašeno!

Odjevni prestupi

Uz navedene primjere, najčešći odjevni prestupi kod mlađe generacije tijekom jesensko-zimskog doba: tanke ljetne hlače, neadekvatne čarape i sokne namjesto dokoljenica, hula hop čarapa, minimalno donje rublje namjesto primjerenog i toplijeg i sl.

Ivica Franciškovič, menadžer prodaje

Komunikacija na prvom mjestu

Namještaj i njegova uloga u suvremenom životu

Razgovor vodio: Dražen Prćić

Prodajom namještaja *Ivica Franciškovič* započeo se baviti 1989. godine, kada se zaposlio u subotičkom predstavništvu renomirane slovenske tvrtke »Lesnina« iz Ljubljane. Potom su to bili »Moderni interijeri«, a od 2000. godine zaposlen je na mjestu menadžera prodaje u »Minex trade«-u. O namještaju i njegovoj ulozi u suvremenom načinu života, te ostalim zanimljivostima glede njegove profesije razgovarali smo u prodajnom salonu tvrtke u kojoj radi.

‣Kako ste se našli u svijetu namještaja i što je odlučilo u izboru vašeg profesionalnog poziva?

Nakon povratka s odsluženja redovnog vojnog roka konkurirao sam na dva natječaja koja su raspisali »Lesnina« i »Šipad« i, interesantno, bio primljen na oba. Odlučio sam se za slovensku tvrtku, dok sam mjesto u »Šipadu« prepustio jednom svom prijatelju. Glede samog izbora profesije, prevagu je odnijela moja stručno-školska naobrazba trgovačkog smjera.

‣Na koji ste se način usavršavali tijekom proteklih godina na mjestu menadžera prodaje namještaja?

Po primanju u redovan radni odnos, prošao sam kurs stručnog usavršavanja u Ljubljani, uz kontinuirani posjet svim sajmovima namještaja koji su organizirani na prostorima nekadašnje zajedničke države. U kontaktima i suradnji sa stručnjacima prodaje namještaja, te mnogim drugima iz ove branše, godinama sam se usavršavao u profesiji koju sam odabrao za svoj životni poziv.

‣Što je, po Vašem mišljenju, najvažnije za uspješno obavljanje posla kojim se bavite i koje sve osobine mora posjedovati dobar menadžer prodaje?

U prvom redu bih istaknuo komunikacijske sposobnosti, jer osnova svake kvalitetne prodaje krije se u dobroj komunikaciji s potencijalnim kupcem. Napose, iznimno važno je uspjeti, kroz razgovor, nametnuti kupcu pravilnu sugestiju u činjenici kako se namještaj ne kupuje često i da izbor određenog artikla znači i njegovu višegodišnju kvalitetnu uporabu. Također, iznimno važan segment cijelog posla ogleda se u sposobnosti realiziranja operacije »od kupovine do montaže« u kući ili stanu, u najkraćem mogućem razumnom roku.

‣Iz Vašeg dugogodišnjeg iskustva u radu s ljudima, kako biste definirali potencijalnog kupca namještaja?

U mnoštvu potencijalnih kupaca izdvajaju se, ipak, dvije osnovne kategorije ljudi koji namjeravaju kupiti novi namještaj. Prvoj pripadaju tzv. *Aditivni* kupci, koji su spremni saslušati sugestije i upute osobe koja se bavi prodajom, dok drugoj pripadaju *Vizualni* tipovi koji isključivo imaju povjerenje u vlastiti sud i izbor, i gotovo nikada niti ne žele saslušati nikakav prijedlog ili savjet.

‣Poput mnogih drugih ljudskih tvorevina i namještaj je doživio goleme promjene u dobu moderne tehnologije. Kako biste podijelili današnju ponudu?

Na tržištu prodaje namještaja susrećemo ponudu tri kategorije namještaja, koje se međusobno razlikuju prema kvalitativnim osobinama materijala od kojih je izrađen, a samim time i svojom prodajnom cijenom. Najrasprostranjenija i najjeftinija ponuda stiže iz tzv. ekonomik klase kojoj pripada gotovo 70 posto današnje ponude i čiji su modeli izrađeni od umjetnih materijala poput mikro fibera i polipropilena, te zamjena drveta u vidu iverice, medijapana ili furnira. Srednjoj kategoriji namještaja, koja čini oko 25 posto tržišta pripadaju kvalitetniji modeli, dok posljednjoj i najmanjoj Luksuz kategoriji od 5 posto udjela na tržištu, pripadaju uradci od najkvalitetniji prirodnih materijala (drvo, koža) u čijoj se izradi koriste najfiniji tekstilni materijali (žakard, šanel).

‣U kom smjeru ide budućnost izrade i prodaje namještaja?

Mislim kako će industrija namještaja ići isključivo u dva smjera u kojima će, u najvećoj mjeri dominirati modeli iz ekonomik klase rađeni u velikim serijama o pristupačnijim maloprodajnim cijenama, te manje serije skupih modela manufakturne izrade po znatno višim cijenama. Tako se već, dulje vrijeme, na zapadu koristi znanstvena metoda planiranja opremanja životnih prostora uz pomoć 3D animacije i računarskih simulacija, te prilagođavanja određenih dijelova namještaja (stolci, naslonjači, ležajevi) izračunom prema anatomiji potencijalnog kupca. ■

VIJESTI

Rukomet

Poraz Zagreba

Umožda odlučujućem susretu za plasman u nastavak natjecanja Lige prvaka, rukometaši Zagreba propustili su

priliku pobijediti njemački Flensburg na svom parketu (21-23) i ovim porazom znatno umanjili šanse za osvajanje drugog mjesta u skupini. Ovako ostaje nada da će Nijemci zaigrati punom snagom na gostovanju u posljednjem susretu protiv Čehovskih medvjeda i tom pobjedom omogućiti Zagrebašima prolaz dalje.

Tenis

Ljubo siguran, Mario u pričuvi

Poslije turnira u Parizu, pobjednik Rus *Davidenko*, poznati su svi sudionici završnog Mastersa osmorice najboljih igrača svijeta. Za naslov najboljeg borit će se: *Federer, Nadal,* Davidenko*, Ljubičić, Roddick, Robredo, Nalbandian i Blake*, dok je *Ančić*, kao devetoplasirani u statusu prve pričuve i dobit će priliku ukoliko neko otkaže nastup ili se povrijedi tijekom turnira.

Boks

Pobjeda Preskara

Hrvatski profesionalni boksač Mari*o Preskar* zabilježio je 11 pobjedu u karijeri, svladavši Amerikanca *Valdeza* prekidom borbe u prvoj rundi meča u Phoenixu. Talentirani borac kojeg vodi glasoviti promotor Don King uspješno napreduje prema borbi za naslov svjetskog prvaka, obzirom kako u 12 nastupa ima samo jedan neodlučeni ishod.

HNL

13. kolo, 4. studenoga

Cibalia – Hajduk 0:0
Šibenik – Dinamo 2:1
Međimurje – Varteks 5:1
Zagreb – Slaven B. 3:0
Pula – Osijek 2:2
Kamen I. – Rijeka 0:1

Tablica: Dinamo 32, Hajduk 32, Zagreb 22, Međimurje 21, Varteks 20, Šibenik 19, Pula 16, Rijeka 16, Slaven B. 16, Osijek 15, Kamen I. 7, Cibalia 7

Nogomet

Izrael - Hrvatska

Usrijedu 15. studenoga Hrvatska nogometna reprezentacija odigrat će protiv domaćina Izraela kvalifikacijski susret za plasman na EP 2008. Za susret u Tel Avivu izbornik Bilić odlučio se pozvati sve igrače koji su bili u kombinaciji za susret sa Engleskom, a okupljanje reprezentativaca zakazano je za subotu 11. studenoga u Zagrebu, dok će mini pripreme biti upriličene u staroj bazi Čatež.

Stolni tenis

Primorac u finalu

Najbolji hrvatski stolnotenisač *Zoran Primorac* vratio se na veliku scenu plasmanom u finale jakog ITTF Pro turnira, u kojemu je od njega »tijesno« bio bolji Kinez *Yingcha* s 4-3 u setovima (11-6, 8-11, 11-13, 8-11, 11-9, 11-4, 8-11).

NLB ABA liga

8. kolo, 4. studenoga

Zagreb - Partizan 57:63
C. zvezda - Hemofarm78:86
Slovan – Budućnost 70:77
FMP – Široki 85:83
Split – Zadar 67:90
Bosna - Olimpija 69:78
Domžale – Cibona 70:76

Tablica: FMP 15, Partizan 14, Cibona 14, Hemofarm 14, C. Zvezda 12, Zagreb 12, Zadar 12, Olimpija 12, Budućnost 12, Domžale 11, Bosna 11, Široki 10, Split 10, Slovan 9

Tvrdi laptop

Panasonic je sredinom listopada predstavio dva nova člana obitelji specijalnih laptopa ToughBook - modele CF-19 \ CF-30. Ističu se, kako tvrdi proizvođač, najvećim osvjetljenjem do sada na bilo kom zaslonu prijenosnog računala (550 i 1000 cd/m2), što omogućuje pregled dokumenata pri jakom suncu. CF-19 stiže sa procesorom Pentium M na 1,06 GHz, hard diskom od 80 GB, RAM-om od 512 MB i 10,4« XGA zaslonom osjetljivim na dodir. Tu su naravno i Blue-tooth, WiFi, GP5 i čitač otiska prsta. Aparat je debljine solidnih 4,5 centimetara, teži manje od 2,5 kilograma, a trajanje baterije je deklarirano na 7 sati. Model CF-30 je znatno veći, sa zaslonom od 13,3 inča, procesorom na 1,66 GHz i težinom preko 4 kilograma. Dakako, glavna prednost oba modela jest njihovo aluminijsko kućište i dobro „zabrtvljeni« portovi i samo tipkalo, što omogućuje svim modelima iz ove skupine preživjeti udarce i padove sa većih visina, a možete koga s njime i lupiti ako Vam dosađuje. Cijena se kreće od 4000 dolara.

MSI Crystal 945

MSI je razmišljao treba li napraviti "barebone" ili računalo u zaslonu. Na kraju, napravio je Crystal 945, računalo koje objedinjava oba koncepta. To je 17-inčni TFT zaslon koji iza displeja ima cijelo računalo. Procesor čak bira sam korisnik, jedino je ograničen na Intelove modele zato što je pozadi ploča sa čipsetom 945G (integrirana grafička, zvučna i mrežna kartica, mini PCI slot za ekspanziju), a pozadi su još i 7-U-7 čitač memorijskih kartica, napajanje, zvučnici... Debljina ovog računala je samo 10 centimetara. Za sada još uvijek nije poznata cijena.

Dellov kontroler

Dellov kontroler DX1 Ergodex koristi programibilne tipke koji se mogu pomjerati. Tipke se stave na zaseban pad, doda im se funkcija, a tipke se po padu slobodno pomjeraju. Jednoj tipki se može dodijeliti i bilo koji makro koji se izvršava pritiskom na tipku. One su slobodne i ne sadrže bateriju, a komunikacija se obavlja bežičnim putem. Omogućuje veliku brzinu u radu sa kompleksnim funkcijama u CAD aplikacijama ili Photoshopu gdje se često koriste i ponavljaju iste kombinacije tipki.

Star Wars flash

Važno je biti drukčije - tvrtka Mirnoco lansirala je novu seriju svojih Flash diskova Mimobot, čiji se dizajn bazira na seriji „Star Wars«. Prvi Mimobot diskovi urađeni su u stilu *Darta Vejdera*, a uskoro će se pojaviti i drugi likovi iz ovog kultnog filmskog serijala. Kapacitete su 1,2 i 4 GB, a cijena od 80 do 170 dolara. Na slici su sljedeća tri lika koja će biti iskorištena za dizajn sljedećih Mimobota, ali je sasvim sigurno da će pomjenuti model naići na dobar odziv kod fanova „Star Warsa«.

Vijesti o disku od 300 GB

Holografsko skladištenje nagovještava mogućnost da se obilje podataka „spakira« na optički medij u tri dimenzije. Kada smo posljednji put bacili pogled na tu tehnologiju , Maxell i InPhase su najavljivali da će još ove godine napraviti disk kapaciteta 300 GB veličine standardnog kompakt diska. Prijatno sam bio iznenađen kada sam nedavno provjeravao što se zbiva - sve se odvija po planu. Prvi modeli će biti daleko van domašaja običnih korisnika, budući da će stajati više od 15.000 USD, a mediji oko 120 USD po komadu. Međutim, na pristupačnijim verzijama se uveliko radi. U InPhaseu vjeruju da će ubrzo usavršiti jeftinije medije, na koje će moći stati između 75 GB i 100 GB podataka - i to na prostoru veličine poštanske marke.

Priređuje: Siniša Jurić

Gastronomski Kutak

Krumpir tijesto

500 gr krumpira
500 gr tijesta, široko rezanog
2 glavice luka srednje veličine
3 žličice mljevene crvene paprike
malo ulja ili masti
soli po ukusu

Oljušteni krumpir isjeći na kockice i skuhati u slanoj vodi. Dok se krumpir kuha,

Iskrižati luk i upržiti ga na laganoj vatri na ulju ili masti. Kad je luk gotov dodati mljevenu crvenu papriku i skinuti s vatre da na paprika ne bi pregorjela. U međuvremenu skuhati tijesto u vodi u koju smo dodali žličicu soli i ulja. Skuhani krumpir ocijediti i ispasirati, spojiti s tijestom i preliti crvenom zaprškom i sve dobro promiješati. Za one koji su osjetljivi na prženi luk, zapršku procijediti kroz malu cjediljku i tako preliti preko tijesta.
Naravno jelo će biti ukusnije ako je domaćica toliko vješta da sama umijesi tijesto.

Rijetkost, ali se ipak događa

Pobjede malih momčadi

U proteklih tjedan dana nekoliko outsidera napravilo je velika iznenađenja pobjedama protiv favoriziranih velikih momčadi

Piše: Dražen Prćić

Golemi financijski potencijal velikih nogometnih klubova u startu im omogućuje svojevrsni monopol prilikom kupovine najkvalitetnijih domaćih igrača, te ovisno o istom, angažiranje kvalitetnih inozemnih akvizicija. Na prostoru Hrvatske i Srbije, objektivno dvije najjače nogometne države bivše zajedničke federacije, oduvijek dominiraju dvije velike momčadi i nacionalni šampionati bivaju gotovo uvijek, uz pojedine rjeđe iznimke, raspodijeljeni između Hajduka i Dinama, odnosno Crvene zvezde i Partizana. Sukladno tome, pobjede protiv ostalih konkurenata smatraju se najnormalnijim i očekivanim demonstracijama snage, ali zato svaki poraz, osim u velikim međusobnim derbijima, izaziva senzacionalističke napise i povode za tekstove poput ovog.

ŠIBENIK – DINAMO 2:1

Posljednji susret 13. kola HNL, svaka koincidencija glede sujevjerja je posve slučajna, odigran je u subotu 4. studenoga u Šibeniku, gdje domaćin i povratnik u elitni razred posve iznenađujuće svladao po imenima i svim ostalim potencijalima najjaču hrvatsku momčad, Dinamo iz Zagreba. Susret primorskog *Davida,* čija kompletna momčad vrijedi kao par »modrih« vedeta i velegradskog *Golijata*, završio je pobjedom srčanosti i veće želje za uspjehom, unatoč svim kontraindikacijskim pokazateljima. Unatoč ranom vodstvu Zagrepčana (*Modrić*), Šibenčani su prvo uspjeli poravnati rezultat (*Kartelo*), a potom i doći u rezultatsku nadmoć (*Rukavina*), te je zadržati sve do posljednjeg zvižduka suca *Novaka*. Veličinu ovom nesvakidašnjem trijumfu momčadi *Ivana Pudara*, ex vratara Hajduka i subotičkog Spartaka, dodatno nosi podatak kako su Dinamovci nastupili u kompletnom sastavu, a da je obranom komandirao Nijemac *Nowotny* najpoznatije nogometno ime koje je ikad zaigralo na travnjacima HNL. Poslije neodlučenog rezultata u Koprivnici, Dinamo je zabilježio prvi ovojesenski poraz u kolu u kojemu je prvi pratitelj i glavni konkurent za naslov Hajduk remizirao (0:0) protiv posljednje plasirane Cibalie u Vinkovcima.

VOŽDOVAC – C. ZVEZDA 2:0

Istoga dana, u Meridian ligi šampionata Srbije, još jedan nogometni David svladao je velikog rivala, izazvavši prvorazrednu senzaciju. Također novi prvoligaš Voždovac uvjerljivo je nadvisio aktualnog prvaka Crvenu zvezdu, momčad na čijem se kormilu nalazi ugledni stručnjak *Dušan Bajević*, u čijem vršku napada igra *Brazilac Ailton*, nekadašnji topnik najboljih momčadi Bundes lige, a momčad čini nekoliko reprezentativnih igrača mlade i seniorske reprezentacije. Iako nije bilo 13. već 12. kolo, branitelj naslova doživio je prvi poraz u novom šampionatu, pa se čini kako je protekla subota bila fatalna za saldo neporaženost dvije velike momčadi i lidera Hrvatske i Srbije.

UMJESTO KOMENTARA: Kao i svaka druga nesvakidašnja pojava, ovi ligaški neuspjesi Dinama i C. zvezde protiv objektivno slabijih tzv. »malih« momčadi Šibenika odnosno Voždovca mogu se komentirati i analizirati s dvije strane gledišta. Pozitivni pogled jamačno može donijeti osjećaj zadovoljstva što je ovakvim rezultatima ligaško nadmetanje neizvjesnije i dakako zanimljivije, opet pesimistički rakurs donosi veliku bojazan u vidu bolne činjenice. Ako ne mogu pobijediti male suparnike, kako uopće očekivati da mogu biti bolji od velikih i jakih europskih momčadi koje im svake godine stoje na putu do mjesta u najjačim klupskim natjecanjima na međunarodnoj sceni.

■

Kopenhagen – Manchester Utd 1:0

Najspektakularniji rezultat proteklog 4. kola Champions leaguea, odigranog prošlog tjedna, ostvario je danski prvak Kopenhagen pobjedom protiv bivšeg prvaka Europe moćnog Manchester Uniteda, koji je istina igrao s rezervnom momčadi. No, rezultat ostaje i zauvijek će biti upisan u povijesti ovog natjecanja.

Goran Kopunović, nogometni trener

Trenersko iskustvo iza Kineskog zida

Nogomet u najmnogoljudnijoj zemlji svijeta je u velikoj ekspanziji

Razgovor vodio: Dražen Prćić

Poslije završetka uspješne aktivne igračke karijere tijekom koje je, u majici mađarskog Ferencvarosa nastupao i na susretima Lige šampiona, *Goran Kopunović* (1967.), je ostao u svijetu nogometa, odlučujući se za poziv nogometnog trenera. Veći dio protekle 2006. godine proveo je na mjestu pomoćnika *Stjepanu Čordašu* u kineskom prvoligašu FC »Lifanu« iz Chong Qinga, a trenutačno je u iščekivanju novog profesionalnog angažmana. Kratak posjet rodnom gradu, obzirom kako već dugo živi u Budimpešti, iskoristili smo za razgovor na temu njegovog boravka u najmnogoljudnijoj zemlji svijeta.

Kina kao zemlja, a posebice njen nogomet, još uvijek su velika nepoznanica za većinu nogometnih znalaca. Kakav je, iz vašeg osobnog iskustva, današnji kineski nogomet?

Kao dio azijskog, i kineski nogomet je u velikoj ekspanziji i sve više dobiva na kvaliteti. Mnogo se ulaže i nastoji se ubrzano dostići nivo kvalitete potreban za ravnopravno natjecanje s razvijenijim nogometnim podnebljima. Istina trebat će još puno rada i svladavanja nogometnih tajni, ali napredak je više nego očit.

U kojem ste gradu živjeli i radili na mjestu pomoćnika šefa stručnog stožera?

Na poziv hrvatskog stručnjaka Stjepana Čordaša prihvatio sam mjesto njegova prvoga pomoćnika i na tom mjestu sam proveo cijelu sezonu kineskog prvenstva u prvoligašu »Lifanu« iz Chong Qinga. Grad iz kojeg je spomenuti prvoligaš nalazi se u Južnom dijelu Kine, a sa neposrednom svojom okolicom ima oko 30 milijuna stanovnika.

Kako ste se snašli u najmnogoljudnijoj zemlji svijeta i koliko je kineski način života imao utjecaja na vaš i život vaše obitelji?

Još kao aktivni nogometaš, mijenjajući klubove i države u kojima sam igrao, imao sam sposobnost brzog prilagođavanja novim sredinama, jer sam uvijek nastojao maksimalno izvršavati svoje profesionalne obveze. Glede načina života mogu reći da se on nije značajno promijenio, jer stranci u Kini žive u odvojenim sredinama u kojima dominira zapadnjački stil života i dostupne su im sve pogodnosti i luksuz. Konkretno, skupa sa svojom obitelji živio sam u izdvojenom stambenom naselju, sa svim atraktivnim pratećim sadržajima (bazen, sportski tereni, trgovine), dok sam najveći dio dana provodio u klupskom sportskom centru, gdje su nam, također, na usluzi bili sav potreban komfor.

Kakav je stručno-profesionalni dojam o kineskom nogometnom prvenstvu?

U prvenstvu prve kineske lige sudjeluje 16 momčadi, a natjecanje se odvija po dvokružnom sustavu od 30 ligaških kola. Obzirom na velike razdaljine putuje se isključivo zrakoplovima, a interesantno je kako se, za razliku od drugih sredina, poslije utakmice ne ide odmah doma već se ostaje još jedan dan u gradu domaćinu ligaškog duela. Prema pravilima tamošnjeg nogometnog saveza u momčadima mogu nastupati samo dva strana igrača, što ostavlja veliki prostor za forsiranje domaćih nogometaša.

Što biste istaknuli kao najveću kvalitetu kineskih nogometaša?

Na prvom mjestu je jamačno tjelesna sprema, jer bez adekvatne tjelesne provjere pod uvriježenim nadimkom yo-yo niti jedan kineski nogometaš ne može dobiti licencu za nastup u Prvoj ligi. U pitanju je iznimno zahtjevan trkaći test, tijekom kojeg svaki igrač mora istrčati 52 dionice od 20 metara u vremenskom intervalu od 5 sekundi. Ukoliko to ne uspije, u komadu, onda niti ne može nastupati u njihovom elitnom natjecanju. Glede tehničke kvalitete i praktične izvedbe, osobno mislim kako se još treba dosta raditi na brojnim elementima nogometne igre.

Poput nogometaša i treneri su poput ptica selica. Gdje će biti vaša sljedeća profesionalna destinacija?

Zasad to još uvijek ne znam, jer sam svojim menadžerima prepustio posao oko traženja novoga angažmana, ali bih osobno volio nastaviti s radom u azijskom podneblju. Osim Kine moguće destinacije mogle bi biti u Maleziji, Vijetnamu, Singapuru, te u nekoj zemlji Bliskog Istoka. ■

Pogodak za Champions league

Igrajući za »Ferencvaros« iz Budimpešte, Goran Kopunović je postigao pogodak Anderlechtu u uzvratu (1:1) na domaćem terenu i zahvaljujući pobjedi u Bruxellesu (0:1), na svojevrstan način »uveo« mađarsku momčad u najelitnije klupsko nogometno natjecanje.

Reforme Kemala Atatürka

Priredio: Zdenko Samaržija

8. studenoga 1656. godine rodio se u Londonu *Edmond Hally*, engleski matematičar i astronom, koji je objasnio putanju komete koja se po njemu zove Halleyev komet.

9. studenoga 1799. godine *Napoleon Bonaparte* izveo je državni udar.

9. studenoga 1818. godine rodio se *Ivan Sergejevič Turgenjev*, ruski pisac. Najvažnija su mu djela romani Očevi i djeca i Plemićko gnijezdo.

9. studenoga 1884. godine otvorena je u Zagrebu Strossmayerova galerija.

9. studenoga 1938. Ministarstvo propagande Trećega Reicha organiziralo je protužidovske demonstracije, kako bi obilježili neuspio pokušaj državnoga udara (1923. godine). Demonstracije su prerasle u divljanja i dirigiranu histeriju tijekom koje su nacisti razbili mnoge izloge trgovina koje su držali Židovi. Taj se zločin pamti pod imenom Kristalna noć.

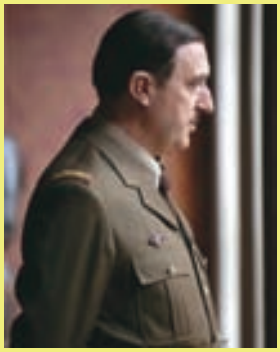

9. studenoga 1970. godine umro je *Charles de Gaulle*, francuski časnik, političar i državnik. Bio je vođa francuskoga antifašističkoga pokreta otpora i predsjednik Republike Francuske od 1958. do 1969. godine. Rođen je 22. studenog 1890. godine

9. studenoga 1989. nakon proslave povodom 750. obljetnice Berlina, Nijemci s obje strane počeli su rušiti Berlinski zid.

10. studenoga 1483. godine rodio se *Martin Luther*, njemački teolog i pokretač reformacije. Preveo je Bibliju na njemački jezik. Umro je 18. veljače 1546. godine.

10. studenoga 1759. godine rodio se *Friderich Schiller*, književnik njemačkoga romantizma, dramatičar i filozof. Najvažnija djela su drame Villhelm Tell, Ivana Orleanska te roman Razbojnici.

10. studenoga 1938. umro je predsjednik *Turske Mustafa Kemal,* nazvan *Atatürk* (otac Turaka). Bio je borac za modernizaciju Osmanlijskoga Carstva, a kasniji republikanac, vođa Mladoturaka, koji su početkom 20. stoljeća nagovijestili burne promjene u Carstvu. Proveo je agrarnu reformu, uspostavio jednakost svih građana pred zakonom, žene su dobile pravo glasa. Modernizirao je zakonodavstvo, a u skladu s tim morao je potpuno reorganizirati sudstvo. Vjeru je odvojio od države, a vjerske redove ukinuo. Budući da je odlučio europeizirati tursko društvo, islamski je kalendar zamijenio gregorijanskim. Kako bi potaknuo napredak gospodarstva, organizirao je javne radove. Ankara je postala veliko gradilište. U to je doba ženama zabranjeno nošenje feredže, a muškarcima fesa.

11. studenoga 565. u Konstantinopolisu je umro *Justinijan I. Veliki*, najsnažniji vladar Bizantskoga Carstva u 6. stoljeću.

11. studenoga 1821. godine rodio se u Moskvi *Fjodor Mihajlovič Dostojevski*, najvažniji predstavnik ruskoga realizma. Najvažnija su mu djela romani Zločin i kazna, Idiot te Braća Karamazovi, koja su ga svrstala u svjetske klasike. Umro je 9. veljače 1881. godine u Sankt Petersburgu.

Odrastao je u osiromašenoj plemićkoj obitelji u sjeni dominantnoga oca te svakodnevno nasilje u vojnoj školi, kao i Puškinova smrt u nerazjašnjenim okolnostima, opredijelili su Dostojevskoga prema revolucionarnim, zapravo, anarhističkim načelima kojima se suprotstavljao despotizmu. Nakon neuspjele revolucije osuđen je na smrt – odluka o pomilovanju stigla je dok je stajao u redu pod vješalama odjeven u mrtvačku odoru.

O njemu se priča da je bio strastveni kockar te da je honorare od nekih romana unaprijed potrošio te bio pod neprestanim udarom kockara kojima je bio dužan te izdavača, koji su tražili od Dostojevskog da poštuje dogovorene rokove. Događalo se da je zadnje retke romana pisao u tiskari te da dovršena djela nije pročitao, a kamoli redigirao.

11. studenoga 1918. u željezničkom vagonu u blizini Compiegna bezuvjetnu kapitulaciju Njemačke u Prvome svjetskom ratu potpisao je *Matthias Erzberger*. Saveznike je predstavljao francuski maršal Ferdinand Foch.

11. studenoga 1945. održani su izbori za oba doma Ustavotvorne skupštine (Savezna skupština i Skupština naroda) – prvi su put u povijesti Hrvata na izborima sudjelovale žene.

12. studenoga 1938. objavio je *Hermann Göring* planove *Adolfa Hitlera* o deportaciji 4 milijuna Židova na Madagaskar.

13. studenoga 1991. četrdeset dvoje dobitnika Nobelove nagrade potpisala su peticiju za zaustavljanje velikosrpske agresije na Republiku Hrvatsku.

14. studenoga 1838. rođen je *August Šenoa*, hrvatski književnik. Kao i mnogi hrvatski velikani, Šenoa nije etnički Hrvat – otac mu je bio Čeh, majka Slovakinja, no to ga nije spriječilo da zavoli domovinu te postane najvećim hrvatskim književnikom druge polovice 19. stoljeća. Najvažnija su mu djela Pripovijesti – među njima svakako valja izdvojiti Prosjaka Luku – te Zagrebulje te historijski romani Čuvaj se senjske ruke, Diogeneš, Kletva, Seljačka buna te nenadmašan roman o staleškim razlikama u drevnome Zagrebu Zlatarevo zlato.

SASTAVIO STJEPAN HORVAT	PRIBOR UZ KAMIN, ŽARAČ, GRN	PREDMETI S KOJIMA SE DJECA IGRAJU	USTAVA NA RIJECI (MN.)	GORNJI UD U ČOVJEKA	UZDAH NEODOBRAVANJA	OSOBNA ZAMJENICA	KISIK	MODERNI NOSAČ ŠTAPOVA						
NAPRAVA ŠTO PROIZVODI VIBRACIJE														
SKUPNO IME ZA JUŽNO VOĆE							NIŠTICA / GRLIĆ U POSUDI							
VRPCA						GADOLINIJ / GRAD BLIZU SPLITA								
OZLJEDA					ŽETELAČKA ALATKA / DIO ŽELJ. KOLODVORA				PETI SUGLASNIK U ABECEDI	ŽITELJ ZEMLJE IZLAZEĆEG SUNCA	MUSLIMAN. ŽENSKO IME	NAŠ NOGOMETAŠ, JERKO	NAZIV ZA SVEĆENIKA U FRANCUSKOJ	VLADARICA U CAREVINI
ŽDRIJEBE ARAPSKOG KONJA				ZEMLJORADNIK / TREĆI STUPANJ LJESTVICA										
LJUBOMIR KEREKEŠ			MLADUNČAD KRAVE / „METRIČKA TONA“						JEDNOSTANIČNA ŽIVOTINJA / VODOPAD					
SVAKI TJEDAN OSMOSMJERKA	STRANO MUŠKO IME / NEPOŠTENI LOVAC							ČITAČ VIJESTI NA RADIJU / „SLIČNO“						
KALIJ		PRIJESTOLJE / PRITUŽBE					POSOLJENO / IZRAĐEN OD PLOČA						ITALIJA / VRSTA ELEKTRON. CIJEVI	
„RECEPT“			„CIJAN“ / RIMSKI: 1500			GRAD U Z. ČEŠKOJ / DIZALICA						„TEHNIČKI CENTAR“ / IVICA RADOVNIKOVIĆ		
MAĐARSKO ŽENSKO IME					„KLASA“ / „OREGON“			SASTAVNI VEZNIK / STRANA SVIJETA			STAROIRM. BOŽICA / „RADNIM DANOM“			
OSJET GLEDANJA				DBARAĆ; KOKOT / ŠKARE, NOŽICE					VRSTA MAMACA / NAPRAVA ZA VOLOVE					VRSTA RIJEČNE RIBE
„OVE GODINE“			VRST PTICE, MRAČNJAK / KEM. POČELO (znak Ti)							UTROBA; CRIJEVA / UNOS; DONOŠENJE				
ČILEANSKA LUKA					NAVALA, NASRTAJ / RIJEKA U MONGOLIJI						ADOLF OD DRAGOSTI / SEKTA U INDIJI			
NA OVAJ NAČIN						KARTAŠKA IGRA / DRUGI, OSTALI						„ANNO DOMINI“ / „BIJELO ŽITO“		
NAPRAVA ZA UPRAVLJANJE VOZILOM (MN.)							NA DANAŠNJI DAN / SPORTSKI GRAĐENI LJUDI						„OPSEG“ / TVORCI NEKOG DJELA	
JEDNA OD AMERIČKIH DRŽAVA								GRAD U HERCEGOVINI / IZJAVA NA SUDU						
POŠTOVATI KOGA; ODREĐIVATI CIJENU									OBLIK TIJELA, STAS / NOVČANA JEDINICA VIJETNAMA					
						KRATICA JEDNE DROGE				KAMEN MEĐAŠ (MAĐ.) / GRADIĆ NA SJEVERU TAJLANDA				
						KRATICA ZA „EKONOMSKI“					DVIJE NIŠTICE / KARLOVAC			„KUGLAČKI KLUB“
						MALE DEBLJINE						„RUKOMETNI KLUB“ / DUŠIK		
						PROTJERANA OSOBA, PROGNANIK								

RJEŠENJA:
SMJELOST, ARABESKA, CVJETOVI, HIC, ABID, ATEL, IKA, BI, ARTA, A, OSAO, T, RUSEDSKI, OPERATOR, NADIM, LA, MANGUP, CDL, ESENCIJA, ČL, O, AUSTROUGARSKA, HUTI, RIST, TAVAN, ERISTIKA, SOVA, I, NB, TIP, URAL, TIN, AMIR, ORANAC, RA, SNENOST, VRHOVI, TITULIRANJE, SITO, ASA, AMO-TAMO, LIK, STRIC, VIKONTESA

PETAK 10. 11. 2006.

HRT 1

06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Villa Maria, serija
10.00 - Vijesti
10.05 - Opasnost, virus - od SARS-a do španjolske gripe - dokumentarni film
10.55 - Među nama, znanstveno-obrazovna emisija
11.45 - TV kalendar
12.00 - Vijesti
12.20 - Zora, serija
13.10 - Radni ručak
13.55 - Siska 6., serija
15.00 - Vijesti
15.10 - Vrijeme danas
15.12 - TV raspored
15.15 - Pucca, crtani film
15.20 - Nora fora, igra za djecu
15.50 - Znanstvena petica
16.20 - Vijesti + prijevod za gluhe
16.35 - Život uživo
17.25 - Vijesti
17.33 - Vrijeme sutra
17.35 - Znanstvene vijesti
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Obični ljudi, serija
19.30 - Dnevnik
20.02 - Sport
20.06 - Vrijeme
20.15 - Idemo u Ameriku
21.05 - John Q, američki film
23.05 - Vijesti
23.15 - Vijesti iz kulture
23.25 - Plunkett and MacLeane, britanski film
01.05 - Vijesti dana
01.15 - Pjesme moga srca, američki film
03.05 - The Groomsmen, američko-južnoafrički film
04.30 - Reprizni program
07.25 - Zora, serija

HRT 2

07.30 - TEST
07.45 - TV raspored
07.50 - TV kalendar
08.00 - ŽUTOKLJUNAC
08.55 - Moomin, crtana serija
09.20 - NULTI SAT
09.35 - 10 minuta
09.55 - Kokice
10.20 - Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
13.25 - Vijesti na drugom
13.30 - Na udaru medija, američki film
15.00 - Las Vegas 2., serija
16.00 - Vijesti na drugom
16.10 - Friends for Dinner, dokumentarna serija
16.45 - M.A.S.H. 4., humoristična serija
17.10 - Allo, allo 7. - humoristična serija
17.40 - Život je lijep
18.10 - Županijska panorama
18.28 - Vrijeme sutra
18.32 - Vijesti na drugom
18.52 - Svemirska pustolovina, dokumentarna serija
19.47 - 8 jednostavnih pravila 3., humoristična serija
20.10 - Genijalci
20.45 - Večernja škola
21.20 - Vijesti na drugom
21.35 - Apsolutna moć 2., humoristična serija
22.10 - Sud i kazna 10., mini-serija
01.10 - Las Vegas 2., serija
01.55 - Pregled programa za subotu

nova

06.40 Princeza Sissi, crtana serija
07.05 Klinci s Beverly Hillsa, crtana serija
07.30 Šaljivi kućni video
08.10 Svi vole Raymonda, serija
09.20 VIP DJ, glazbena emisija
10.00 Nova lova, TV igra
12.05 Sudnica Melani Vukmirice, court show
13.00 Vijesti
13.25 Mr. Bean, serija

14.15 Vrtlareva kći, serija
15.15 Oluja, serija
16.10 Zemlja strasti, serija
17.10 Vijesti Nove TV
17.20 Zemlja strasti, serija
18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
19.15 Dnevnik Nove TV
19.50 Sport Nove TV
19.55 Vrijeme Nove TV
20.00 Tema dana
20.05 Prokletstvo bermudskog trokuta, igrani film
21.50 Dvoboj, talk show
23.00 Vijesti Nove TV
23.10 Seinfeld, serija
23.40 National Geographic report: Asteroidi-smrtonosni udar
23.45 Efekt vampira, igrani film
01.15 Istraga, kriminalistički magazin
02.40 Dva metra pod zemljom, serija
03.35 Dnevnik Nove TV
04.20 Kraj programa

RTL

05.20 Čarolija, dramska serija (R)
06.10 Battle B'Daman, crtana serija
06.35 Medvjedići dobra srca, crtana serija
07.00 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija (R)
07.30 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
07.40 Puna kuća, humoristična serija (R)
08.10 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
08.40 Bračne vode, humoristična serija (R)
09.05 Roseanne, humoristična serija
09.35 Sudnica, show (R)
10.30 Exploziv, magazin (R)
10.55 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
11.30 Vijesti, informativna emisija
11.35 Big Brother, reality show (R)
12.40 Macho muškarci, telenovela
13.40 Začin života, telenovela
14.30 Čarolija, dramska serija
15.20 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija
15.50 Puna kuća, humoristična serija
16.20 Pod istim krovom, humoristična serija
16.45 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.15 Bračne vode, humoristična serija
17.45 Sudnica, show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Exploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.05 Big Brother, reality show
22.20 Put do zrelosti, igrani film, komedija
00.00 Vijesti, informativna emisija
00.10 Big Brother, reality show
00.20 Kraljica prokletih, igrani film, horor
01.55 Otkupnina, igrani film, triler (R)

SUBOTA

HRT 1

08.05 - TV raspored
08.10 - TV kalendar
08.20 - Idemo u Ameriku
09.05 - Vijesti
09.10 - Kinoteka - filmovi Billyja Wildera: Izgubljeni vikend, američki film
10.50 - Vijesti iz kulture
11.00 - Meta, emisija za branitelje
12.00 - Vijesti
12.15 - TV kalendar
12.30 - Zora, serija
13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
14.10 - Duhovni izazovi - međureligijski magazin
14.25 - TV raspored
14.30 - Vijesti
14.38 - Vrijeme sutra
14.45 - Oprah Show
15.35 - Reporteri
16.45 - Vijesti
16.53 - Vrijeme sutra
17.00 - Uzmi ili ostavi, TV igra
17.40 - Slonovski dnevnici - ostati siroče tek je početak
18.35 - TV Bingo Show
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
19.57 - Sport
20.01 - Vrijeme
20.10 - Studio 10
21.35 - Emisija opće prakse
22.40 - Vijesti
22.50 - Vijesti iz kulture
23.00 - Vod smrti, američki film
00.55 - Vijesti dana
01.05 - Rođeni ubojice, američki film
03.00 - U potrazi za Fidelom, američki film
04.40 - Reprizni program
07.10 - Zora, serija

HRT 2

08.00 - TV vodič, panorame turističkih središta Hrvatske
08.15 - TV raspored
08.20 - Obični ljudi, serija (repriza tri tjedne epizode)
10.50 - Kućni ljubimci
11.20 - Briljanteen
12.10 - Parlaonica
13.05 - O.C. 3., serija
13.50 - Automagazin

11. 11. 2006.

14.25 - Jednostavno neodoljiva, američki film
16.00 - Kulturni magazin
16.20 - Gilmoreice 6., serija
17.10 - San Ivanjske noći, britansko-talijanski film
19.05 - Simpsoni 16., humoristična serija

19.30 - 8 jednostavnih pravila 3., humoristična serija
20.00 - Film
21.40 - Hrvatska nogometna liga - emisija
22.20 - Sportske vijesti
22.30 - Deadwood 1., serija
23.20 - Zločinački umovi, serija
00.05 - Šaptačica duhovima, serija
00.50 - Pregled programa za nedjelju

nova

06.15 Tri sestre, serija
06.40 Ninja kornjače, crtana serija
07.30 Atom, crtana serija
07.55 Power Rangersi S.P.D., serija
08.20 Bratz, crtana serija
08.45 Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
09.45 Skijanje, emisija
09.55 Skijanje: Levi, slalom (ž), 1. vožnja, prijenos
10.55 Čarobnice, serija
11.55 Smallville, serija
12.55 Skijanje: Levi, slalom (ž), 2. vožnja, prijenos
14.05 Moja ekipa, serija
14.45 Navigator, nautički magazin
15.15 Automotiv, auto moto magazin
15.45 Engleska nogometna liga, uvodna emisija
15.55 Engleska nogometna liga: Portsmouth-Fulham, 1. pol., prijenos
16.50 Vijesti Nove TV
17.00 Engleska nogometna liga: Portsmouth-Fulham, 2. pol., prijenos
17.50 Goalissimo, sportska emisija
18.15 Kviskoteka, kviz
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Cimmer fraj, serija
20.40 Zuhra light show, zabavna emisija
21.50 Još 48 sati, igrani film
23.35 Narc, igrani film
01.15 VIP DJ, glazbena emisija
01.50 Izbrisana sjećanja, igrani film
03.20 Dvoboj, talk show
04.20 Dnevnik Nove TV
05.05 Kraj programa

RTL

06.40 Lud za tobom, humoristična serija
07.05 Nikola, humoristična serija (2 epizode)
08.00 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (3 epizode) (R)
08.40 Jagodica Bobica, crtana serija
09.05 Trollz, crtana serija
09.30 SpužvaBob Skockani, crtana serija
09.55 Lijepe žene, dramska serija
10.45 Zabranjena ljubav, sapunica (5 epizoda) (R)
13.15 Everwood, dramska serija
14.10 Rat okruga Johnson, vestern mini serija (prvi dio)
15.40 Big Brother, reality show (R)
17.40 Zvijezde Extra: Lude devedesete, zabavna emisija (1.dio)
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Žuta minuta, zabavna emisija
20.05 Duboki udar, igrani film, znanstveno-fantastični
22.05 Big Brother, reality show
23.05 Putnik 57, igrani film, akcijski triler
00.30 Big Brother, reality show
00.40 Playboy: Biti najbolji, igrani film, erotski
02.10 Put do zrelosti, igrani film, komedija (R)
03.40 Kraljica prokletih, igrani film, horor (R)

NEDJELJA 12. 11. 2006.

HRT 1

07.55 - TV raspored
08.00 - TV kalendar
08.10 - Pipi Duga Čarapa, njemačko-kanadsko-švedski animirani film
09.30 - Nove pustolovine medvjedića Winnieja Pooha
09.55 - Lilo i Stitch, crtana serija

10.15 - Vijesti
10.20 - Vrijeme danas
10.25 - Poirot 10., serija
12.00 - Vijesti
12.15 - TV kalendar
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Vijesti
15.13 - Vrijeme danas
15.20 - Planeti: Različiti svjetovi
16.15 - Svirci moji (6/8)
17.05 - Uzmi ili ostavi, TV igra
17.45 - Speer i Hitler, serija
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
19.57 - Sport
20.01 - Vrijeme
20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 - Sto minuta Slave, serija
21.55 - Vijesti
22.05 - Vijesti iz kulture
22.15 - Lica nacije
23.15 - CRNO-BIJELO U BOJI
00.50 - Vijesti dana
00.55 - Reprizni program
05.25 - Plodovi zemlje
06.15 - Split: More

HRT 2

08.00 - TV vodič, panorame turističkih središta Hrvatske
08.30 - TV raspored
08.35 - Obični ljudi, serija(repriza dvije tjedne epizode)
10.05 - TV raspored
10.10 - Opera Box
10.40 - Biblija
10.50 - Portret crkve i mjesta
11.00 - Bakar: Misa, prijenos
12.00 - Vrijeme ljubavi, serija
13.40 - Mir i dobro
14.10 - HNL: Zagreb - Hajduk, prijenos
16.00 - Sportski program
16.30 - Jedrenje, reportaža
16.55 - Rukometna Liga prvaka: Zagreb - Metalurg Skoplje, prijenos
18.30 - Arena
19.30 - Magazin nogometne Lige prvaka
20.05 - Obitelj Soprano 6., serija
21.00 - Post scriptum
21.55 - Shpitzza
22.40 - Sportske vijesti
22.50 - Evergreen - ciklus velikih ekranizacija: The Name of the Rose, francusko-talijansko-njemački
00.55 - Pregled programa za ponedjeljak

nova

06.20 Tri sestre, serija
06.45 Ninja kornjače, crtana serija
07.35 Atom, crtana serija
08.00 Power Rangersi S.P.D., serija
08.25 Bratz, crtana serija
08.50 Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
09.50 Skijanje, emisija
09.55 Skijanje: Levi, slalom (m), 1. vožnja, prijenos
10.50 Skijanje, emisija
11.05 National geographic report: Asteroidi-smrtonosni udar
11.10 Will i Grace, serija
11.40 Žena iz snova, reality show
12.55 Skijanje: Levi, slalom (m), 2. vožnja, prijenos
13.55 Skijanje, emisija
14.00 Seinfeld, serija
14.30 Još 48 sati, igrani film
16.15 Cimmer fraj, serija
16.55 Vijesti Nove TV
17.05 Pevecov kutak
17.10 Naša mala klinika, serija
18.10 Red Carpet, zabavna emisija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Nad lipom 35, humoristično glazbeni show
21.05 Epicentar, talk show
22.05 Danielle Steel: Zvijezda, igrani film

NEDJELJA

23.40 Zaboravljeno djetinjstvo, igrani film
01.10 Zuhra light show, zabavna emisija
02.05 VIP DJ, glazbena emisija
02.40 Dnevnik Nove TV
03.25 Kraj programa

RTL

07.40 Nikola, humoristična serija (2 epizode)
08.35 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija (2 epizode) (R)
09.00 Looney tunes, crtana serija

09.25 Trollz, crtana serija
09.50 SpužvaBob Skockani, crtana serija
10.15 Od Zemlje do Mjeseca, dramska serija
11.00 Cijena savjesti, dramska serija (2 epizode)
12.40 Ludo zaljubljen, dramska serija
13.25 Rat okruga Johnson, vestern mini serija (drugi dio)
15.00 Duboki udar, igrani film, znanstveno-fantastični (R)
17.00 Salto, zabavna emisija
18.05 Exkluziv, magazin
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Big Brother, reality show
20.05 CSI, kriminalistička serija
21.00 Zakon braće, kriminalistička serija
21.55 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija
22.55 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija
23.45 Autopsija, dokumentarno - kriminalistička serija
00.20 Big Brother, reality show
00.30 Playboy: Biti najbolji, igrani film, erotski (R)
02.10 Putnik 57, igrani film, akcijski triler (R)

PONEDJELJAK 13. 11. 2006.

HRT 1

06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Villa Maria, serija
10.00 - Vijesti
10.05 - Carstvo bakterija - dokumentarni film
10.55 - Riječ i život, religijski program
11.45 - TV kalendar
12.00 - Vijesti
12.20 - Zora, serija
13.10 - Radni ručak
14.00 - Siska 6., serija
15.00 - Vijesti
15.10 - Vrijeme danas
15.12 - TV raspored
15.15 - Pucca, crtani film
15.20 - Nora fora, igra za djecu
15.50 - Alpe-Dunav-Jadran
16.20 - Vijesti + prijevod za gluhe
16.35 - Život uživo
17.30 - Vijesti
17.38 - Vrijeme sutra
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Obični ljudi, serija
19.30 - Dnevnik
19.57 - Sport
20.01 - Vrijeme
20.10 - Latinica: Rat dilerima (1. dio)
21.05 - Latinica: Rat dilerima (2. dio)
21.40 - Na posebnom zadatku: Škotski poučak
22.20 - Otvoreno (+Vijesti)
23.15 - Vijesti iz kulture
23.25 - Na rubu znanosti: Tajanstvena morska čudovišta
00.30 - Vijesti dana
00.35 - Dobro ugođena večer: Rachlin&Friends (1.dio)
01.35 - Reprizni program
06.00 - Zora, serija

HRT 2

07.30 - TEST
07.45 - TV raspored
07.50 - TV kalendar
08.00 - ŽUTOKLJUNAC
08.55 - Moomin, crtana serija
09.20 - NULTI SAT
09.35 - Na glasu
09.55 - Kratki spoj
10.20 - U australskoj divljini, serija za mlade
10.45 - Fantastična četvorka, crtana serija
11.05 - Crtani film
11.20 - Izmišljeni prijatelj, američki film
13.10 - Vijesti na drugom
13.15 - Race to Space, američki film
15.00 - Las Vegas 2., serija
15.45 - Hrvatska danas
16.00 - Vijesti na drugom
16.10 - Maja: Vrijeme za kavu, talk-show
16.45 - M.A.S.H. 4., humoristična serija
17.10 - Allo, allo 7. - humoristična serija
17.40 - Direkt
18.10 - Županijska panorama
18.28 - Vrijeme sutra
18.32 - Vijesti na drugom
18.52 - Svemirska pustolovina: Kolonizacija svemira, dokumentarna serija
19.47 - 8 jednostavnih pravila 3., humoristična serija
20.10 - CSI: Las Vegas, serija
20.55 - Luda kuća 2., serija
21.35 - Vijesti na drugom
21.50 - Out for a Kill, američki film
23.20 - Film
00.55 - Las Vegas 2., serija
01.40 - Pregled programa za utorak

nova

06.40 Princeza Sissi, crtana serija
07.05 Klinci s Beverly Hillsa, scrtana serija
07.30 Šaljivi kućni video
08.10 Svi vole Raymonda, serija
09.20 VIP DJ, glazbena emisija
10.00 Nova lova, TV igra
12.05 Sudnica Melani Vukmirice, court show
13.00 Vijesti
13.25 Mr. Bean, serija
14.10 Vrtlareva kći, serija
15.10 Oluja, serija
16.10 Zemlja strasti, serija
17.10 Vijesti Nove TV
17.20 Zemlja strasti, serija
18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Istinite priče, talk show
21.50 Uvod u anatomiju, serija
22.50 Vijesti Nove TV
23.00 Medij, serija
00.00 Seinfeld, serija
00.30 Prvi pogledi, igrani film
02.20 Red Carpet, zabavna emisija
03.10 Na rubu zakona, serija
04.00 Dnevnik Nove TV
04.50 Kraj programa

RTL

05.15 Čarolija, dramska serija (R)
06.05 Battle B'Daman, crtana serija
06.30 Medvjedići dobra srca, crtana serija
06.50 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija (R)
07.20 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
07.35 Puna kuća, humoristična serija (R)
08.00 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
08.30 Bračne vode, humoristična serija (R)
09.00 Roseanne, humoristična serija
09.25 Sudnica, show (R)
10.25 Exkluziv, magazin (R)
11.00 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
11.35 Vijesti, informativna emisija
11.40 Big Brother, reality show (R)
12.40 Macho muškarci, telenovela
13.35 Začin života, telenovela
14.30 Čarolija, dramska serija
15.20 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija
15.50 Puna kuća, humoristična serija
16.20 Pod istim krovom, humoristična serija
16.45 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.15 Bračne vode, humoristična serija
17.45 Sudnica, show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Exploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.05 Big Brother, reality show
21.00 Zakon braće, kriminalistička serija
22.00 Pod borbenom spremom, igrani film, akcijski
23.45 Vijesti, informativna emisija
00.00 Big Brother, reality show
00.10 CSI, kriminalistička serija (R)
01.05 Zakon braće, kriminalistička serija (2 epizode) (R)
02.45 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija (R)
03.35 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija (R)

UTORAK 14. 11. 2006.

HRT 1

06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Villa Maria, serija
10.00 - Vijesti
10.05 - Spašavajte ako možete... piletinu, dokumentarni film
10.55 - Normalan život, emisija za osobe s invaliditetom
11.45 - TV kalendar
12.00 - Vijesti
12.20 - Zora, serija
13.10 - Radni ručak
14.00 - Siska 6., serija
15.00 - Vijesti
15.12 - TV raspored
15.15 - Pucca, crtani film
15.20 - Nora fora, igra za djecu
15.50 - Potrošački kod
16.20 - Vijesti + prijevod za gluhe
16.35 - Život uživo
17.25 - Vijesti
17.33 - Vrijeme sutra
17.35 - Znanstvene vijesti
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Obični ljudi, serija
19.30 - Dnevnik
19.57 - Sport
20.01 - Vrijeme
20.10 - Globalno sijelo
20.45 - Kontraplan
21.40 - Poslovni klub
22.20 - Otvoreno (+Vijesti)
23.15 - Vijesti iz kulture
23.25 - Kazalište u štaglju, dokumentarna emisija
00.00 - Vijesti dana
00.10 - Ponoćna antologija: Ten Minute Older (Deset minuta stariji)
01.40 - Reprizni program
06.00 - Zora, serija

HRT 2

07.30 - TEST
07.45 - TV raspored
07.50 - TV kalendar
08.00 - ŽUTOKLJUNAC
08.55 - Moomin, crtana serija
09.20 - NULTI SAT
09.35 - Ciak Junior
09.55 - Promjene: Snovi, švicarski dokumentarni film
10.20 - U australskoj divljini, serija za mlade
10.45 - Fantastična četvorka, crtana serija
11.05 - Fantastična četvorka, crtana serija
11.30 - Crtani film
11.35 - Free Willy, američko-francuski film (R)
13.10 - Vijesti na drugom
13.15 - Dječak s perjem, britanski film
15.00 - Las Vegas 2., serija
15.45 - Hrvatska danas
16.00 - Vijesti na drugom
16.10 - Maja: Karijera: Znanstvenik, talk-show
16.45 - M.A.S.H. 4., humoristična serija
17.10 - Allo, allo 7. - humoristična serija
17.40 - Umnjak, znanstveni magazin
18.10 - Županijska panorama
18.28 - Vrijeme sutra
18.32 - Vijesti na drugom
18.52 - Svemirska pustolovina: Zvjezdana prašina, dokumentarna serija
19.47 - 8 jednostavnih pravila 3., humoristična serija
20.10 - Blind Horizon, američki film
21.55 - Dr. House, serija
22.45 - Vijesti na drugom
22.55 - A Good Man in Africa, američki film
00.25 - Las Vegas 2., serija
01.10 - Pregled programa za srijedu

nova

06.40 Princeza Sissi, crtana serija
07.05 Klinci s Beverly Hillsa, crtana serija
07.30 Šaljivi kućni video
08.10 Svi vole Raymonda, serija
09.20 VIP DJ, glazbena emisija
10.00 Nova lova, TV igra
12.05 Sudnica Melani Vukmirice, court show
13.00 Vijesti
13.25 Mr. Bean, serija
14.10 Vrtlareva kći, serija
15.10 Oluja, serija
16.10 Zemlja strasti, serija
17.10 Vijesti Nove TV
17.20 Zemlja strasti, serija
18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Naša mala klinika, serija
21.00 Jumanji, igrani film
22.45 Vijesti Nove TV
22.55 Seinfeld, serija
23.25 JAG, serija
00.20 Malta, Malta, igrani film
01.50 Epicentar, talk show
02.50 Na rubu zakona, serija
03.40 Dnevnik Nove TV
04.25 Kraj programa

RTL

05.20 Čarolija, dramska serija (R)
06.10 Battle B'Daman, crtana serija
06.35 Medvjedići dobra srca, crtana serija
06.55 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija (R)
07.25 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
07.40 Puna kuća, humoristična serija (R)
08.10 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
08.35 Bračne vode, humoristična serija (R)
09.05 Roseanne, humoristična serija
09.35 Sudnica, show (R)
10.30 Exploziv, magazin (R)
10.55 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
11.30 Vijesti, informativna emisija
11.35 Big Brother, reality show (R)
12.40 Macho muškarci, telenovela
13.35 Začin života, telenovela
14.30 Čarolija, dramska serija
15.20 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija
15.50 Puna kuća, humoristična serija
16.20 Pod istim krovom, humoristična serija
16.45 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.15 Bračne vode, humoristična serija
17.45 Sudnica, show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Exploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.05 Big Brother, reality show
21.20 Noćna pošiljka, igrani film, romantična komedija
22.50 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija
23.50 Vijesti, informativna emisija
00.05 Big Brother, reality show
00.15 Pod borbenom spremom, igrani film, akcijski (R)
01.55 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija (R)

SRIJEDA

HRT 1

06.45 - TV raspored
06.50 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Villa Maria, serija
10.00 - Vijesti
10.05 - Le scandale Enron, dokumentarni film
11.00 - Treća dob, emisija za umirovljenike
11.45 - TV kalendar
12.00 - Vijesti
12.20 - Zora, serija
13.10 - Radni ručak
14.00 - Siska 6., serija
15.00 - Vijesti
15.12 - TV raspored
15.15 - Pucca, crtani film
15.20 - Nora fora, igra za djecu
15.50 - Glas domovine
16.20 - Vijesti + prijevod za gluhe
16.35 - Život uživo
17.20 - Vijesti
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.25 - Obični ljudi, serija
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
19.57 - Sport
20.01 - Vrijeme
20.10 - Piramida, zabavni program
21.15 - Sudski poziv
21.55 - Otvoreno (+Vijesti)
22.50 - Vijesti iz kulture
23.00 - Drugi format
23.55 - Vijesti dana
00.05 - Festivalski filmovi: Kansas City, američko-francuski film
01.55 - Reprizni program
06.00 - Zora, serija

HRT 2

07.30 - TEST
07.45 - TV raspored
07.50 - TV kalendar
08.00 - ŽUTOKLJUNAC
08.55 - Moomin, crtana serija
09.20 - NULTI SAT
09.35 - Športerica
09.55 - Iznad crte
10.20 - Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
13.25 - Vijesti na drugom
13.30 - Just For Kicks, američki film

SRIJEDA 15. 11. 2006.

15.00 - Las Vegas 2., serija
15.45 - Hrvatska danas
16.00 - Vijesti na drugom
16.10 - Sasvim obični ljudi: Dijabetes
16.45 - M.A.S.H. 4., humoristična serija
17.15 - Emisija uoči utakmice
17.50 - Izrael - Hrvatska, prijenos
19.50 - Emisija nakon utakmice
20.20 - Film
22.25 - Vijesti na drugom
22.40 - Galactica 1., serija
23.25 - Las Vegas 2., serija
00.10 - Košarkaška Euroliga: Partizan - Cibona, snimka
01.50 - Pregled programa za četvrtak

nova

06.40 Princeza Sissi, crtana serija
07.05 Klinci s Beverly Hillsa, crtana serija
07.30 Šaljivi kućni video
08.10 Svi vole Raymonda, serija
09.20 VIP DJ, glazbena emisija
10.00 Nova lova, TV igra
12.05 Sudnica Melani Vukmirice, court show
13.00 Vijesti
13.25 Mr. Bean, serija
14.10 Vrtlareva kći, serija
15.10 Oluja, serija
16.10 Zemlja strasti, serija
17.10 Vijesti Nove TV
17.20 Zemlja strasti, serija
18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Kviskoteka, kviz
21.05 U sridu, društveno politički magazin
22.15 Vijesti Nove TV
22.25 Novac, business magazin
22.55 Seinfeld, serija
23.25 Will I Grace, serija
23.55 National geographic report: Asteroidi-smrtonosni udar
00.00 JAG, serija
00.50 Otmica, igrani film
02.20 U sridu, društveno politički magazin
03.20 Na rubu zakona, serija
04.10 Dnevnik Nove TV
04.55 Kraj programa

RTL

05.10 čarolija, dramska serija (R)
06.00 Battle B'Daman, crtana serija
06.25 Medvjedići dobra srca, crtana serija
06.50 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija (R)
07.20 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
07.30 Puna kuća, humoristična serija (R)
08.00 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
08.25 Bračne vode, humoristična serija (R)
08.55 Roseanne, humoristična serija
09.25 Sudnica, show (R)
10.20 Exploziv, magazin (R)
10.45 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
11.20 Vijesti, informativna emisija
11.25 Big Brother, reality show (R)
12.40 Macho muškarci, telenovela
13.40 Začin života, telenovela
14.30 Čarolija, dramska serija
15.20 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija
15.50 Puna kuća, humoristična serija
16.20 Pod istim krovom, humoristična serija
16.45 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.15 Bračne vode, humoristična serija
17.45 Sudnica, show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Exploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.05 Big Brother, reality show
21.05 Nestali, kriminalistička serija
22.50 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija
23.50 Vijesti, informativna emisija
00.05 Big Brother, reality show
00.15 Noćna pošiljka, igrani film, romantična komedija (R)
01.45 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija (R)

ČETVRTAK

HRT 1

06.40 - TV raspored
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Villa Maria, serija
10.00 - Vijesti
10.05 - Delocalisations, simples comme un coup de fil - dokumentarni film
10.55 - Hrvatska kulturna baština: Vis
11.25 - Heureka, znanstveno-obrazovna emisija
11.45 - TV kalendar
12.00 - Vijesti
12.20 - Zora, serija
13.10 - Radni ručak
14.00 - Siska 7., serija
15.00 - Vijesti
15.12 - TV raspored
15.15 - Pucca, crtani film
15.20 - Nora fora, igra za djecu
15.50 - Protestanti, dokumentarna serija
16.20 - Vijesti + prijevod za gluhe
16.35 - Život uživo
17.30 - Vijesti
17.38 - Vrijeme sutra
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Obični ljudi, serija
19.30 - Dnevnik
19.57 - Sport
20.01 - Vrijeme
20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 - Brisani prostor
22.05 - Pola ure kulture
22.45 - Otvoreno (+Vijesti)
23.40 - Vijesti iz kulture
23.50 - It's All About Love, britansko-švedski film
01.35 - Vijesti dana
01.40 - Reprizni program
06.00 - Zora, serija

HRT 2

07.30 - TEST
07.45 - TV raspored
07.50 - TV kalendar
08.00 - ŽUTOKLJUNAC
08.55 - Moomin, crtana serija
09.20 - NULTI SAT
09.35 - Navrh jezika
09.55 - Glazbeceda
10.20 - Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
13.30 - Vijesti na drugom
13.35 - Where the Truth Lies, američki film
15.00 - Las Vegas 2., serija
15.45 - Hrvatska danas
16.00 - Vijesti na drugom
16.10 - Sasvim obični ljudi: Dijabetes kod djece
16.45 - M.A.S.H. 4., humoristična serija
17.10 - Allo, allo 7. - humoristična serija
17.40 - Znati živjeti
18.10 - Županijska panorama
18.28 - Vrijeme sutra
18.32 - Vijesti na drugom
18.57 - Svemirska pustolovina: U potrazi za nekom drugom zemljom, dokumentarna serija
19.47 - 8 jednostavnih pravila 3., humoristična serija
20.10 - Američka predsjednica 1., serija
21.00 - Vijesti na drugom
21.15 - CSI Miami 3., serija
22.05 - No Good Deed, američki film
23.45 - Las Vegas 2., serija
00.30 - Pregled programa za petak

nova

06.40 Princeza Sissi, crtana serija
07.05 Klinci s Beverly Hillsa, crtana serija
07.30 Šaljivi kućni video
08.10 Svi vole Raymonda, serija
09.20 VIP DJ, glazbena emisija
10.00 Nova lova, TV igra
12.05 Sudnica Melani Vukmirice, court show
13.00 Vijesti
13.25 Mr. Bean, serija
14.10 Vrtlareva kći, serija
15.10 Oluja, serija
16.10 Zemlja strasti, serija
17.10 Vijesti Nove TV
17.20 Zemlja strasti, serija
18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Istraga, kriminalistički magazin
21.35 Forenzičari u potrazi za istinom, serija
22.30 Vijesti Nove TV
22.40 NAVY CIS, serija
23.40 Seinfeld, serija
00.10 JAG, serija

16. 11. 2006.

01.00 Pitanje pravde, igrani film
02.35 Novac, business magazin
03.05 Na rubu zakona, serija
03.55 Dnevnik Nove TV
04.40 Kraj programa

RTL

05.20 Čarolija, dramska serija (R)
06.10 Battle B'Daman, crtana serija
06.35 Medvjedići dobra srca, crtana serija
07.00 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija (R)
07.30 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
07.40 Puna kuća, humoristična serija (R)
08.10 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
08.40 Bračne vode, humoristična serija (R)
09.05 Roseanne, humoristična serija
09.35 Sudnica, show (R)
10.30 Exploziv, magazin (R)
10.55 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
11.30 Vijesti, informativna emisija
11.35 Big Brother, reality show (R)
12.40 Macho muškarci, telenovela
13.40 Začin života, telenovela
14.30 Čarolija, dramska serija
15.20 Princ iz Bel- Aira, humoristična serija
15.50 Puna kuća, humoristična serija
16.20 Pod istim krovom, humoristična serija
16.45 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.15 Bračne vode, humoristična serija
17.45 Sudnica, show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Exploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.05 Big Brother, reality show
21.05 Faktor zaleđivanja, igrani film, komični triler
22.50 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija
23.45 Vijesti, informativna emisija
00.00 Big Brother, reality show
00.10 Nestali, kriminalistička serija (R)
01.55 Cobra 11: Team 2, kriminalistička serija (R)

TV TJEDNIK NA YU ECO

Emisija na hrvatskome jeziku TV Tjednik emitirat će se u petak 10. studenoga u terminu od 22 i 30 sati na programu YU ECO televizije. Repriza ove emisije je u nedjelju 12. studenoga u 10 i 30 sati

FILM TJEDNA

PUTNIK 57

(PASSENGER 57)

akcijski triler, 1992.

RTL, subota 11.11.2006., 23.05

Kada teroristi otmu avion, najbolje je pri ruci imati stručnjaka za sigurnost zrakoplova, policajca i karate eksperta. A još je bolje imati ih sve u jednoj osobi. Igrom slučaja, pedeset i sedmi putnik u otetom avionu odaziva se na poznato ime: Wesley Snipes, alias John Cutter.

John Cutter (Wesley Snipes) bivši je policajac burne prošlosti, stručnjak za sigurnost zrakoplovnih letova koji upravo putuje na novi posao. Nažalost, splet događaja dovodi Cuttera u situaciju iz koje nema izlaza, osim korištenjem nasilja: naime, teroristi otimaju letjelicu, a jedini čovjek koji može avion u jednom komadu spustiti na tlo upravo je John Cutter. Koristeći vještine uvježbavane godinama, Cutter kreće u borbu protiv zlog otmičara Ranea (Bruce Payne) i njegovih suučesnika…

»Putnik 57« prva je glavna uloga u akcijskom filmu za Wesleyja Snipesa. Nakon što se okušao u krimićima i dramama, ovaj je talentirani glumac odlučio proširiti obzorja i odglumiti akcijskog heroja. Zahvaljujući jedinstvenoj karizmatičnosti, Snipes se odlično snašao i u tjelesno zahtjevnoj ulozi, nakon koje je uslijedio niz novih (»Izlazeće sunce«, »Razbijač«), ništa manje uspjelih uloga.

Pored Snipesa, odličan su glumački posao odradili i uvijek impresivni Tom Sizemore (»Očevi grijesi«), te hvaljeni kanadski glumac, Bruce Greenwood (»Ja, robot«). Ženski dio ekipe nešto je manje brojnosti, no ništa manje privlačan: u ulozi atraktivne stjuardese pojavljuje se lijepa Elizabeth Hurley.

Redatelj: Kevin Hooks

Uloge: Wesley Snipes, Bruce Payne, Tom Sizemore, Alex Datcher, Bruce Greenwood, Robert Hooks, Elizabeth Hurley

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci – 800 dinara

☐ 1 godina – 1.500 dinara

INOZEMSTVO

☐ 1 godina – 70 EUR.

SWIFT: VBUBCS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: CS73355000002029242
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
telefon (danonoćno): (024) 55-44-33
- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
telefon (danonoćno): (024) 792-202
Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.yu
e-mail: funero@funero.co.yu
Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE
"URNA"
A.D.-d.o.o.
Trg žrtava fašizma br. 1
PREDUZEĆE ZA PRODAJU POGREBNE OPREME PREVOZ I CEREMONIJAL SAHRANE
Tel.: 024/558-011
Cvećara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:
- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.942 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.707 din., a u jednom pravcu 1.514 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA–TRANS

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

Zlatna medalja za kvalitetu 2005.

PRVA NAGRADA NA MEĐUNARODNOM FESTIVALU ETNOLOŠKOG FILMA U BEOGRADU: "BOŽIĆ NA SALAŠU" RAJKA LJUBIČA